

Mikloushich

IZBOR

DUGOVÁNYH

VSZAKOVERZTNÉH

Z A

HASZEN, Y RAZVESZELÉNYE

SZLUSÉCHÉH

PO

Tomáshu Miklóushich

Plebànushu Ztenyevechkém izpiszan, y na szvétlo dàn.

VU ZAGREBU

PRITIZKAN VU NOVOSZELZKOI SZLOVARNICZE.

1821.

Neznam, kak vre od natúre
Prelyublyèna Domovina
Vszéna vu Szerdczu szlázt zrokúje,
Y na lyúbav vsze nagíba.

PREDGOVOR.

Teda negda, zdàvna vre ochituvànomu nakànyenyu mojemu, y vrédnoj iztinzkéh Domovine lyubitelov selyi zàdozta vuchiniti morem. Pred dvémi létmi, taki najmre po dovershènyu mojega ztolétnoga Dnevnika najavilsze bìl jeszem vszém, y szlédnyém Horvatzkoga Jezika lyubitelom, da, pokéhdòbh imam vnogoverztnéh dugovànyh, od mladozti zkerbno popìszanéh, kojesze vu ztolétni Dnevnik poztaviti nészû mogle, oszebujno iz czilya nash domorodni Jezik kulikó oszvétlati, da, rekoh, po ovakovéh vàn dávanyu mojemu terszenyu, ako szami necheju, ali nemo-

reju, barem pripomoreju: ter ovakova z-malum za pol léta, ili 12 arkushev, trideszet groshev vu ovéh, na poloszmu ztràn vre izvalyenéh, pénèzih czénum szebi dobàviju. Ali — salozt! — potlam kak najavlènye moje vre czélo léto dàn vu broju jezero oglaszov okolo jesze potezalo, nekuliko léztor, y to szamo na vúzta, jeszeîh oglaszilo bìlo: vnogi pako zprichaliszę jeszu, da za vsze nikaj neznaju: ada y pàk nòvi léto 1820 z-pervém Szúshcza oglasz vàn dàl jeszem, y takovoga, za czily napervzeti lehkshe zadobiti, z-dràgovolynėm velike Szlàvnoga Duhovnoga Ztola Piszarnicze nagnenyem po GG. V-Jaspristi GG. Dushzkerbitelom (kojém domorodni Jezik kakti naj bolye je potrében, tak naj vishe pri szerdczu lesati mòra) y oztàlém takaj Domorodczem razposzlal jeszem. — Ter nut! za pól léta kesznéje komaj vishe od ztò podpiszov ojàvlanye prijeljeszem: *Mal zaizto Horvàtov broj!*

Zprichàvajusze najmre nekoji, da z-takovém predbrojìvanyem vre

povkanyeni poztali jeszu, y dasze toga bojèchi rajshi gotovu; kada izìde, knyigu kùpiju. — Morebiti, da je gde kada koi vkànyen, ali ja, akoprem szląb zevszema tride-szet groshih, koji vu szrebru 12 szamo valyaju, izneszek napervo potrébuval nészêm, nego léztor se-lel jeszem, da moj trùd y ztroshek, poleg hman nàvade, nebůde za-hman. — Nekoje pako jàlnike glà-sziti chul jeszem, dabi ja po tom rad obogatéti: — ali — takov, pro-szim, po vszéh dersavah, kadé nò-ve izhàdyaju knyige, naj izpìta, po chem jeden z-szlovàmi priti-shnyen arkush tersisze, y zezna, da naj menye chetiri, pèt, shézt, y vishe groshih ztojì: ov pako niti na oszem krajczerov nedójde, tak da komaj pritizkanya, ili Stampa-nya ztroshek naplatitisze more: y najbi, poztavémo tri ztò knyìgh prodalosze, kajsze vu Horvàtzkom nepripetì, izishlo bi tri ztò talé-rov: veliko zaízto blágo y bogàt-ztvo! gdé je k-tomu stampanye, zkerb, trúd y oztáli ztroshek? o kakbi ja selel, dabi vishe domorod-

czev mojéh náchinom ovém bogatztvo szebi izhoditi naztojati hotelo! — Léto 1818 izishelje ná szvétlo vu Bechu Diachko-Vugerzko-Nemski Réchnik (*Dictionarium*) za ovoga vre léto 1816º péneze napervo dàli jeszmo: szlósitel toga Réchnika *Jósef Márton* dobil je ober szedem jezèrh Predbrojenikov, y szamo od nyih ober szedemdeszèt jezerh Ranychkov; potlam pako y z-podràsanyem knyige za one, koji Predbrojeniki nészû bìli, y z-daruvànyem vnògéh Premogùchnéh neszamo hválu od Domorodczev je szebi ztekel, nego, y ne malo blágo nazpràvil: — ovakovém onda nàchinom domovine szini szebe, za mochi kaj hasznovitoga vàn davati, prikladne vuchiniti surétisze vre moreju! — Léto 1787, y szlédècha (kada ja vu velikom Vugerzke zemlye várashu, Pestu, vu vékivéchnoga zpomenka vrednèm Shemináriumu Obchinzkém Josefinzkom Bogoszlovzke nàvuke poszlushal jeszém) nekuliko léztor Vugrov (iz pochetka szamo chetiréh) drustvo jesze podignulo bilo, kojisze nato

poztavili jeszu bìli, da szvoj nàrodni Vugerzki Jezik popràviju, oszvétlaju, y izvìsziju: ter nut! kuliko ovo drustvo z-polehschiczum Premogúchnéh nàvuka y domovine lyubitelov je napréduvalo, zdàvnya vre vìdisze, kad Vugerzki Jezik med pervemi zkoro Europe Jeziki, kakti z-kojém vszi poszli, tak duhovni, kak szvetzki, y Orszàchki zevszema prikladno opràvlyatisze moreju, rachunasze: * Zakaj to izto biti nebi moglo y z-Horvatzkem, koi pred vnogémi z-plodnoztjum réchih dichitisze more? Ove zadnyich szréche jàsze nedochàkam, medtémtoga mene vu grobu joshche mojem batrivélo bude mishlènye ono, da budúchi negda domorodczi zpominyali budeju =Bìl je jednoch domorodecz zmed oztàléh jeden, koi imel je gorúchu selyu domoviné szvojoj po oszvétlanyu narodnoga Jezika díku pribaviti, ali — terszenya nyegova koi bi selel, né mogel, koi bi mogel, podpréti néje hotel=

---

* *Glej zpomenùtoga Réchnika Predgovor v-liztu V.*

Nazochni moj poszel, akoprém, kak zpoznàjem, zádnyi, kajti obechal jeszem, y réch moju vech, kak koi szvéta Ladavecz, prestimàvam, poleg moguchnozti dogotoviti selim. Pri vàn dàvanyu mojega ztolétnoga Dnevnika selyu moju, kratek Královev Horvatzkéh izpiszek vàn dati na szvétlo bilszêm ochituval; zato ovéh Králycv, ali Bànov, ali Vodyih y Ladavczev zpomenek szada na kratkom zpelyávam; da pako delu mojemu zornéshi pogled priprúdim, pervi pochetek, y poszlédnya napréduvànya Nàroda nashega predpoztàvlyam: ne kak dabi ja ova kakti ztanovita dersal (ar Piszczi vu ovéh neszlàsejusze, y zato ova nigdo pravedno znati nemore) nego za kratku zabavu, y veszelo zpominyanye iz vishe knyigh izebral jeszem. *P. Andrie Kachicha* knyiga pod imenom „*Razgovor ugodni Naroda Szlovinzkoga* „z-vugodnoztjum chtéjesze, morebiti y ov moj poszel kojemu Domovine lyubitelu oduren nebude. Zatém Szlovàrniczh vu Országu nashem pochetek, y naprédek

zpomènem: naroda nashega Piszni-ke, y knyige imenuval budem: pri-losim nekoja na gozpodàrztvo y po-trebchine domàche zpadajùcha: nadalye, kuliko mézto dopuztì, kaj za razveszelénye szlusèchega pridàm: y na pod konecz koncza, da od ztràne domovine dobrona-gnyeném poszla mojega preczénite-lom vrédnu hvàlu izkàsem, nyiho-va Imena y Pridovke za budùche Poszledkov zpominyanye prilosim.

Jedno josh zpomenuti imam, da ja namenènye moje po dva vsza-ki mészecz arkushe vàn dàvati za-radi pomenkanya prílike razposhì-lanya tak preméniti jeszem móral, da knyigu gotovu na jeden pùt raz-poshlyem: itak vszàkomu povoly-neshe, szûdim, bude, czélu, ako-prém kuliko kesznéje, na jenpùt knyigu prijèti, kak dugshe vréme-na po nekuliko arkushev zcheki-vati: pokéhdóbh vu tom szréche techaju nahádyamosze, dabi lehk-she iz Becha, ali Pesta velike vrédnozti ztvàr pribaviti mochi, kak màlo szamo piszémcze iz Va-

rasdiňa, Karlovcza, ali Posege dochakati.

Ter ovak ja moj „*Izbor uszakoverztnéh dugovànyh za hàszen, y razveszelènye szlusèchéh*„ dovershìm, z-kojém mene vu iztinzku dréchnéh Domorodczev dobrohotnozt izrùcham. Vu Ztenyevczu dan 1. Szùshcza 1821.

Iztinzki Domorodecz

Tomásh Mikloushich

Plebanush vu Ztenyevczu m. p.

DÉLI I.

Od Pochetka Nàroda Szlàvinzkoga, y nyegovéh Ladavczev.

Poglavje I.

Ilirov, Szlavinczev Izhod, Jezik, Imena, Ladavczi y Medye.

§. 1.

Izhod. Nàrod ov izhàdya iz pokolènya Jafeta, Szìna Noëmovoga naj mlajshega, koi po obchinzkém potopu z-naj ztaréshem bratom, koi zvàlsze je Szém (za prokletztvóm na szrêdnyega brata Kama hitchehém) od Otcza Noëma blagoszlov vékivéchni je zadobil. — Kadabisze najmre tréh ovéh bràtov odvéték na tuliko povnèsal, dagâ kotàri, vu'kojéh ztanuvali jeszu, zdersàvati nebi mogli, mòrali jeszu razìtisze, y céloga szvéta med sze razdélyiti: Léto od

pochetka szvéta 1770 ili po potopu 104. *a*) Vu délènyu ovém pokolénye Jafeta Europu z-Azium menshum je zadobilo; ar Jafeta szìni bìli jeszu: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Moshok, y Tirasz: Gomer pako rodil je Aszczenesza, Rifata, y Togormu: Javan pako rodil je Eliszu, Tarzisha, Czetima, y Dodanima: Med ove anda (kak szvédochi Sz. Piszmo vu knyigi Naroda pogl. 10) razdélyena jeszu medyimorja pogàninov vu dersavah szvojéh, da vszàki poleg jezika szvojega (ar Jezik negda jedíni vu zidanyu na polyu Szenaar Turna Babilonzkoga, koi vre vu trinajztém zidanya létu do oblakov je doszigal, *b*) zevszema zmeshan je posztal) y z-drusìnum szvojum vu pokolènyu laztovitém prebìva.

Ovak ada Gomer naj ztareshi Jafetov Szìn doshel je naj pervich vu Skandinavìu, naj vekshe czéle Europe Polomedyimorje, koje, kakti po obchinzkém potopu púzto budúche, je naszelil. Ali — kadabisze y ovde prevech povnòsali bìli, shirshu ztràn szvéta izkati primòrani jeszu, y zato po vődyenyu Madaja velika ztràn ovéh vu Me-

a) Steph. Katona Synops. Chron. Hist. A. M. 1770. *Ortà confusione linguarum, opus interrumpitur: genus humanum in varias mundi plagas dispergitur: Japheti progenies — versus Boream proficiscitur.*

b) Idem: *In campo senaar turris Babel inchoatur: 13 annorum labore prope nubibus aequatur.* ibid.

díu, y odonud vu Szarmacziu (pod kojum razmévaszé: Moskovzka, Ruzka, Polyzka, Litvanzka, Pruzka, Pomeranzka, y zapadna Tatarzka) odishli, y potlam po vszéh kotaréh do morja Adrianzkoga, to je: po Panonie, Szlavonie, Horvatzkoj, Dalmatinzkoj, y oztaléh razishlisze jeszu: vu kojeh méztah pûk vszàki poszeb Ravnitele, y vodye szvoje je imel; na tuliko, da ako po neszréchi orusja od drugoga pokolènya bi bil y obládan, pod láztovitemi véndar Ladavczi zvekshinum je obztal: koje Ladavcze, Supane, Knèze, Vodye, potlam takaj Báne, y Králye ozivali jeszu: odkuda ochiveztno je, da, akoprém pokolènye koje k-drugomu budi z-szilum jesze vrinulo, ali z-dobra prilosilo, vszi véndar, kakti Jafetovi poszlédki, zpodoben med szobum Jezik do deneshnyega dnèva zadersali jeszu.

§. 2. *Jezik.* Jezik ovéh pûkov je ov izti bil negda, koi szada; ar nyega zadersati vszigdar terszilisze jeszu: zato bludiju jáko, koji vu negdashnyem Iliriumu, y Panonié drugi kak szlavinzki Jezik zmishlyavaju. *c)* Medtémtoga ov negda obchinzki Jezik po tulikém narodov preszelivanyu, nepriatelov navalivanyu, zbog pomenkanya neszamo Knyigh, nego y piszanya, ter vekshe zkerbi taborov, kak na-

c) Jos. Mikòczi Otiorum Croat. Cap. IV. §. 1. 2.

vukov zevszema jako tak vu réchih vnogéh, kak iztom zgovarjanyu na tuliko jesze pomeshal, da nàrod nàroda komaj razmeti more, y zato od ove plodne matere, koja pervich iz Medie jesze podignula, doshla vu Paflagoniu, zatém do Tanaisza potoka-sze preneszla, potlam vu vsza ova dersanya, od kojéh pishem, dojdùcha vszigdé szvoju dètczu je oztavila, vnoge kchere izishle jeszu: najmre: Jezik Horvatzki, Szlavonzki, Dalmatinzki, Albanzki, Vlaski, ili Traczianzki, Rischanzki, Boshnachki, Szerbzki, Bulgarzki, Iztrianzki, y Furlanzki, Kranyzki, y Stajerzki, Koruski, Pemzki, Polyzki, po Vugerzkéh vekshéh ztrànah Totzki, ili Shlovachki, Litvanzki, Ruzki y Moskovzki: dapache vu iztom Czarigradu ov izti Jezik je *Dvorni*, tak da koi nyega nezna, za nikajsze dersi: med vszémi véndar, koje zovemo Illirichke, ili Szlavinzke, Jezik Horvatzki, vu lehkoché izgovàrjanya Diachkomu vnogo zpodoben, kakti naj pokornésha Kchi Mater szvoju kaj haj blise naszléduje.

§. 3. *Imena Szarmatov, Sczitov, Ilirov, Szlavov, y Horvatov.* Glaszoviti Piszecz *Herberstain* vu knyigé od Moskovov velì, da, pokéhdòbh Szlavinczi, ili Ruszi niti szlòvh imali nészû, z-kojemi zpomének negdashnéh chinov bisze popiszati bìl mogel, zato niti pochetek nyihov znatisze nemore, nego kuliko potlam, kada vre szlove od Sz. Czirilla znajdene (oko-

ko léta 860) jeszu, iz pripovédanya ztaresheh szvojéh popiszali jeszu: vu Kronikah ada nyihovéh nahádyasze, da nàrod Szlavìnov izhàdya iz pokolènya Jafeta, y da josh negda nekoji z-med nyih okolo Dunaja naszelilisze jeszu, — — potlamsze povszud razishli, y dobili imena ali od viteshtva, kakti: *Szlavi*, od szlàva, dìka: ali od razhàdyanya, kakti: *Ruszi*: ili: rozszejani: ali od mézta, kakti: *Moskóvi*, od Moskue varasha: ali od potoka, kakti *Moravczi*, od Morave: nekoji od pokolènya, kakti *Szarmate*, koji poleg Pliniusha, *d)* Odvetki Medov bíli jeszu: ar poleg Bokarta *e)* réch Kaldeanzka *Szear*, *Szar*, znamenùje, *oztanek*, *Madaj*, *medianecz*: nekoji od prebivanya, kakti *Sczite*, Szarmatov rodyàki, od gerchke réchi σκυτος, scutos, *kòsa*; ar pod kosnatemi Shatori ztanuvali jeszu: k-chemu iztoga nàroda izhodek szvédochi; ar Moski, Sczítov pokolènye velìjusze izhàdyati, od *Moshok*, ali Meshek, kaj pri Sidovih y Kaldeànczih *kòsu* znamenùje: ali od szvojéh Ladavczev, kakti: *Chehi* od Cheha; *Iliri* od Ilira, *Panonczi*, od Panona, *f)* *Horvàti*, ali Krovati od Krovàta *g)* akoprém Czeszar Gerchki *Porfirogenet*, deszetoga ztolétja Piszecz, veli, da Krovatov ime dohàdya od

---

d) Plin. l. 6. c. 7. *e)* glej Mikòczia Otiorum Croat. c. III. §. 8. *f)* Idem: c. II. §. 2. 4. *g)* Herberstain comentar. de reb. Moscov.

ladanya vnoge zemlye, *h) Ratkaj i)* od Hervanya, ar navék z-drugémi harczuvali jeszu. *Timon* od Cubrata, vodye Bulgarzkoga, *k) Thom. Jasprist Spalatzki* od negdashnéh Kuretov, ali Koribantov zbog nyihovoga vu taboru navadnoga derchanya, *l)* kak dabi *Lukàn* pervoga ztòletja Peszmik na nye czilyal, kada je rekel: *Illic bellaci confisus gente Curetum, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto:* Nekoji izvàdyaju ovo ime, od *gòrh*, na kojéh z-vekshìnum ztanuvali jeszu: kakti *goruati*, y poleg nekojéh Szlovinczev mézto g, potrébujùchéh, h, *hora* mézto: gora: Horvàti: *Jordan* pako, *m)* kojega takaj Mikoczi *n)* naszléduje, velì, da ovo ime bìloje laztovito nàrodno; ar od Krobata kakti najmlajshega zmed bràtov, nészûsze mogli ozvati: medtémtoga, zato, kajti zadnyi zapiszanje, morebiti né bìl naj mlajshi: ali ako je y bìl naj mlajshi, akoszeje vszému púku tak dopalo, ja nevìdim, zakaj nyegovo ime szebi pridati nebi bìli mogli: Da pako *Szlavi*, *Szlavinczi*, *Szlovenczi* ime szvoje imaju, od szvoje réchi, *Szlàva* dika, vu tom, stimam vszi szlasejusze; ar, po-

h) de admin. Imp. c. XXXI. *i)* Memoria Regum et Banorum Regnor. Dalm. Croat. et Slav. *k)* Imag. nov. Hung. c. XVII. *l)* Hist. Salon. c. VII. *m)* Appar. Hist. ad orig. Slav. Sect. 51. n. 712. *n)* otio. Croat. c. III. fol. 60.

pokéhdobh poleg nàvadne réchi,, *Szlastisze z-imeni vechput dugoványa szvojemi*,, kajti nàrodi ovi szebe vszigdar dréchne y bahatne, gyegyerne y viteske kazali jeszu, zato od vszéh *Szlàvni*, odicheni, ozváni jeszu: odkuda, kak opasùje Petr. Kohl, *o)* y Kulczini *p) Szlavi*, ne Schlavi, ali Sclavi, *Szlavonia*, ali *Slavonia*, ne Sclavonia pìszatisze mòra.

§. 4. *Ilirov*, *y Szlavìnov pervi Ladavczi*. Pokéhdòbh do Mojseshevo nikakova knyiga na szvètu nenahádyasze, ov pako po potopu ztoperv okolo 887 léta knyigu Nàroda je piszal, zvun toga kajti potlashni Piszczi, Gerchki najmre, y Franczuzki, med szobum neszlosni jeszu, zato vsza, koja od negdashnéh Ilirov, Szlavinczov, y Horvàtov povédajusze, jako neztanovita jeszu: Prokop, Juztìn, Stràbò, Apian, Ptolomeush, Apolodòr, y izti Konstantin Porfirogenet od ovéh nekaj povédali jeszu, koja z- Piszczi Franczuzkémi, koji vu dugovànyih na szê zpadajùchéh redko gda iztinu valùjû, komaj kaj szlasejusze: y kajti vsze potleshnéh Piszczev znanye jedino iz ovéh je izvàdyeno, zato vu ovéh iztinitozti prez vszake dvojmbe naj nigdo neische: ako ada y ja poleg mojega szùda nekoja napervoztàvim, naj nigdo

o) Hist. cod. Sacri Slav. pag. 13. p) append ad Specim. Ec. Ruth. pag. 101.

ogrizlivo nepretrèsza; ja szamo nekoja za-chtéjenye mojém domorodczem, navlaztito za oszvétlati kuliko nash Jezik napervoztaviti nakanyenye imam. —

Povédasze ada, da, kadabisze Jafeta poszlédki vu vszéh ovéh kotàrih vre naztànili bili, ztanoviti verlo vuchen Kràly, imenom *Kadmush*, iz Beóczie od Argivov ztiran, z-vnogémi szvojémi vu ove kraje je doshel, doneszel z-szobum nàvuke, y vszakojachke mestrije, naredil ladvariu y tergovine *q)* y zato ztanovníki ovdeshni nyega za Ravnitela szvojega izebrali jeszu: Ov iz tovarushicze szvoje *Harmonie* rodil je dvà szìne: *Czelta*, Némczev y Franczùzov pochetnika, y *Ilira*, od kojega vesz Orszàg od morja Adrianzkoga tja do Dunaja ime je dobil — — *Ilir* pako rodil je med oztàlémi *Autaria*, koi bil je Otecz *Panona*: *r)* Ov pako zpravivshi vnoslnu pùka z-nyim pervích Maczedoniu, zatém y kotàre Szegeztanzke, kadé szada Szìszek nahàdyasze, je naszelil, y one puztil vu dersanyu y jeziku gerke poztati, ovém pako ime szvoje predal.

Iliri chez nèkuliko léth vu jakozti y bogatztvu na tuliko naprédùvali jeszu, da z-Maczedonczi, y Traczianczi zvekshìnum vojùvali jeszu: od kojéh véndar bojev malosze znà, tulikosze véndar glàszi, da, ka-

---

q) Glej Du Fresne Illyric. vet. et novum c. II. §. XIII. *r)* Idem: c. II. §. XVI.

dabi Iliri po szmerti Filipa Argea na Maczedoncze navalili, ovi od nenadejanoga navalènya oplasheni, y kakti obladani, na chelo harcza poztavili jeszu pokojnoga Kràlya Szìna Eurupa, josh vu zibké budùchega, ter potom takszusze oszegurali, da Ilire razbili, y pregnali jeszu: Iliri véndar po ovém pomoru lyuteshi poztavshi, potlam léto od pochetka szvéta 3672. Amintasha III. Maczedonzkoga Kràlya obladavshi szebi dàchnoga vchinili jeszu: Po szmerti Aminte Shandor I. predavshi nyim vu zadavek brata szvojega Filipa od nyih mìra kùpiti je mòral: A ov Filip predàn za chuvanye Tebanczem, koji z-Iliri zavezni màr dersali jeszù, vu hisé Epaminonde vodye je odhranyevan, doklam (kadabi po szmerti Alekszandra, Perdika vodya hotèchi z-orusjem jarem Ilirov izhititi od Ilirov z-4000 szvojéh vojnìkov bìl poginul) od Tebanczev je vushel, y Pauzaniu vodyu izhitivshi, szàm Kràlyeztvo Očhinzko je prijel. *s)*

Klitush Bardilov Szìn Ilire je ravnal, kada Filip uzkok po Poszlenìkih Vàrashe Maczedonzke od Ilirov je potrébuval, y kajti oni nye z-dobra predati hoteli nészù, Filip nye z-szilnum rùkum po vodyé Parmeniònu je odtel, on izti dàn kadamûsze Szin *Shandor*, potlam *Veliki* ozvàn, je na-

---

s) Idem: c. II. §. XX.

rodil, t) Léto pred narodyènyem Kristusha 356.

Medtèmtoga z-vrémenom priatelztvo med Iliri y Maczedonczi je naztalo; ar y Shandor, kàdabi Otecz Filip Olimpiu senu pretiral, y z-drùgum szvatbu dersal, razszerdivshisze z-materjum k-Ilirom je preshel, y Filip takaj czélu gerchku predobivshi, naj vekshe iz Ilirov y Liburnov sheregé je zpravil: zadnyich Shandor szvéta vkrotitel, nye takaj podszê je zpravil, ne tuliko z-jakoztjum orusja, kuliko z-nyimi proti drùgém nàrodom harczujùchi: y záto, kadabi zpoznal Szlavincze vérne, ztalne, y jàke, z-kojémi kakti naj hrabreneshemi pajdàshi y drùgmi szvojemi vu tulikéh taborih jeszî szlùsil, nye zadnyich na zahvalnozt, y vréden pokaz zaszlusbih nyihovéh z-oszebujnem szlobodném Liztom je nadélyil, kak szlédi„

„*Mi Shandor, Filipa Kràlya Maczedonzkoga Szìn, Herczeg Szamoladanya vchinyen, Gerchkoga Czeszarztva Pochetnik, Velikoga Jupitra Szìn názvéztchen, Gozpon Bragmanczev, y Harapov, od izhoda szùncza do zahoda, y od poldnèva do pòlnochi, Perzianczev y Medov, y Szvéta Gozpon, Szuncza, y Mészecza Tlachitel; Plemenitomu Nàrodu Szlavinczev, y nyihovomu Jeziku milozt, mir y zdràvje, od nasz, y od nashéh Na-*

t) Idem: c. II. §. XXII.

méztnikov, koji na svéta izideju ladanztvo. Kajti vszigdar nam ztàlni vu véri, bahatni vu orusju, y dréchni Pomochnìki nashi jezte bìli, zàto vàm dájemo, y darùjemo, z-czélum szlobodnoztjùm, na véke vesz zemlye kotàr od Szevera do zadnyéh krajev proti Poldnevu z-tem nàchinom, da nijeden drùgi pùk, y nàrod, onde prébìvati, ztanuvati, ali ládati kaj goder szmé, nego vash. Y, akosze koji ondé ztanujùchi najdeju, naj budeju Podlosniki, y Szusni vashi, y Szìni nyikovi Szusni Szìnov vashéh. Dàno vu Alekszandrié, od nasz podignyenoj, na velikém Nilusha brégu, léto dvanajzto Kralyuvànya nashega, z-povolynoztjum velikéh Bogov, Jupìtra, Marsza, Plutona, y Minerve. Szvédoki Nadelènya ovoga jeszu: Plemeniti Vitez Blagaj (Thesaúrarius) nash, y jedenajzt Herczegov, kòje po Szmerti nashoj prez odvétka, Nameztnike nashe naredyujemo.„ Ov szlobodni Lìzt, koi ne malu zaizto Nàroda Szlavinzkoga dìku ochiveztno pokasùje, od nekojéh, kakti zmishlyen, zahitavasze: ovak Dufresne, *u)* velì, da je iz zidình *vu Pragu* zvàdyen, ali dasze niti z-vitestvi Shandora Velikoga, niti z-govorènyem, niti z-nachinom piszànya, niti ztàlishem onoga vrémena, niti z-pochimanyem y Tàbori Nàroda Szlavinzkoga ne-

u) Idem: c. II. §. XXIV.

Digitized by Google

szlàse: medtémtoga ovo on szamo velì, nego z-nichem nepotverdyàva, zato ov Veneczianecz, ali Mletchan, kak y vu drugéh vnogéh z-oztalémi Mletachkemi Piszczi je falel; ar znajdyen Lìzt ov je vu veliki Knisarniczi (Bibliotèki) Czarigradzki, kak szvêdochiju *Orbinus*, *Shenlebiusz*, *Joan. Minelli*, *Cromerush* (de origin. et gest. Pol. f. 1.) y Gregor. *Pethö*: à *Juraj Ratkay v)* iz Ferencza *Glavinicha* (de vit. Sanctorum) je izvadil: zvun ovéh pako Ivan *Żakmardi* od plemenschine y znànya naj glaszoviteshi Peszmik szvoje pészme pochimlye ovak„

„Illa ego Slavonia, ac jam dicta Croatia tellus,
Pars quondam Illyrici, Pannoniique soli,
Adstiti Alexandro per bella Monarchica Magno;
Gentem etiam indultis extulit ille meam„

Po szmerti Shandora Velikoga Iliri vidèchi, da Kràlyeztvo Gerchko med vnòge razdélyeno na nikaj ide, negdashnye szloboschine lyubiteli, od Gerkov jeszusze odrusili, y pod laztovitêm Králуem *Pleuratom* sivéli, ter z-blisnemi Iztrianczi, Liburni, y Japòdi szloseni na szuhom y na vodé premogùchni poztali: za Pleuratom Král nyihov bìl je Szìn nyegov *Agron*, viteski Vojnik, vodya jàki, na szuhom y

v) Memoria Regum et Ban. l. 1. pag. 10.

na vodè vu mogucħnozti vsze perveshe Ilirichke Ladavcze nadhodèchi, czélu ztràn poleg Ionzkoga morja, z-ztrànum Epira, Korczirum, Epidamnom y Farom z-Orusjem podsze je zpravil: kadabi, od Demetra Maczedonzkoga Kràlya za plàchu naproshen, Midionczem proti Etolom ztò ladyih z-oborusnum Ilirov rúkum na pomoch dopelyal: y ovi od tulikéh ladjih preztrasheni véndar szuprotztavilisze, dréchnu Ilirov jakozt vu pomoru szvojem zpoznali jeszu. — Ali - obládanye ovo Nàrodu zadnyich szlavnu dìku, Kràlyu pako szmert je zrokuvalo; kadabisze z-velikemi pléni y dobichkom povrachali, Kraly z-obladanyem glaszovitem preneshen vu goztchènya y prekoredno pilo jesze puztil, ter po tom od bodcza pograblyen, malo potlam, kadabi ravno Rimlyani Poszlenike za previdéti krivicze Talianzkém tergovczem vuchinyene k-Ilirom poshilyali, sivlènye je dokonchal.

Jeszu y Rimlyani, kojéh véndar jàrem Szlàvinczi zadnyi zpoznali jeszu, na nye guzto vudirali, ali vechput od ovéh razbiti, oblàdani, y odtirani bili jeszu: prez dvojmbe y dugshe takovu szréchu bi bili imali, da nebi oholnozt senzka, y podztupnozt *Teute* Kralyicze, Agrona vdovicze, nyim priliku bila dàla: ova po szmerti tovàrusha Agrona szàma ládati pochemsha, hotela je vszéh Szùszedov biti nepriatelicza obchinzka; né szvojem szamo, nego y

drúgém ladiam dopuztila je razbojnichtva délati: záto od ovéh morzkéh razbojnikov Talianzki ladvari y tergovczi velike kvàre terpèchi na Vechnichtvo Rimzko tushu predali jeszu: odkuda dvá Poszleniki Kajush, y Lucziush k-Teuti poszlàni, kadabi mlajshi nekuliko prezvetneshe govoril, od nye je vumorjen, drúgi vu selezje poztavlyen: zverhu toga Demetru szvojemu pri morju Poglavàru, krivo obtusenomu, pochèlasze je groziti; zato kadabi ov od ztràha, ali fantenya z-szvojemi vojniki szebe pod oblazt Rimlyanov podlosil, C. Fulviush Centimalus, od Rimlyanov z-sheregom proti nyoj poszlan, ztrané Primorzke (gdéje szad Dalmaczia) prez protivenya vszakoga je vzel: léto od poztanka szvéta 3829. pred Kristushem 212. *x*) Ali Dalmatinczi, da pokaseju, na kuliko szloboschinu lyubiju, ravnanye Rimlyanov vechputi izhitivshi one, koji z-Rimlyani dersali jeszu, preganyati nèszû preztali: od tulikéh Kriviczh razlyuteni Rimlyani, Aniczia Prætora z-jakém sheregom na nye poshleju, koji predobivshi Skodru, Gencziusha Krâlya je vlovil, y z-vszum Rodbinum v-Rim vu szusanztvo odpelyal: Velikashe pako Szlavinzke zkupa zezval, y nyim ochituval, da oni vu szloboschinah szvojéh oztàneju, léztor razbojnichtva na morju naj preztaneju, y pól szamo dàche, kulikoszû Krályu

x) Du Fresne c. II. §. XXVIII.

szvoiemu dávali, vu Rím naj pláchaju: ovak vchinivshi míra, Szlavincze na tri Országe je razdelyil *y)* ali oni iz szloboschine szvoje vszigdar zpomenuvshisze, jarem Rimlyanov zpoznavati nészû hoteli, nego szvoje domorodcze, koje Rimlyanom podlosne jeszu znali, preganyali, robili, y sgali jeszu: doklam vre számi med szobum naj vishe szebe zkonchavshi, po Kristushevem ztoperv Národyenyu za tulikemi barczi zevszem pod oblazt Rimlyanov dozpeli jeszu.

§. 5. *Medye negdashnyega y vezdashnyega Iliriuma.* Da Orszag ov zmed vszéh naj shirshi, y pùk Szlavinzki naj obilneshi je bìl, vszi Piszczi od negda vre izpiszali jeszu: z-med oztaléh Sz. Hyeronim veli, da od Czarigrada do planinh Juliushev pretesesze: Kluverin pako, da od Franczuzke, y jezerischa Brigantinzkoga do morja Chernoga doszise: ovak ada vzet med morjem Chernèm, Afrikanzkém, y Adrianzkém je ztál: ili: med országom Gerchkem, Talíanzkem, Franczuzkem y Nemském do Dunaja, ter imal je; 1 *Panoniu zapadnu*, v-kojoj nahadyasze negdashnya Horvatzka, Krainzka, Stajerzka, Kotár Vindov, y Koruska, veksha ztrán Austrie, y ovoj blisneja ztrán Vugerzke. 2. *Panoniu izhodnu*, v-kojoj je Szlavonia, Boshnia, y ztrán Vugerzke Dunajzke. 3. *Meziu obodvoju*, v-kojoj je Szerbzka, Bul-

---

y) Idem: c. II. §. XXXIII.

garzka, Raczka y Dardania. 4. *Tracziu*, ili: Romaniu. 5. *Liburniu*, v-kojoj je Iztria, Dalmaczia, Albania z-Epirom. 6. *Dacziu* ztarinzku — Potlam pako czéla Ilirichka zbog prevelikéh tàborov, y poserlyive polhlepnozti blisnéh nàrodov, koji nyu od vszéh krajev prischipali jeszu, zadersavala je szamo: Dalmacziu, Horvatzku, Szlavoniu, Szerviu, Boshniu, Bulgariu, y nekoje menshe kotàre: Od léta pako 1809. po neszréchném Napoleonu Bonaparte, koi ludzka Kràlyeztva pod sze zpraviti je hlepel, y kojega Pravicza Bosanzka z-vekivechném Szusànztvom vu dalechnom medyimorju Anglianzkem, Sz. Helene zvanem, je kastigala, novo Kralyeztvo Ilirichko je zmishlyeno, koje vsze kotàre od morja Adrianzkoga iz jedne ztràne do Boshnie, y Szervie, iz druge do Stajera, y Szave zadersàva, ter tak laztovitém Ladavezem nyihovo Pravo z-szilnum rukum odteto je.

Poglavje III. *Od ztarinzke Horvatzke Poganinzke.*

§. 1. *Horvàtov Izhod.* P. Peter Katanchich vu maloj knisiczé 1790. vu Zagrebu vàn dané „ *Indagatio Philologica in veter. Croatorum Patriam*,„ pokasùje, da Horvàti vszi zkupa, kak nye pervi Lucziush zapishùje (morebiti vkanyen z-dvojmbenemi réchmi Konstantina VII. Porfirogenet, zv kioga, deszetoga ztòlétja Piszcza, koi vu

Czeszarztvu Izhodném od léta 912 do 959 czeléh 46 léth je ladal) niti pod Herakliushem okolo léta 636. niti predi odnikuda vu ove kraje naszelilisze nészû, nego kakti pràvi Ilirov y Szlavinczev Odvetki, y Poszlédki vu ovéh iztéh kotàrih zachelisze y rodili jeszu: P. véndar Mikòczi vu knyigé„ *Otiorum Croat. C. III. §. II. VIII.* velì, da on to morebiti szebi, ali ne drugém josche dopovédati je mogel: medtemtoga vu iztém §. VIII. múdro izpelyáva, da tak Horvàti, kak Szlàvi, ili Eneti (kaj vu gerchkém jeziku takaj *Szlavne*, znamenùje) iz Szarmatov, ovi iz Medov, y Azianczev izishli jeszu: y vu pogl. IV. §. 1. dokazùje, iz Lucziusha, y Herodota, da Eneti, ili kak je recheno, *Szlavi* pràvi Ilirichki nàrod jeszu; odkuda: pokéhdobh Szlavi nàrod jeszu Ilirichki, Horvàti pako Szlavinzki, ada vszi zkupa jeden izhod imati mòraju: naj govori, kaj je komu dràgo, ja velim: dabi Nashi Horvati iz za Karpàtianzkéh gòrh iz Pemzke, y Polyzke bìli doshli, ni moguche, da nebi ali od nyih izgovarjanye ono nyihovo shviztavo, ali píszanye szim bìli doneszli: medtémtoga y to dopuztiti bi mogel, da jedno szamo pokolènye od drugud je doshlo, ali da ovo szamo po vodyenyu pèt bratov, z-dvémi szeztrami, kojiszû bìli: Kluka, Lobel, Konszencz, Muklo y Krovat, Tuga y Buga, ni moguche véruvati, dabi, rekoh, tak jaki nàrod, kakov je bil Avarczev, koji ne od zdavnya

Dalmatincze predobili jeszu bili, porobiti, zkonchati, y pod sze zpraviti bilo moglo; zaizto ov nàrod jedini mòralsze je z-drugemi Horvati, vre predi vu méztah ovéh ztanujuchemi szlositi, y ovo vitestvo z-privolènyem Heraklia Czeszara dovershiti; y zaizto da od negda Horvàti zkupa z-Szlavinczi kraje ove làdali jeszu, odperto vìdisze iz Lukànusha Glaszovitoga Rimzkoga josh pervoga ztóletja Kristushevoga Pészmika, koi národ ov pod imenom Kuretov (ar od navadnoga vu boju derchanya y berzoche od Rimlyanov mézto *Krovati*, Kureti zvalisze jeszu) izvishùje govorèchi: *Illic bellaci confisus gente Curetum, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto.*

§. 2. *Medye Horvàtzke ztarínzke.* Pretezalasze je od potoka Czetina poleg morja Adrianzkoga proti goram od jedne ztràne, od druge pako do Szerbzke, (kak szvédochi Porfirogenet) poleg drugéh pako do Szibenika velikoga vu Dalmaczii tergovechkoga mézta, y zadersavala je vsza na morju Adrianzkém lesècha medyimorja.

§. 3. *Horvàtov ztarínzkeh Véra y Bogi.* Y ov nàrod, kak vszi oztàli, zvun púka izebrànoga, krivém Bogom je alduval, doklam Szin Bosànzki, chlovékom poztavshi, nòvi Zàkon milosche po Sz. Evangeliumu je vszemu szvétu ochituval. Horvàti véndar od szvojéh Predyev vu zapovédi imali jeszu nàvuk oztàvlyen, da zmed Bogov jednoga vszáki ztrélh pochetnika kakti

jedinoga vszéh ztvarih Ladavcza, kojemu vole y drüge aldove chiniti moraju, véruvati mora: zato koi budi doma zbetesajüchi, ali vu taboru budüchi sív je oztal, mòral je za sivlènye obchúvano poleg zagovora vchinyenoga Bogu ovomu aldova zvershiti: Bogu ovomu ime bilo je *Lado* kakti *Ladavecz:* kaj iz ztarinzkéh szada josh pri proztém puku navadnéh, navlaztito pri kola igranyu, popevkih vidisze: nekoji povédaju, da vu Biskupii Zagrebechkoj *Lado* je prebival: okolo Varasdina zvaliszû Boga takaj *Peren*, ali *Peravicza*, gdészûmû krésze nalágali, y zpévali: Vu Moravzkoj zvalsze je Bog *Szvantovid*, y vu Olomuczu imal je czirkvu, mézto kojega Sz. Czirilczirkvu Szv. Vida Muchenika je ozval: Zvun velikoga pako Boga véruvali jeszu y Vile Gorzke, Shumzke ili Polyzke, y Potochne y nyim aldujüchi prorokuvali jeszu: da takovi aldovi pri drevju, pechinah, y zdenczih tja do vrémena Ladiszlava Králya bivali jeszu, vidisze iz knyige I. naredbih (Decret.) pogl. 22. kadésze naredyüje „ *kojigoder po shegi Poganinov pri zdenczih aldove chinili budeju, ali pri drévju, y pechinah alduvali, za birshág naj vola platiju.*

§. 4. *Ztarinzkéh Horvàtov Vitestvo, Oprava, y Ravnitelichtvo.* Naj hahatneshi junàki, gyegyerni, y drechnoga szerdcza vu tàborih, barczih, boju, vojzkah y ratih bili jeszu: harczujüchi peshicze z-

z-vekshinum na nepriatela vudirali jeszu, y to derchèch, vu rukah Schite, Lùke y ztrélicze noszèchi, oklopov nészû imali, kasùchi pripravna vszigdàr persza za obchuvati domovinu, y pravicze szvoje: — Opravu vu taboru zevszem lehku oblàchilijeszu, oblechke najmre chez ztegna viszèche: bràde nészû brili, nego glavu, màlu léztor ober chela nad levém Vuhom zavezanu kechkiczu oztavivshi: y kajti vu goztchènyu, y kinchenyu nikakovo dobro dersali nészû, zàto sivlènye ostro y zapuztcheno vodèchi vu hutah, dalko med szobum razlùchenéh, priprozto ztanuvali jeszu: Szloboschine pako lyubiteli veliki mir med szobum zadersati zkerbelisze jeszu, jedinomu nad szobum gozpoduvati dopuztchali nészû, nego vekshe poszle z-obchinzkem tolnàchem dokànchali, y kaj ondé je dokonchano, to nevraseno obdersano je bilo (kak povéda Prokop. de bel. goth. l. 3. Profirog. de adm. Imp. C. XXIX. veli: *Herczegov ovi pùki némaju, nego Supane ztàre.* to jezt: kak veli Mikoczi c. 6. §. III. kadabi Horvàti obladavczi kotàre Avarov podsze zpravili, vsze na jedenajzt ménshéh, y tri vekshe ztràne razdelyili jeszu: ove tri zvàli jeszu *Panie*, ali *Banie*, od *Pan*, ili Gozpon: one pako *Zapanie*, ili *Supanie*: kakti za Paniami menshe, y poglavàre onéh *Bane*, ali Pane; oveh Zapane ili *Supane*, ali krajshe Spàne zvali jeszu: z-vrémenom pako nadoshle jeszu y druge chazti, kakti

Král, Vodya, Szednik, ili Ztotnik, ali bolye: Deszetnik, koji menshe pravde krojili jeszu: imali jeszu y Királyi szvoje Chaztnike, kakti bilje *Poztelnik* (Camerarius, vel: Cubiculariorum) *Schitonoszecz* (Armiger Regis) *Obrusar* (Præfectus mensæ seu Dapiferorum) *Volàr* (Agazonum vel Stabulariorum) *Szvidoz* (Pincernarum Regalium magister) *Dvòrnik*, Curiæ Regiæ magister: *Knez*, Comes: Szedniki pobirali jeszu dàchu: (quasi: Quæstores) Lucziush velì, da Supania dohàdya od *Zupa*, kaj znamenùje poleg nyega zpravische lyudih; ar vszáka supania ztanovita vrémena zkupzhadyatisze je mórala, y ovo zhadyanye zvano je *Zbor*: okolo morja y vezda Plebanushe zoveju *Supane*.

§. 5. *Pomenkanya nyihova*. Prokop (v-knyigi III. od Gotov) dve falinge nyim spoganya: najmre: da po navadi Maszagetov jakosze gnyuszno dersìju, y da (zprichavajùchi nye véndar od vkanlyivozti, shegavozti, y zlochinztva) Hùne naszledùju vu roblenyu, etimanyu, y zgrablyivozti: medtémtoga pokéhdobh Prokop Szlavincze, y Horvàte z-Gotmi mésha, falinge one bolye ovem, kak oném laztovite bile jeszu; ar dabi ovi Szlavi y Horvàti bìli, ni mogùche, dabi vu Szlavonii y Horvatzkoj, kakti szàmi vu domovini szvojoj kervolochnozti takove chinili bìli, kakove Prokop povéda.

Poglavje III. *Od ztarinzke Horvatzke ili: Szlavinzke Kerschanzke.*

Porfirogenet (l. de adm. Imp. c. 10.) pishe, da Horvàti pod Herakliom Czeszarom od Bagibarie, ili, kak veli Lucziush, *Babjeh Gòrh* iz Velike Horvatzke dojdúchi po dovershenem z-Avarczi bojem, y zavjetum nyihovum dersavum Sz. Kerzt prijeli jeszu, govorèchi: „*Bilje pako za ono onda vreme Herczeg, Porge Otecz, y Herakliush Czeszar iz Rima po Poszleniku (Legatus) Redovnike zezvavshi, ter po naredyeném z-med nyih Ershegom, Meshniki, y Diakoni Horvate je kerztil*,„ koi pervi Kerzt med Létom 636 — 641 dogoditisze je mòral, akoprém Farlatush nyega na léto 670 pod Konstantinom Pogonatom Czeszarom je odvlékel: Drùgi Horvàtov Kerzt od Farlàta poleg Porfirogeneta ztavlyasze na léto ono, vu kojem Horvàti szebe zpod jarma Franczuzkoga izvadili jeszu; ar, kadabi Horvàti jedno vréme pod oblaztjum Franczùzov bili, y ovi proti nyim tak kervolochnesze kazali, daszù détczu iz naruchaja materjam odtimali, y na òchi rasali, oni razlyùteni vsze pri szebi budùche na jeden dan pomorili jeszu; kaj chujùchi Krály Franczuzki z-velikem sheregom proti nyim je izishel, ali oni szedem léth z-nyimi boj bijùchi, nye preobladali, y Vodyu nyihovoga Koczilim pogubili jeszu: ter onda poszlavshi szami Poszlenike

vu Rím od Sz. Otcza Pape proszili jeszu, dabi nye kerztiti vchinil. Zadnyi Kerzt Szlavìnov Narentanov povédasze vchinyen pod Baziliom Czeszarom okolo leta 870. Medtémtoga tosze nerazme, kak da nebi y predi vu Horvatzkoj, Szlavonii, y Dalmaczii bìli Kerztcheniki; ar vre od iztéh Apostolov Véra Kristusheva vu ovih krajih zachelasze je: zaizto ztarìnzko je iz vúzth do vùzth predàvanye, z-kojem vnoge Czìrkve okol morja Adrianzkoga dichijusze, daszû od Sz. Petra naredyene; ter ako, y on morebiti szám vu Iliriumu né nazvéztchal, Vuchenik zaizto nyegov Sz. Domnion pervi vu Szaloné Biskup je bìl: y drùgi nyegov Vuchenìk Sz. Marko Evangelista obhàdyal je czélu Dalmàcziu, y Horvatzku nazveztchajùchi Poganìnom; dapache nekoji Piszczi govorê, da Sz. Marko je nazvéztchal na iztom méztu, gde je szada Gerchka Goricza vu Zagrebu (glej Kerchelicha Hist. Cath. Ec. Zagr. C. 4. fol. 10.) Zatém y Czìrkva na chazt Sz. Marka je podignyena: Da pako y Sz. Pavel veliki Nàrodov Apostol vu Iliriumu je nazvéztchal, dvojitisze nemore, pokéhdobh szàm vu lìztu Rimlyanom piszaném délu 15 redu 17—19 povéda„ *Dichimsze vu Kristushu Jesushu — da od Jeruzalema vu obkrùg do Iliriuma napunil jeszem Evangelium Kristushev*„ Y da nebi gdo miszlil, da szamo do Iliriuma, ne pako vu nyem je nazvéztchal, *Nut!*

3

(velì Sz. Pet. Damnian vu Prodecht. od Sz. App. Petr. y Pav.) *Poglej Pavla po czélém Iliriumu hodèchega, osivlàjùchega mertve, y rushèchega czìrkve bolvanov.* Poprijel je potlam za Sz. Pavlom zkerb Czìrkve Dalmatinzke Sz. Lukàch Evangelista, nyegov vu nazvetzchanyu drusbenik, kak szvédochi Sz. Epifan. (hær. 51.) Kaj izto potverdyavati vidisze oszebujna Dalmatinczev proti ovomu Sz. Evangelisti pobosnozt: potlam y Titush, y Hermesz. (Glej Ratkaja Memoria Reg. Croat. fol. 33.) Zvun Sz. Petra y Pavla, y nyihovéh Vuchenìkov poleg nekojeh szvèti takaj Jakop idùchi vu Spanyolzku, y odonud vu Sidovzku, chez Ilirium je prehádyal, dapache y Sz. Andràsh y Tomàsh szvoj púrt chez Ilirium nazveztchajùchi imali jeszu.

Zvun toga znásze, da vishe takaj Biskupiih vu Iliriumu y Panonié negda bílo je: ovak vu Panonié dolyni bìle jeszu: *Oszechka, Szingidonzka, Czibalzka, Karpenzka,* y *Kurtenzka.* Vu Panonié gornyi: *Szambotelzka, Szakarbantinzka,* y *Bechka:* Vu Panonié Szavzki: *Lyublyanzka* (æmonensis) *Noviodunzka, Sziszechka,* vu kojoj Sz. Kvirin Biskup pod Galeriushem Poglavàrom okolo léta 304 odichenu muchenichtva korunu je zadobil. Marko Sziszechki Biskup vu Zboru Szardiczenzkom podpìszan vidisze, kak y Kaztusz pod Decziom Czeszarom vu naredbah Kornelia Pape, y Konstancz pod Graczianom Czesza-

rom vu Zboru Akvilee. Vu Valerii, Biskupie bilejeszu: *Optujzka*, y *Czilejanzka*: one nahádyasze Biskup Sz. Viktorin léto 303. Muchenik, ove pako Tenaksz léto 233; y da zpuztím oztàle, gdo nezna, da vu *Szrimu* bila je na szamo Biskupia, nego y Ershegia? da bilje Biskup y vu Stridonu, koi od Gotov je raztepen? nut Agapit Rimzki Papa okolo léta 535. pìszalje ovak (Pri Laziu glej Kerchelicha Hist. Cath. E. Z. v. liztu 14—17.) *Ztanovito je., da poleg czìrkveneh náredbih vszakomu poszéb Országu oszebujni dajesze Ersheg, zato razdeliti, y odlúchiti vam Fare za dobro y mirovno dersímo, da poleg razdelyenoga na dvé Dersave Iliriuma, Heraldu Ershegu Juvavinzkomu* (Szalczburgzkomu) *Zapadne Panonie zkerbsze predà y chúvanye: Tebi pako, y nameztnikom tvojem — — — Prigledanye Izhodne Panonie, y Dersavu Avarczev, y Moravczev, nego y Szlavinczev, koi szada Kerztcheniki jeszu, y okol ztanujùcheh predàjemo.* Odkuda gdo nevidi, da ne ztoprav ob dobé Heraklia Czeszara ili okolo léta 630—640. nego tja od dobé Sz. Apoztolov vu Iliriumu, Panonii, Dalmaczii, Horvatzkoj y Szlavonii Kerztcheniki, Czirkve y Biskupie bile jeszu? Nego po navalènyu Kervolochnéh Poganinzkéh narodov ova vsza na nikaj doshla jeszu: ovak okolo léta 383. vu Panonii vnóga mézta Goti tak

zaterli jeszu, da *niti Dúsha chlovechanzka, niti kakovo marshe zivo je oztalo:* *Atila*, Hunzki Vojvoda, okolo léta 442 vnòge Várashe, y navlaztio Szrima je z-zemlyum zjednachil. Izti Goti po vodyenyu Alarica léto 410. Rìm predobili y popalili jeszu, ter ovak Czeszarztvo Rimzko prehitcheno, na vszakojachke ztráne y nova Krályeztva podrapano poztalo (glej: Petr. Lud. Danes Generalis Temporum notio fol. 166. Venet. 1733.) navlaztito ovo Ztòlétje péto vesz szvét po navalényu ovéh Kervolochnéh nàrodov puntalsze je. Okolo léta 455 Alani, Vandali, Shvabe robiliszû Franczuzku, potlam preshli vu Spanyolzku, Luzitaniu, Afriku, y Bœócziu: Okolo léta 490 Zeno Izaurusz y pak Gote vu Italiu je domamil, y oni po Vodyenyu Teodorika dojdùchi zadnyega Krâlya Rimzkoga Odoakra vumorili, ter léto 493 novo szvoje vu Italii Kràlyeztvo, koje 60 léth pod Oszmemi Gotzkemi Kràlyi je terpelo, vtverdili jeszu: Vu Ztòlétju Sheztém y pak Goti na Panoniu, Boshniu, Dalmacziu y Ilirikum navalivshi, vsze podsze zpravili jeszu, y zmed szvojeh vu ovéh ztranah Kràlye y Ladavcze naredili jeszu, kak iz szlechéh ochiveztno videlosze bude.

Poglavje IV. *Kràlyi Szlovénzki od Léta 547.*

Pîsheju z-med oztàléh Diokleash, Marulush, Ratkaj (negda ztolne czìrkve Zagr. Kanonik y Lektor) y P. And. Kachich, da, kadabi vu Czarigradu Zapovédal Juztinian Czeszar, okolo Léta 538, neizmerna vnosina Gotov po vodyenyu, dvéh Szvevlada Gotzkoga Krålya Szìnov, Totile, y Oztroila, iz Polnochnéh ztrành jesze podigla, y kadabi nekuliko lèth po Vugerzkoj Szadashnoj harachili, y vsza zaterli, ishli jeszu vu Panoniu, y proti Dalmaczii: Krály zadnyich Dalmatinzki vu Szaloni, varashu chudnovito velikem, prebivajùchi, z-Kràlyem Iztrie szlosivshisze proti nyim izishli jeszu, ali po prepuztchènyu Bosjem, koi grébe szvojeh prekershitelov kastigati je navaden, Krály Iztrie je poginul, Dalmatinzki ranyen vu Szalònu zaneshen, malo potlam takaj sitek dokonchal, oni pako vsze kotàre pod sze zpravivshi, gràde y szela po Boshnii y Dalmaczii porobili, y razmetali jeszu: zatém Totila vzemshi poloviczu Sherega chez Iztriu, y Akvileu vudrìl je nad Italiu y Szicziliu, y vszigde velike kvare y neprilike zrokuval, Oztroil pako ztoliczu szvoju izebral vu Diokleì vàrashu, y kadabi Szìna Szvevlada z-Sheregmi poszlal proti ztràni Horvatzke, koju on nepripravnu najdùchi takaj pod sze je zpravil, za toga Juztiniana Czeszara Sheregi na Oztroilla vu-

drili jeszù, y nyega zkonchali, kaj chújúchi Szin Szvevlad paschilsze je nazad za fantitisze zarad Otcza szvojega: medtémtoga Sheregi Juztinianovi z-velikemi pléni vre odishli jeszu, zato on szebe za Kràlya je imenuval: ada Kràly bilje.

I. *Szvevlad*, koi budùchi Poganin, terpeti né mogel Kerschenike, zàto pod nyim tak vu Boshnii, kak Dalmaczii, y Horvatzkoj Véra Katolichanzka zevszema oszlablyena je poztala: ládal je 12 léth y léto 559 szvoj sitek neszrechno dovershil: z-Gerki nepreztancze vojujùchi.

II. *Selimir*, Szin Szvevlada za nyim Kralyujúchi, akoprém y on Poganín budùchi, vnogo véndar vu sivlènyu od Otcza razlùchen je bíl, veliku dobrotu y chlovechnozt proti podlosnikom je kázal, med szvojemi poganini y kerscheniki vu dàche pobiranyu nikakovu razluku ni imal, zato vszi Kerztcheniki, koji pod Otczem nyegovém po gorah y jamah pozkrilisze jeszu bili, nazàd povernulisze jeszu, y ovak Krályeztvo nyegovo vu kratkom vrémenu je verlo obilno z-pukom poztalo: Làdal je 31. léto, y preminul 590. Ztanuval je vu Skadru.

III. *Mladin*, ali *Vladan*, po szmerti Otcza làdanye prijemshi, vu dobroti, poniznozti, praviczi, y lyubeznivozti iztoga Otcza je nadladal, vszakomu praviczu chinechi, y podlosnike tak lyubechi, da ztranzki, kakti Bulgari, szvoja mézta oztavivshi,

pod nyegovu obrambu vteklisze jeszu. Preneszel je Ztoliczu Kralyevzku vú Szolin, koi tak zmosen vàrash je bìl, da vu nyem izti Czeszari Rimzki prebivali jeszu: chez 10 léth Kràlyuvanya je Ztoliczu Szinu oztavil léto 600.

IV. *Razimir*, ali: *Radimir*, dobroga dréva zevszema zlochezta szvers, koi za sivoga josh Otcza za Gozpoduvànyem hlepèchi, nezaszitcheni naztor na Kristusheve Naszlednike je noszil: zàto zapovéd dàl je szvojem Banom y Vodyam, da vsze gràde y mézta po morju okolo Dalmaczie, koja josh pod Rimlyani bíla jeszu, kakti: Zader, Szibenìk, Trogìr, Split y oztala, poszvojiju, y niti Dùshi Kerschanzkoj neoproztiju: ada vnogi Vérniki, ali po jamah vu planinah zakriveni od vszega zla pogibali jeszu, ali vu Italiu pobegnuli, da pod ztrashnemi mukami, ali Véru zatajiti, ali sivlènye pogubiti nebi mòrali: povédasze od nyega: kadabi jednòch Dagobert, Kràly Franczuzki, Opravitela k-nyemu poszlal, za potrébuvati nazàd robu Franczuzkém Tergovczem vzetu, y bìl rekel Razimir, da on seli priatelztvo imati z-Kràlyem Franczuzkém, odgovoril je Poszlenik, da ni szmèti Szlúgam Bosjem z-czuczki priatelztva dersati, nato odgovorìl je Razimir: *Pokèhdobh dersite vi vasz za szlùge Bosje, nasz pako za czuczke, tak, koja vi szlúgi malovredni proti volyi Boga chinite, szlobodno je nam z-griznényem fantiti, y*

ztémgâ je z-pred szebe ztiral. Ni dugo làdal: prez odvetka je sitek dokonchal: Za nyim potlam chetiri bìli jeszu, jeden od drùgoga gorshi, nego, kajti nyihova Imena nigde zapìszana nìszû, od nyih nikaj povédatisze nemore.

V. *Szadimìr*, ali: *Szvètimìr*, nehotèchi vu zlocheztòchi Krâlyev perveshéh naszléduvati, vsze dobrote, y krépozti kàzati je pochel, vérne preganyati preztal, dapache vszém jednàko praviczu chiniti jesze terszil; zàto y pak Kerscheniki, koji od ztràha pod perveshemi kervoloki bìlisze jeszu razbésali, nazad vu szvoja mirno povernulisze jeszu: nego, salozt! ovak pùn Krépoztih y dobrote Ladavecz komaj léto zvershivshi na vszéh salozt je preminul 640.

VI. *Budimìr*. Za sìvoga josche Szvetimìra miloszerdnozt Bosànzka szmiluvalasze je pùku ovomu, y nyega z-selyum pràve Sz. Vére nadehnula: ali Gozpodin Bog dìku ovu (kaksze je potlam Gejzi y Stefanu godilo) ni Szvetomìru, nego Szìnu nyegovomu Budimìru prikazati hotel; zàto Budimìr, krotkoga szerdcza, y velikéh krépoztih budùchi, taki po szmerti Otcza preporuchil je nekojem, koji Diachkoga Jezika bolye razmeli jeszu, naj lyudztvo okolo morja prebivajùche nagovoriju, da mézta pod perveshemi Kràlyi porushena nazad podigneju: y vidèchi puke razluchenoga Jezika y pokolènya pomèshane, vsza-

kém laztovita mézta, y naredbe je predal: hotel je y medye Kralyeztva szvojega poznamenuvati, ali nigdomû vu tom tolnàcha dati né mogel: zato Poszlenike vu Rìm k-Sz. Otczu Papé je poszlal. Szedel je na ztoliczé Papinzki vréme ono Ivan IV. Dalmatin rodom, koi vre predì vnoge péneze razposzlal je bìl Domorodczem szvojem, od perveshéh Kralyev zatertém: chujúchi Ivan Pàpa selyu Budimìra, kruto veszel, zproti poszlal je dva Kardinàle z-dvémi Biskupi, y nad ovemi tretjega *Honoria* Kardinala. Dojdùchem ovèm izishelje naproti Budimìr, y na polyu Hlivno poleg Gràda Klisze lyudi Apostolzke z-velikashi y púkom zpravlyenem z-doztonyem postuvànyem je prijel: kadé oszem dnevih dokanchali jeszu, kakbisze Zàkon Sz. Vére po Kralyeztvu razshiril, y naredbe Sz. Otcza Pape vpelyale: zatém dva Ershegi, jeden vu Szaloné, à drùgi vu Dioklei, kak y Biskupi ovém podlosni poszvetcheni jeszu: redyeni takaj Meshniki, y vsza na Vèru zpadajùcha, y novém Kerztchenikom potrébna, naredyena: chtéjena jeszu chetiri dnève na vszéh chujenye Sz. Píszma, razdelyene medye, y Fare, y podelyene pravicze. Po dokonchku ovéh Poszleniki Apostolzki z-Sz. Krizmum namazali jeszu Kràlya, y z-navadnemi blagoszlovi potverdili: czìrkve negda opuztchene nazad ponovlyene jeszu y poszvetchene: Krály dàlje nàredbe, da koigoder kaj czìrkvenoga odpìtatisze pod-

ztùpi, ali kriviczu kojemu Redovniku, koji od nikoga, nego od Szvojéh Duhovnéh Poglavárov szuditisze moreju, napravi, krìvecz vredyenoga Velichanztva (reus læsæ Majestatis) szùdilsze bude. Razdelyeno je takaj y Králeztvo na Banie, kojém vszakoj zmed szvojeh bratov y Rodyakov *Bane*, ili: *Pane*, ali *Bojane* je predpoztavil: y hotel je da vszaki Bàn pod szobum imal bude szedem *Szednikov* ili: ztotnikov, koji y menshe pravde bi szudili, y dachu pobirali: zvun ovéh y Supani, ali Knezi naredyeni jeszu, zmed kojéh vszàki jednoga pod szobum Szednika imati more. Za vszemi ovémi ovak naredyenemi lyudi Apostolzki, z-velikemi dàri od Králya nadelyeni, vu Rìm, Bani, Supani y Szedniki z-szvojem lyudztvom vszàki k-szebi povernulisze jeszu. On pako vu szvèti Véri pravichno czéléh 40 léth Kralyujùchi dan 17 Szùshcza szvèto je preminul, y z-velikum vszéh saloztjum vu Czìrkvi B. D. Marie vu Dioklei je zakopan, léto 681.

VII. *Szvetolik*, vu zibki josche budùchi vu iztoj Czirkvi, gde je Otecz Budimìr zakopan bil, od Ershegov y Biskupov za Králya namàzan, kadabi iz detinztva izishel szléde szvojega Otcza vérno dersèchi, vszakomu pravo je chinil, vboge pomagal, Czìrkve, Klostre y Redovnike za razshiravanye prave Vére podignul, y ovak chez 22. léto ladanya zemelyzkoga na vékivech-

no preshel léto po Kristushevem Narodyényu 703.

VIII. *Vladiszlav*, akoprém vu jakozti téla, y szerdcza gyegyernozti viteski, szléde véndar Déda y dobroga Otcza oztavivshi, vszakojachkém zlocham jesze povdal; pravicze né je lyùbil, zapovédi ni obdersàval, stimajùchi, da nyemu vsze szlobodno je, kajgoder bi hotel. Zàto y neszréchno je dokonchal; ar jednòch vu lovu budùchi, koi jedini nyegov bíl je poszel, z-konyem vu nekakovu prepazt je opal, odkuda vszega potertoga y mertvoga vàn izvadili jeszu: zbog zlocheztoche nyegove niti léta Kralyuvanya nepoztàvlyajusze: nekoji velê, da 4 léta je làdal.

IX. *Boleszlav*, ali: *Poliszlav*, vidèchi zt ashnu példu Otcza szvojega, vitéstvo szvoje z-velikemi krépoztmi je okinchil, y kadabi 17. léth dréchno kralyuval prez odvetka je vumerl okolo léta 724. Iz Kchere véndar vudate dva Vnuke je imel, zmed kojéh

X. *Szebeszlav*, ztareshi na ztoliczu Kralyevzku je izishel: Dersal je velike Tabore z-Gerkmi, y Vugri: ali Gerke pod Skadrom tak je potukel, da vech nigdar neszûsze podztupili na nyega iti: Vugri pako vechput nyegova Szela y vàrashe palèchi, y robèchi, kakszû zachuli, da Szebeszlav na konya je izjahal, kakti od ztréle poplasheni povushli jeszu. Med dva Szine Razbina y Vladimira razdelyivshi

Krályeztvo chez 24 léto ládanya je iz szvéta preshel.

XI. *Razbín*, ali: *Razbivoj* y *Vladimir:* dobivshi Razbin za ládanye vsze dolnye ztráne od morja chez szedem léth vumervshi, czélo nazad Kralyeztvo bratu Vladimíru je oztavil; ov vzel je Vodye Vugerzkoga kcher za Tovarushiczu, iz koje rodil je Karamíra, y potlam kak 20 léth vu ladanyu je dovershil, na drúgi szvét je odishel okolo léta 768.

XII. *Karamír*, ali: *Kanimír* Vszéh Králye v pervesbéh moguchnozt z-velikém blágom y bogaztvom néje szamo doztigel, nego y dalko nadishel: iz prevelike zkupozti, vszę szám imati selèchi, vsze vekshe y vekshe podanke, y dáche potrébuval je, tak da lyudztvo vech zmagati nemogúche proti nyemu podignutisze je móralo: Horváte perve je proti szebi zbuchil: záto za ove potishiti iz Albanie, Maczedonie y Gornye Mezie Sherege proti Horvátom je izpelyal; ali kadabi na polyu Hlivno dugo vrémena obodve ztráni dréchno vojuvale, Horvati zadnyich obladavczi y Kanimíru sivlenya y Tabora konecz vchinili jeszu: okolo léta 802.

XIII. *Tverdoszlav* na mézto Otcza Kanimira na Kralyeztvo ztupivshi, vidèchi peldu Otcza szvojega, z-dobrotum y miloszerdnoztjum podlosnike ravnati je pochel: y záto Horváte, koji doshli jeszu szvoj chin proti nyegovomu otczu zbog

prevelikoga obtershenya zprichàvat, lyublyeno vu miloschu je prijel: Kadabi vu miru vsze dersave vnogo léth ladal, je sitek dokonchal okolo léta 823 prez Szìna.

XIV. *Ostrivoj*, Tverdoszlava Szeztrich takaj vu míru je sivél 23 léte, y Szìnu Tolimìru Kràlyeztvo prédal okolo léta 846.

XV. *Tolimìr*, ali *Zolomìr*, Budùch muder, y dober, ználje podlosnike szvoje vu mìru y pokornozti zadersati, tak dasze je vsza zemlya pod ladanyem nyegovém raduvala: ali szamo 11 léth je Kralyuval, y na vékivéchnozt preshel okol léta 857.

XVI. *Prédiszlav*, ali *Trébiszlav*, Odversek Otcza dobroga vinu y senam povdalsze je, zàto za ove podmititi podlosnike gùlyiti je pochel, nyihovo pràvo z-szilum odtimal: odkuda na nyega vszi merzelijeszu, y od nyega povszud zlo govorili, navlaztito pako Boshnyàki, koji teskoche tulike podnezti vech nemogùchi, od nyega zevszem oddrusilisze, y szamo Bána szvojega za Poglavàra zpoznavali: kaj zachuvshi Prébiszlav szerdit zkupil je Sherege, y na Boshnyake shetuval, ali oni nyega z-velikum pripravum dochekavshi, nyegovu vojzku razbili jeszu, nyemu glàvu odszekli, y télo vu vodu hitili, menèchi, da, koi vsze chlovechnozti bílje nepriatel, niti chlovechjega pokopa ni vréden, okolo léta 872.

XVII. *Czepimìr*, ali: *Krépimir*, ztupivshi na ztoliczu Kralyeztva taki z-velikemi

Sheregi na Boshniu je navalil, Bàna, y vnoge druge kervolochno pomoril. Pod nyim oholen nàrod Némczev je bìl navalil, y predobil Iztriu, kadabi pako na Dalmacziu ishli, izishel je pred nyè Kràly, y lehkem nàchinom bojazlive, prez toga, lyúdi, je pomoril, tak da komaj nekoji z-bésanyem sivlènye oszlobodili jeszu: kaj vidèchi Nemski Herczeg, bojèchisze, da Szlovinczi zbog krivicze nebisze fantili, Kcher Czepimìra Králya za Szina szvòga je proszil, koju kakti krivichen ludzkoga Kralyeztva poszvojitel tesko y z-velikemi mitmi je dobil: ter ovak med nyimi priatelztvo vchinyeno je. Czepimìr ladal je 25 léth, ober szedem mészeczh, y sivlènye dokonchal okol léta 898.

XVIII. *Szvètoszlav*, ali *Szvètorad*, pravichén, dober, Boga bojèchi podlosnike szvoje lyùbil je, v-boge nadelyival, vu velikom mìru je prebíval vech 18 léth, na tuliko je lyúbil Szina Radiszlava, da potlam nyemu Ravnanye je predal.

XIX. *Radoszlav*, da lyúbavi Otcza szvojega szebe vrédnoga izkàse, po szmerti Otcza ne szamo Kràlyeztva, nego y Krépoztih nyegovéh szebe naszlédnika je pokàzal. Jedino neszréchen, da Szina Cziaszlava, ali; Szeiszlava vszéh zlocheztòch punoga je zadobil; ar ne szamo Otczu, nego y Sz. Materi Czìrkvi nepokoren je bil, tak, da od vszéh za odmetnika práve Vére jesze dersal, za Kralyeztvom pako za sivoga Ot-

cza hlépèchi szvojum nechlovechnoztjum y kriviczami vszém oduren je poztal: z-o-voga nagadyanyem zbantuvàn Bàn Horvatzki od Like y Kerbave, Binikush, z-szvojemi podlosnemi od Kràlya je odztúpil; Kraly bojèchisze, da nebi kaj gorshega izishlo, podignul je Vojzku, na dve ztràne razdelyil, jednu szam je pelyal, drùgu Szìnu prédal: Ali oni Kràlyu szàmi povdalisze jeszu, da, kada Szìna krivichnoga terpeli nészû, proti Krályu dobromu nepokorni biti nebisze szúdili: Ban jediní je pobegnul, drugem Kràly je vszém oprôztil: ali Szìn nyegov kervolochno je vsze ràsal, y szusne vojnikom szvojem prédal: kaj vidèchi Vojníki Kràlya, vszi na ztràn Szìna Cziaszlava merzko preshli jeszu: kadabi pako vidél, da vszi pri nyem jeszu, Kràlya Otcza ję iz ztolicze iztiral, y zapovédal ali vmoriti, ali sivoga k-szebi dopelyati: zeznavshi pako to nevolyni Otecz, z-nekulikémi szvojémi vérnémi bésal je, naj predi vu gore, potlam k-morju, y chujúchi nepriatele za szobum iti, puztilsze je vu plavanye, ter do jedne pechine doplàval, koja y den dèneshni *Pechina Radoszlava* zovesze: zatém po prepuztchènyu Bosiem ladjìcza jedna brodila je mimo, koju Kràly k-szebi dozvavshi, szréchno na brég Apulie je izishel, pak odonud vu Rìm peshicze preshel. Potlam anda„

XX. *Cziaszlav* oztal je Král̀y, doklam rúka Bosànzka je nyega ztignula; ar, ka-

dabi jednóch vu lovu bil z-nekojém Velikashem iz Panonie, imenom Vidom (nekoji veliju Kishom) y med nyimi (neznasze, zarad chesza) szvada naztala, Cziaszlav Vida z-nyegovémi vu bég je natiral, ter nye preganyajúchi, szad jednoga, szad drùgoga székel, doklam je Vida doztignul, kojega iz konya obalil, y glávu je odszekel: kaj chujùcha Vidova Tovàrushicza, ozojna drugach Sena, od Vodye Panonzkoga Sherege velike je izproszilá, koji Cziaszlava iz nenàda obkolyili, y sivoga Vidovi Vdoviczi predali jeszu, ona pako, za mùsa jadovita, z-vszakojachkum mùkum nyega muchiti, nosz y vúha odrézati, vszém lyudem na vcliku obshanozt naztaviti, zadnyich z-smehkém selezjem v-potoku vtopiti je vchinila: ter ovak Pravicza Bosanzka Szìna puntarzkoga z-onakovum múkum je zkonchala, z-kakovum on Otcza zkonchati je hotel. — Radoszlav, vu Rímu budùchi, y ove glàsze chujùchi Vishnyemu je zahvalil, koi gréshne kastiguje, nad pravichnemisze szmiluje, vzemshi od Sz. Otcza Pàpe blagoszlov domom jesze povernul, krivnye szebi od podlosnikov zarad Szìna vuchinyene odproztil, y vsze nazàd vu miloschu prijel: rodil je josche Szìna Kolomana, ter potlam dugo vrémena med szréchnemi, y neszréchnemi dogadyaji blaseno sìtek dovershil okolo léta 965.

Drù-

Drùgi pako povédaju, da on vu Rimu je vumerl, y vu veliki czirkvi Lateranenzki zakopan: predi yéndar po nagovárjanyu szvojéh, dasze plême kıâlyeyzko nezatęrę, z-jednum Divojkum Rimzkum osenilszę, y z-nyum imal Vnuka *Pavlimìra*, kojega Rimlyani zarad velike sznàge ztrùka y lépote *Bello*, iliti: *Lépi* zvàli jeszu: ovoga pako Dalmatinczi Tribinyani, prez Kràlya budùchi, ter velike od Szaraczènov, ili: Turczev krivicze dobivajùchi po Poszlenikih zproszili jeszu, dabi na mézto Otcza szvojega opuztcheneh orszàgov ladanye poprijel: kak y vchinyeno je.

Kak pìsheju Diokleash y za nyím P. And. Kachich, za Paulimìrom bìl je Krály Szìn nyegov *Tishimìr*, josh vu zibki okorunyen, ali vnogi nehotèchi déte nad szobum kralyuvati, od nyegasze odvergli jeszu: Mati pako nyegova, kadabi bìl naràszel, vchinilagâ je oseniti z-kcherjum *Czidomìra*, ili: Godemíra, Bana Horvàtzkcga, t. j. od Kerbave, Like, y Kotora, z-kojum Tishimìr imal je dvà Színe: Prelimìra y Krezimìra: ovoga Otecz poszlal je k-Dédu Czidomìru proszèchi pomoch, za predobiti nazàd dersave, kojesze od nyega odvergle jeszu: koi proshnyu poszluhnuvshi Boshniju je predobil, y predal Vnuku szvojemu, zvun toga y po szmerti je nyemu oztavil czélu szvoju Banovinu, tak da *Krezimìr* velik y zmosen je poztal: potlam

y Tishimìr z-Szinom ztareshém Prelimìrom vudrivshi na dersavu Prevalitanzku, Bàna je pogubil, vojzku nyegovu zkonchal, y dersavu pod sze zpravil.

Vréme ono navalili jeszu Gerki na Rasziu, y nyu predobili: Bàn pako Raszie z-Senúm y détczúm vtekelsze je pod obrambu Tishimìra, y nyemu szebe, y Banovinu szvoju povdal, ako Gerke iztira: imal je pako oszebujne lépote kcher, vu koju Prelimìr jesze zalyúbil, y nyu vzel: zkupivshi ada obilnu vojzku, Gerke je poszékel, y Rasziu Taztu predal: za toga vumerl je Tishimìr, y oztal je za Kràlya *Prelimìr*, kojemu vszi nàrodi Szlavenzki, y Bàni podlosilisze jeszu: imel je pako chetiri Szìne: *Hvalimìra*, *Boleszlava*, *Dragiszlava*, y *Szvevlada*, kojém za sìvoga szebe razdelyil je dersave, y vu ztarozti iz szvéta preshel.

Krezimìr imel je Szìna *Stefana*: ov pako zvun prave détcze imel je naravzkoga Szìna *Legleta*, koi kakti nepràvi brat, od drùgéh odurjavan, iz Boshnie pobegnul je vu Tribiny k-Rodyaku Boleszlavu, od kojega lépo prijet, y osenyen je bil z-jednum lépum Gozpúm, imenom *Loriczum*, y z-nyum rodil szedem Szìnov, vszéh dréchnéh Junàkov: kadabi pako Szìni Prelimìra prevech ostro ravnali, vsza Gozpoda od nyih odztùpila jeszu, ter Legléta y Szìne nyegove nagovorili, da nye pomorìju, kaj y vchinili jeszu vszém, zvun jedìnoga Shil-

veztra, kói z-Materjum vu Dubrovnik je vushel, y z-vrémenom Krály poztal; ar, akoprém *Leglet* z-Szinmi szvojemi dersave ovè bi bìl poprijel, Pravicza véndar Bosanzka kervolochnozt tuliku prepuztiti nehotècha, Legleta y Szìne z-kugum nàglum je kastigala, kaj Szlavinczi bojèchisze Szilveztra za Kràlya korunili jeszu, koi zevszema dobrotiven y Bóga bojèchi je bìl, y vu míru dugo ladajùchi, Szìna za szobum oztavil je Kràlya *Tugimìra*, koi takaj krépozten budùchi, y vu mìru ladajùchi ztoliczu szvoju oztavil je Szìnu *Hvalimìru:* Ov pako vumìrajùchi Kràlyeztvô trém Szìnom, *Petriszlavu*, *Dragimìru* y *Miroszlavu*, koje jednàko lyúbil je, je razdelyil: hotèchi pako *Miroszlav* jednoch pohoditi Petriszlava, kadabi vu mali ladjìczi po Jezerischu Zkaderzkem putuval, podignulsze je viher, ter szlàpi nyega z-pajdashi zalejali jeszu: zatém Petriszlav y nyegovu ztrán je poprijel.

Imel je *Petriszlav* Szìna *Vladimìra*, koi zvun naravzke lépote z-vszemi krépoztmi bìlje nakinchen, nego jako neszréchen, y zadnyich Muchenik je poztál; ar Kràly Bulgarzki *Szamuel* podignul je proti nyemu szilni boj, kojemu Vladimìr szuprotztavitisze nemogùchi z-malum vojzkum vugnulsze je vu planìne, vu kojéh vnogo chemernéh kàchh nahadyalosze je, tak, da vszaki od nyih vpichen je poginul: Vladi-

mir z-goruchum molitvum od Boga je zpro-
szil, da one kache josh den deneshni ni-
komu skodéti nemogu. Szamuel vidèchi,
da Vladimira vu planinah predobiti nemo-
re, pochel je nyega na izliku mamiti, pri-
szigajùchi, damû nikaj zla vchiniti neche,
léztor z-nyim szuszedzki od krályevzkéh po-
szlov zpominatisze selèchi. *Vladimir* iztin-
zkoga Szerdcza izide iz planine, kojega ta-
ki Szamuel zvezanoga vu vuzu vu Bulgariu je
poszlal: zatém czélu Dalmàcziu porobivshi
z-neizbrojenemi plenmi domom odishel. —
Kchi Szamuela, *Koszàra* imenom, jako kré-
poztna divojka oszebujno pomiluvanye
zverhu vbogeh, navlaztito Vuznikov je no-
szila, kojem almustvo delyila, y szama
rubjè prati je znala: ova vu temniczu je-
dnóch dojdùcha zapàzi Vladimira verlo sznas-
noga, y krépoztnoga Mladencza, y zproti
na tuliko vu nyega jesze zalyubila, da od
Otcza nyega za Tovarusha je izproszila,
koju Otecz jako lyubèchi, selyi je privolyil:
ter onda Vladimir z-kralyevzkemi szvitami
oblechen z-Koszarum jesze poruchil, y na-
zad vu szvoje Kralyeztvo povernul.

Po szmerti Szamuela Szin Radomir
tak viteskisze je dersal, da boj proti Bazi-
liu Czaru podigshi vszu vojzku je razbil,
dersave porobil, y do Czarigrada vszé oszvo-
jil: bojèchisze Baziliush, damû neotme y
Czarigrada, szuprotztati nemogúchi, tol-
nacha je vchinil, kakbigâ zkrovno pogubil:
skomcze anda poshlye Poszlenike *Vladi-*

szlavu Radomira Rodyaku, nagovarjajúchi nyega, da naj Radomira zkoncha y szebe za Kralya poztávi, kaj y vchinyeno je; ar *Vladiszlav* jednoch Radomíra vu lovu vidèchi szamoga je zkonchal, y z-pomochjum Bazilia Krály poztal: ali — bojalsze je Vladimíra, vumorjenoga Radomira Szváka, zato y nyega zkonchati je dokonchal: ada poshlye Poszlenike k-Vladimiru, pozivajúchi nyega na jeden lyublyen y za nyega hasznoviti razgovor: Vladimir nyegovu shegavozt poznavshi odperto je odrékel, da on k-nyemu nejde, da nebi z-nyim vchinil, kak je y z-Radomirom: dagâ anda preszlépi, poshlye nyemu zlàti kris, y poruchi po dvéh Vlaskéh Vladikah y jednem Puztcheniku, dasze priszise na on kris, damû nikaj neche: Vladimir kris zlàti poshelye nazád, govorèchi, da Zvelichitel nash néje na zlatom, nego drévènom krisu viszel, da on priszegi, na takov kris vuchinyenoj, nevéruje: á ktomu odishla je y Koszara mézto nyega k-Vladiszlavu za vidéti, kakove on miszli ima: ali Vladiszlav Koszaru na izliku lépo je prijel, y priatelzki dvoril: Vladimiru pako poshelye krisa drévènoga: preobladan zadnyich Vladimir, krisu jesze naklonil, y pobosnogâ kushnul, tersze k-Vladiszlavu odpravil: Naredil je pako Vladiszlav na pùtu zaszéde, da Vladimira zkonchaju: ali — josh nî bila vura nyegova; kajti zaszédniki poleg Vladimira vidèchi Angele z-mechmi pobégnuli jeszu,

ter ovak Vladimìr do Dvora Vladiszlava sìv je doshel, kaj Vladiszlav chujùchi jakosze je vusgal, y pri obedu szedèchi zapovedal, da Vladimìra, kada vu czìrkvu pojde molit, zkonchaju: kak y vchinyeno je; ar dojdùchega, po navadé, vu czîrkvu taki vojnìki obzterli jeszu, y sitka konecz obznanili: vidèchi ovo Vladimìr Vladikam, y Puztchenìku reche: Kajztê z-mene napravili, moja Gozpoda? zakaj ja priszegam vashem verujùchi pravichen vumìram? ali — onisze nészû niti pogledati nyega podztupili: onda on moliti pochne, zpoved vchinì, y krìsa szebi poszlànoga vu rukah dersèchi reche: Moléte za mê, krìs ov zkupa z-vami na szùdu Bosjem szvedok bude, da nekriven vumìram: onda krìsa kúshne, zprichasze Biskupom, y kadabisze vszi razplakali, izìde iz czìrkve, y pred czìrkvum glàva mû je odszéchena dan 22 Rosnyaka: Biskupi zatém télo med navadnémi popévkami nazad vu czírkvu zaneszli, y pokopali jeszu: Ali — Bog hotèchi vérnoga szlùge szvojega, y Muchenìka díku pokazati, chuda je chinil; vnogi, z-vszakojachkemi betegi obtersheni, pri grobu nyegovém zdravje zadobili jeszu, y v-nochi videlasze je vu czìrkvé szvétlozt velika: Tovarushicza nyegova dugo vrémena je nyega tuguvala, kaj vidèchi Vladiszlav, dopuztil je Koszaré, da naj télo Tovarusha odnesze, y gdé hoche, pokopa: onagâ pako je odpelyala vu Krean, y vu czìrkvé B.

D. M., doztojno pokopati vchinila, gdé y den deneshni czélo josche nezmerno lépu duhu dàje: ona odishla je med Opaticze, y pobosno sitek dokonchavsha pri nogah Tovarusha pokopana je.

Vladiszlav taki za nyum z-sheregom je ishel, y dersave pokojnogą Vladimìra obszedyuval: budùchi pako jeden vechèr pod Varashem Drachem (Durachium) pri goztchènyu, zapazi oborusnu zpodobu z-mechem, y preztrashen pochme vikati: Zchochete, vojnìki! branite mê, hoche mê Vladimìr: ovo zgovorivshi pochme bésati, ali od Angela vudren opal je mertev predi, nego vojnìki doderchali jeszu.

Kada ovo *Dragimìr* zachùje, zpràvi sherega, y szebe za Kràlya je poztavil: ali — Kotàrczi beshesze zpuntali, zato proti nyim iti je mòral: oni pako dojduchega z-vszum doztojnoztjum na izliku prijeli jeszu, y goztchènye napravili: à pod goztchenyem na nyega navalili: kaj on zpazivshi, y viteskisze branèchi, vu czìrkvu blisnyu Arkangela Gabriela je pobegel, kam nigdo iti nésze podztùpil, nego nekoji krova prederli jeszu, y z-kamenyem nyega vubili.

Za ovem potlam recheni goré Piszczi imenùju Kràlye Szlavinzke: Dobroszlava, Mihàlya, Radoszlava II. Bodìna, Dobroszlava II. Vladimìra III. Juraja, Grubishu, y Draginu: ali: Gradinyu: kojéh sitek koi

seli znati, naj nagleda Diokleaska pri Lucziushu, ali P. Andr. Kachicha.

Marulush pako pri iztom Lucziushu, y Ratkaj pisheju, da po szmerti Radoszlava Szin nyegov Koloman (kak vre goré zpomenyeno je) zaradi dobe kralyuvati nemogúchi zaoztal je, nego z-obchinzkem izvolènyem (poleg Baroniusha) poztal je Kràly.

XXI. *Branimir*, velike krépozti chlovek, koi z-mudroztjum, y praviczum szréchu ravnanya szlositi znajùchi, oszebujnu proti Bogu pobosnozt, y proti Glavi Sz. Matere Czirkve podlosnozt je kàzal: chez 24 léta làdanya na blasenu vékivéchnozt je odishel: ter, kajti y Szin Radoszlava Koloman je bil preminul, zato ztoliczu kralyevzku dobil je Szin Branimira„

XXII. *Goztomil*, koi vsze dusnozti dobroga Ladavcza kasùchi, potlamkak 12 léth vu kralyuvànyu je izpunil, prez odvetka sitek je dokonchal; ar, akoprém imal je Szina *Ivana*, ov véndar, da Bogu jedino szlúsiti more, josh za sivoga Otcza vu puztchinu Pemzku po Angela vodyenyu je zashel, kadé 50 léth vu ostròché veliki zprevodivshi blaseni konecz je vzel.

XXIII. *Szudimir:* — Po szmerti Goztomila Szlavinczi prilosilisze jeszu bili *Keanu*, Kràlyu Bulgarzkomu: ali — Szudimir, Bàn Horvatzki y Dalmatinzki, dersave vnòge pod sze je zpravil: medtémtoga od ztarozti, y poszlov obtershen za

dvémi létmi prez odvetka je preminul: *Kean* pako z-tulikemi dersavami objàchen, hotèchi krivicze, szebi od Vúgrov vchinyene, fantiti, proti Sz. Stefanu Kràlyu tabora je podignul, ter, akoprém Keanu niti mòch, niti szerdcze, niti znanozt vojnichka za obladati nebi falela, po volyé véndar Bosanzkoj za teskemi harczi zaduyich Kean vojzku y sitek je pogubil, ono izto léto, koje y Szudimìr je vumerl.

Ovéh Poszlédniki zbog mùchanya, ali neszlaganya Piszczev prav neznajusze: Iz razlúcheneh Piszczev Imena léztor zpomènem: Lucziush (l. 2. c. 1.) izvàdya, ovak„

1^vich^ *Iz Porfirogeneta Horvàtov Vodye.* Porin, Porga, Terpimìr, Krezimìr, Miroszlav, Pribuniush.

2^goch^ *Vodye y Kràlyi Horvàtov iz Jaspriѕta Szalon.* Branimìr. 914 Tamiszlav. 970 Dirczìszlav Kr. Dalm. y Horv. 990 Terpimìr Kr. Muchimìr Kr. 1015. Krezimìr Kr. Horv. 1060 Stefan Kr. Krezimìr Kr. Zvonimìr Kr.

3^ich^ *Vodye Horvàtzki iz Piszemh, y Szlobodnéh Líztov.* Porìn, Porga. 818 Borna Vodya Dalm. y Liburn. 821 Ladaszlav, Miszlav. 838 Terpimìr. 840 Uuuszlav, y Diodor: Dominik, ali Demogoy, y Inikush. 879 Szedészlav. 880 Branimìr Knèz. 890 Braszlav. 892 Muchimìr. 920 Mihaly Bàn.

Izti Lucziush Vodye Horvàtzke iz Piszemh izvàdya ovak„

Krezimir Vekshi.

Pribina } Bàni
Godemir }

Dirczi̇szlav Krezimir Kràly.
od léta 994
do 1000
Szvetoszlav } Bàni
Gojszlav }

Stefan Kràly.
Varda Boszetare } Bàni
Stefan Prazka }

Od l. 1052. do 1073 Krezimir
Peter Dalm. y Horv. Kr.
Lyùbimir } Bàni
Peter }
Gojzo Bàn 1059
Stefan Vodya 1066.

Szlavizo Kràly.
Léto 1073 Zvonimir Demeter
do 1087 Kr. Dalm. y Horv.
Radovan Kràlyev
Szin 1083.

Stefan Kr. Dalm. y
Horv. zadnyi.

P. *Mikòczi* (Otio. Croat. C. VI. §. 11.) Vodye izvàdya ovak,, I Kluka. II Porga. III N. IV N. V N. VI Borna Vodya Dalm. Lyutovid Vodya Panon. VII Ladaszlav Vodya Dalm. VIII Porin. IX Miszlav. X Terpimir. Unuszlav, y Diodor: Dominik, ali Demogoy, Inikus. XI Szediszlav. XII Branimir: Braszlav. XIII Muchimir. XIV Krezimir. XV Miroszlav. XVI Pribunius XVII Tamiszlav. XVIII Czidomir, ili: Godemir: ovoga kchi N. koju vzel je Tishimir, y z-nyum zadobil Szina Krezimira II koi *Vekshi* zovesze. Takaj (c. VI. § 12.) Szleduvànya Kràlyev Horvatzkéh: 1 Krezimir II *Vekshi* zvan. 2 Dirczi̇szlav. 3 Krezimir III

Patricziush rechen. 4 Stefan I, kojega Tovarushicza pervesha *Hiczela:* drùga *Vekenega*, iz koje (5) Krezimìr IV. *Peter* imenuvan: Y Krezimìra IV Brat Prelimìr, iz kojega izhàdya Stefan II szedmi y zadnyi Kràly. 6 Szlavik. 7 *Zvonimìr*, Demeter zvàn, kojega Sena perva, *Helena* imala je kcher, *Vinike* zvanu, vudatu za Mihalya Lapszanovicha, iz kojéh je izishel Martin Lapszanovich. Sena druga *Lépa*, iz koje Radovan Paztorek Zvonimìra.

Ratkaj pìshe, da po szmerti Keana y Szudimìra Vojvode Terpimìra Szìn, y Szudimìra Zet, *Krezimìr* z-volyum vszéh Kràly nad Boshnum y Dalmaczium je poztal, Léto 1003. Koi Herczeg vsze hvàle vréden, y zvszemi nàravzkemi dàri nakinchen je bìl, tak da glàsz nyegov chujùchi Sz. Stefan, Kràly Vugerzki, za Szìna Imbriha Kcher je zproszil: odkuda takaj Sz. Imbrih Vojvoda od Szlavonie je imenuvàn: potlam kak bibìl 31 Léto Kralyuvànya zpunil, je vumerl, — iz nekakovoga Pìszma Porfirogenetovoga, velì Ratkaj, vìdisze, da za Krezimirom Szìn nyegov *Miroszlav* Kràlyeztvo je poprijel, nego komaj chetiri léta ladajùchi od nekojega Bàna *Privìna* vumorjen. Ova kakgodersze imaju, veksha ztràn Piszczev véndar povéda, da za Krezimìrom na kralyeztvo je ztùpil *Zvonimìr Demeter*, pod Krezimìrom Bàn, koi akoprém od pobosnéh Roditelov bìlbisze rodil, od Sz. Vére véndar z-pochetka odztupivshi na Czìrkvu Bul-

garzku po vodyenyu Paula Bana kervolochno je bil navalil: ali y ov Pavel Bàn, bogat drugach, y dréchen chlovek, zbantuvàn od Zvonimìra, czélu Horvatzku pod sze je zpravil, kojega véndar z-Sheregmi Dalmatinzkemi nazàd na podlosnozt je priszilil: Zvonimìr potlam od szvoje nevérnozti povernuyshisze, Sz. Véru Katolichanzku z-pravoga szerdcza je poprijel, naj bolshéh Kràlyev viteski Naszlédnik je poztal, od zlochezteh léztor odurjàvan: pod nyegovém kralyuvànyem tak szréchno vszaszû hodila, da Shalomon, Gejza, y Ladiszlav Brati, y Vugerzki Vojvode szvoju nyemu Szeztru, *Lepu* imenom, za Tovarushiczu dàli jeszu: Tabora néje dersal, nego proti Korusczem szamo, y ove z-pomochjum Gejze Szvàka szvojega chizto je vkrotil. Potlam pako preztaliszû tabori, blàgo y bogatztvo jesze povekshavalo, pravicza vszakomu delyena, tak da niti sziromàki od pohlepnozti bogàtushev, niti pomenshi od navalényа premogùchnéh nikaj bojatisze nészû imali: ter kajti vszi zkerb polyodélanya, odkojìvanya marhe, y terguvànya imali jeszu, zato vréme ono Horvatzka tak z-vszem obilna je bìla, kak josh nigdar: vu Varashih vìdelasze je prestimàna oprava, szvétlo orusje, nakincheni konyi, izebrano pohistvo, zlàta y szrebra vnosìna preobilna, dràgo kaménye, gyungyi, y vsze oztàlo, kaj szerdcze y oko chlovechanzko poseleti more.

Szlavonia, zkupa z-Horvatzkum, y Dalmaczium gdagda pod ládanyem jednoga bila je, gdagda imala je laztovite szvoje Ladavcze, z-med kojéh S. Godeskalk, od Szlavonczev, josh poganinov, vumorjen, zadnyi je bil; ov najmre vishe léth ladajúchi terszilsze je vnoge na právu Véru obernuti, záto od nekojéh puntarzkéh poganinov pograblyen, kervolochno bijen, od mézta do mézta na obshanozt vodyen, nehotéchi od Sz. Kristusheve Vére odztúpiti, z-odrézanemi rukami, y nogami na vulyiczu hitchen je bil: zadnyich y gláva odszéchena, na kolecz je natekniyena za aldov krivomu Bogu, *Radigozt*, zvanomu: zatém y nyegova Tovarushicza, Dánie Králya Kchi, tuchena y vubitá, oztali takaj kerscheniki pomorjeni, y ovak vszi Szlavonczi na krivu véru nazadsze povernuli jeszu bili: kaj vidéchi Zvonimir y ovu ztrán podsze je zpravil, ter ovak vsza tri Kralyeztva, Dalmacziá, Horvatzka, y Szlavonia vszigdar zkupa pod jednem oztalejeszu, kak nye zkupa ládal je Zvonimir, doklam léto po Kristushevém Národyenyu 1084 vsza zkupa szvojoj Tovarushiczi, *Lepi*, Ladiszlava Králya Szeztri oztavivshi iz szvéta ovoga je preminul. — Ali kadabi nekoji z-med Velikáshev nyu iz ztolicze izhititi hoteli, ona pomoch od Brata dobivsha nye na podlosnozt je prignála, doklam y ona zadnyich chez 7 léth, vumirajúcha, vsza tri zkupa Bratu Ladiszlavu, kakti naj blis-

nyemu Rodyàku, vu zadnye vòlye Odluki je oztàvila: kak y dogodilosze je; ar, kadabi po szmerti nyeini Velikàshi hotèchi vszàki szebi ztoliczu kralyevzku privléchi, vszakojachke nezrednozti povszúd delali, tak da nekoi Velikàsh velike krivicze prijemshi, terpéti nemogùch, berse k-Ladiszlavu Králvu je ishel, y nyega nagovoril, da on ova Kralyeztva k-Vugerzki Koruni pribavi: ter on zpravivshi Sherege na naglom je doshel, y nepripravne, ter neszlosne lehko je predobil: medtémtoga vidèchi Horvati Sz. Ladiszlava pravichno y mùdro làdanye, y ravnanye zadnyìch y szami szebe k-Vugerzki Koruni pridali jeszu, tak véndar da pod Bàni szvojemi nepreztancze oztali jeszu. Ter od potlam nepreztrancze z-Korunum Vugerzkum ovo troje krályeztvo szloseno je bilo, doklam po Napoleonu Bonaparte, za vrème Franczuzkem Czeszaru, po kriviczi razdrapano je poztalo.

Sz. Ladiszlav, da Sz. Véru vu ovéh kralyeztvah bolye vterdi, naredilje Biskupiu Zagrebechku, y nyu z-28 Kanoniki, ztolnum Czìrkvum, y dohodki dareslivo nakinchil: Koja Czìrkva tak zbog szvoje ztarozti, kak takaj kincha, med pervemi pod Czeszarztvom ovém Czìrkvami dichitisze mòre; Ima najmre: 1 *Czélo déte* jedno z-med détczè, po Herodeshu pomorjene, kóje, kak szùdi Vinkovich Biskup Zagrebechki, Krály Vúgerzki Andràsh II iz Jeru-

zalema povrachajùchisze ovoj czìrkvi je daruval.

2 *Lyubanyu* Sz. Stefana I Kràlya Vugerzkoga vu Szreberni zpodobi, do perszh obléchenu, koju Kardinal Barberini léto 1635 je prikàzal.

3 *Kris zlàti*, kojega zpodnya' ztràn szreberna, nego pozlatchena, y z-dràgem kaményem nakinchena je, vu kojem nekuliko oztatkov presz. Kriśa Kristushevoga chuvajusze: ovoga, kak takaj povéda Vinkovich, Maczelin Biskup negda Zagrebechki je za Czìrkvu ovu prezkerbel.

4 *Czìpely* od noge ali ruke czélu Sz. Petra Dominikanzkoga Muchenika, od Sz. Augustina negda Biskupa szvojoj Zaruchniczi prikazanu.

5 *Perzta* Sz. Ivana Kerztitela, z-kojem Kristusha je kazal, govorèchi: *Nut! ovo je Agnecz Bosji.*

6 *Plasch* Sz. Ladiszlava Kràlya, y *Rùku desznu.*

7 *Rùku* Sz. Shandora Biskupa.

8 *Rebro*, y *dva zùba* Sz. Petra Muchenika, dàr Sz. Augustina Biskupa.

9 *Ztràn lubanye* Sz. Kajusha Pape y Muchenika.

10 *Opravilo* Sz. Augustina Biskupa Zagrebechkoga iz Reda Sz. Dominika.

Sz. Ladiszlav ali szàm nekoje hasznovite naredbe je napravil, ali perveshéh Kràlyev, navlaztito Sz. Stefana zapovedi je

potverdil, ter ostre kastige prekershitelom naztavil: kakti:

1 Koibi na dàn Szvetechni, ali Nedélyni délal, za birshàg platiti je mòral konya, ali vola: ako z-chem drúgém je délal, onoga orudelya bìl je kvaren, ali bijen (Decr. 2. Stephani c. 7.)

2 Ako koi po lénozti vu dàn szvetechni vu Czìrkvu nebi doshel, bijen je bìl, y gláva můsze je obrìla (Decr. 2. S. St. c. 8.)

3 Koibi vu kvaterni 'dàn meszo jél, czél tjeden zapert je poztil (ibid. c. 9.)

4 Koibi vu pètek meszo bìl jél, takaj zapert czél tjeden je poztil (ibid. c. 10.)

5 Koisze pred szmertjum zpovédati nebi hotel, ni bìl med Kerschenike pokopan, niti za nyega molyeno (ibid. c. 11.) ako pako po nemarnozti Domàrov prez Sz. Zpovedi bi bìl vumerl, oni poleg szúda szvojega Duhovnoga Paztíra kastigani jeszu.

6 Koibi bìli nepokorni Duhovném Poglavàrom, do szedmóga pùta, kralyevzkomu szùdu predàtisze jeszu mòrali. (ibid. c. 12.)

7 Koibi drùgoga pripetcze vmoril, zvun kastige Duhovnè poztenya, platiti je mòral pensih dvanajzt zlàta: ili: poleg Szambuka, 4 fl. y 80 Vugerzkéh petakov, kojéh ztotina jeden Ranychki chini (ib. c. 13.)

8 Koibi senu vmoril bìl, ako je bìl plemenit, zvun kastige Duhovnè poztenya,

mò-

morал je dati 50 telczev ili 200 fl. ako je bil Vojnik 40 fl. ako priprozt 20 fl. (ib. c. 14.)

9 Koibi krivo priszęgel, ako je bil plemenit, odszeklamusze je rûka, ali platilje 200 fl. priproztomu ali je rúka odszéchena, ali 48 fl. je platil, kak je najmre, poleg szúda, menshi, ali vekshi zrok bil (ib. c. 15.)

10 Koibi hotonczè iz szerditozti, y naglozti drùgoga vmoril, platil je 110 pensih, ili 440 fl. (ib. c. 16.)

11 Koibi vu Czirkvi sheptal, ako je bil plemenit, bil je vàn ztiran: priprozt zvèzan pred czirkvum pred vszemi z-korobachi tuchen (ib. c. 18.)

12 Otimnik, ali: zgrablyivecz divojke zvun povernenya pograblyene divojke, plemenit 40 fl. prozti 20 fl. je platiti morал (ib. c. 25.)

13 Ozkrùnyenye deklè od plemenitoga kastigano je pervìch y drugoch z-odrézanyem lászih, tretjich zgublènyem plemenschine, koju véndar z-penèzmi odkupiti je mogel. (ib. c. 26.)

14 Sena vu tatbini zapopadyena zgubila je plemenschinu, koju mùs z-penezmi izkupiti je mogel dva pùti, ali tretjich ne (ib. c. 29.)

15 Czopernicza: ili: shatrie délajùcha mòralasze je vu Sz. Véri podvùchati, y po poztenyu puschena je: drugòch zalatche-

na z-klùchem czírkveném razbelyeném na kris na perszah, chelu, y za vratom je pripékena: tretjich znajdyena szúdu szvetzkomu je predàna (ib. c. 31.)

16 Koibi drugoga zarzopral, nyemu je predàn, y poleg szúda nyegovoga kastigan: potleshne vréme czoperniki, charavczi, y shatravczi na lomàchu obszudyevani jeszu (ib. c. 32.)

17 Szlùgi v-tatbini zapopadyenomu je odrézan nòsz, ali platilje 20 fl. drúgòch vùha, ali 20 fl. tretjich glàvu je zgubil: plemenit pako pervich plemenschinu je zgubil, potlam zapopadyen, kakti szluga tàt je kastigan (ib. c. 39. 40.)

18 Prilizavecz, med Velikàshi neszloge delajúchi, veliku shumu pénèzh platiti je mòral: y vechput jezika je kvaren bìl (ib. c. 54.)

Ovo jeszu negdashnéh pervéh kerschenìkov bìle ostròche, koje dabi y vezda szvoju jàkozt imale, stimam, da nebi Pravicza Bosànzka tuliko pùti poleg hmanyeh y dobre kastigati mòrala.

DÉL II.

Od Szlovàrniczh, Pìszczev, y Knyigh Orszàga Horvatzkoga.

§. 1.

Od Szlovàrniczh. Da Panonczi josche pod Rimlyani, Szvéta Ladavczi, ne szamo od vojnichkoga vitestva, nego y od znànya Diachkoga Jezika, y drùgéh Návukov na velikom glàszu jeszu bìli, pìshé Paterkulush. Po zatergnyeném vu Panonié Rìmzkém làdanyu, y vszakojachkéh Nàrodov navalènyu, kadabìsze Szlavinczi vu Panonié Szavzki vtverdili, ztàre Panoncze naszledujùchi, ne szamo orusja dìku szebi zpravili, nego y zbog znanya Diachkoga Jezika, y drùgéh Návukov szlàvu vékivechnu prezkerbili jeszu. Y zaizto dìku vitestva Vojnichkoga Národu ovomu gdo zkratiti more? On negda tulike Vojzke szréchno je izpelyal, tulike boje bahatno y hrabreno dokonchal, tulike kotàre zavjel, szilu

Mahometanzku tuliko pùti zdersal, premogel, pretiral, y zaterl; tak da zadnyich od Krályev Vugerzkéh za jake zide, y krajev Kerschanzkéh ztalne chuvàre poztavlyen biti je mòral. Kulika pako Diachkoga Jezika veschnozt, y oztaléh vrédnèh Nàvukov znanozt pri Szlavinzkom Národu vszigdar je bìla szvédochiju Piszczi y piszma vu Diachkém Jeziku od nyih popiszána.

Imali jeszu zadnyich negda Szlavinczi szvoje laztovito pìszanye, y to dvojverztno: Czirilianzko, *Chjurulicza* zváno, y glagolitichko, Sz. *Hyeronîma*, y *Bukvicze* zváno. Z-onem y szada szebi vnogi Szlavinzki Národi, navlaztito Ruszi, szlùsiju, ovo pako po Horvatzkoj, navlaztito okolo Primorja, bìlo je navadno, kaj vnoga piszma y szada josche kàseju: medtémtoga da Diachko pri Panonczih Poszavzkéh piszanye vu vszéh poszlih bìlo je zevszema navadno, tulika od nyih popìszana zvun dvojmbe poztavlyaju:

Piszmoznanztvo iz vechverztnéh dugovànyh szúdisze: ovak iz obnàshanya velikéh Chaztih, za koje nàvuki y Diachkoga Jezika znànye oszebujno potrébujesze: ako odovud Piszmoznanztvo premiszlisze, tak Szlavinczi vu ovém zaizto glaszoviti jeszu bìli; pokéhdobh tak velike y vnóge Chàzti z-velikum dikum obnàshali jeszu: za ovo vidéti potrébno bibìlo napervoztaviti tulike Kralyevzke Tolnàchnike (*Consiliarios*) Zkrovnike (*Secretarios*) Piszàrnike (*Can-*

cellarios) Bilesnike (*Notarios*) Mestre (*Protonotarios*) Zupane (*Vicebanos*) Velike Kneze (*Supremos Comites*) y oztále, koji po návuku, y piszmoznanztvo vu Kralyevzkéh y Orszáchkéh Szlusbah diku szebi nevmertelnu zpravili jeszu. Ali — pokéhdobh szada pod imenom *Pìszczev* oni szamo razmejusze, koji po szvojém piszanyu, y knyigh ván davanyu za obchinzku haszen zkerbijusze, záto ovéh szamo zpomenek zahvalen zvershiti selìm: Ovi najmre jeszu szlavni oni *Piszmoznanczi*, prez kojéh vsza vu skuri tmiczi, y saloztnem neznanyu bi lesala, prez kojéh niti imena odichena glaszovitéh lyudih, Obchinh, y Krályeztvih nebi znali, prez kojéh povédanya szréchne ali neszréchne dogadyaje czéléh obchinh nebisze navchili bìli, z-réchjum: niti právu krépozt prestimati, niti zla ognutisze nebi mogli.

Ako gdo Szlavinczev biztri razum, viszoku pamet, vitesku za návuke prikladnozt, y vu vszakoteréh poszlih razbrìszanu prevejanozt premiszli, dvojil zaizto nebude, da vu národu ovém Piszczi nahádyalisze jeszu: nego, salozt! zarad pomenkanya Szlovárniczh (Typographia) aliszû pìszma potepena, ali gde med szamochnemi zìdmi y skrinyah perhneju. (*Od vishe zrokov govori Kerchelich. Praeliminares Notitiae* v-lizt. 82.) Mestria najmre ova, koja vszéh Návukov, napredkov, y sivlénya zdersitelicza rechisze more, zto-

prav vu ztèlétju XV szvoj pochetek je dobila: Pervi zadnyich Kinèzi pritizkanya mestriju imali jeszu, nego neprilichnu; pokéhdobh szamo na czéléh tabliczah réchi zrezavali jeszu, kakov nàchin pritizkanya okolo léta 1300. Marko Veneczianecz, ili: Mlechan iz Kine vu Europu je doneszel: ali pravu mestriu pritizkanya z-oszebnemi zléjanemi szlovami pervi *Ivan Gutenberg* Moguntinecz z-pomochjum *Petra Shefera* okolo léta 1436 je znashel: kajti véndar szlove nyegove nevukretne, y nezklopne bile jeszu, zato vre kesznéje Henrik Didot szlove je popravil, y Szakszònecz jeden, *Kenig* ozvàn, czèlu zkupa mestriu y szlòvh zlévanya y prilichnoga pritizkanya je dovershil.

Szada mestria ova vre na tuliku zvershenozt je doshla, da vu Londonu na jednèm Rukotvoru (Machina) jednu vurù po 900 Arkushèv na obodva kraja, ada 14 vúrh, ili: czéli dàn 12600 arkushev pritisznutisze more: kak takaj y Papér vu Berolinu (Prajzke zemlye poglavitém vàrashu) délasze ne na arkushe, nego na Réfe, y bale, kakti szukno, z-tulikum ferchnoztjum, da vszàki fertaly jedne minute nekulikov Réfov, y jeden dàn chez 14 vùrh do zto Riszov, ili 2000 Konczev, ili: 48000 arkushev zgotovitisze more.

Mestria potlam ova po czéloj Némski, Franczuzki y Talianzki razishlasze je, okolo leta vre 1473 od dozvànoga iz Talianzke

Andrasha Hesz vu poglaviti vàrash Vugerzki Budin dozpela, ter okolo léta 1696. Vu Zagreb, gdé od potlam nepreztanczè jesze zadersàvala, okolo léta 1574 po ztanovitém *Rudolfu Hofhalter*, vu Medyimorzki Varashinecz, *Nedelische* zvàni, okolo léta 1774 po *Tomashu Tratner* vu Varasdin, okolo léta 1776 vu Oszék po *Martinu Divalt*, okolo léta 1790 vu Réku po *Lovrenczu Karletzky* y zadnyich pod Franczuzkém navalènyem (koje od léta 1809 do 1814 je terpelo) vu Karlovęcz je vpelyana bila.

Vu *Nedelischu* glaszovita knyiga,, *Trojztranchni Piszmotvor Nàvadnéh, Pravìczh Szlàvnoga Orszàga Vugerzkoga po Stefanu Verbeczy Diachki izpìszan*, *y na Horvatzki Jezik* (neznasze, pokòm) *preneshen, vu Nedelischu pritìzkan po Rudolfu Hofhalter* 1574 *na czélém arkushu* je izishla.

Vu *Zagreb* léto 1696 *Pavel Ritter*, ili: *Vitezovich* vpelyal je Szlovárniczu, y szvoju *Kroniku* ovo izto léto pritizkati vchinil. Léto 1700 dàl je van knyigu,, *Croatia rediviva:* 1702 *Stemmatographiae Illyricanae* 1703 *Plorantis Croatiae* Sæcula duo Carmine descripta.

Léto 1714 — Bilje Szlovotizkavecz vu Zagrebu *Venczeszlav Haivel:* kaksze vidi iz knyige,, *Jacobi Pejachevich S. J. Veteris et novae Geographiae compendiosa congeries.* Takaj: *Pabulum spirituale*

ovium Christianarum à Stephano Capucino Pars I. Zagr. Typis Vencz. Hejvel 1715. Pars II *Conciones Festivales* ibidem 1716.

Léto 1723. Bilje Szlovotizkavecz vu Zagrebu *Joa. Bapt. Pallas:* kak szvedochi knyiga„ Pars III. *Sermones Ascetici* Pars IV. *Conciones super Dominicas* ibi 1727. 1734 Bilje vu Zagrebu Szlovotizkavecz *Ivan Veitz*, pri kojem izishla je„ Pars V. prioris authoris. Ov Veitz je pervich pritizkal knyigu„ *Flos Latinitatis* 1747. Y: *Gazophylacium Joannis Belloztenecz* 1740.

Léto 1742 Imaliszû takaj *PP. Jesuviti* szvoju Szlovarniczu, vu kojoj zmed drûgeh izishel je„ *Dictionarium Jambreshich.* Y: *Mulih Georgii Cathechismus Croaticus* 1742.

1754. Vu Zagrebu bil je Szlovotizkavecz *Ant. Reiner* poleg knyige„ *Controversiae Ecclesiae Orientis, et Occidentis Ant. Verntle* S. J.

1759 Vu Zagrebu pritizkal je knyigu„ *Tractatus de incertitudine Scientiarum in Academia Zagrabiensi: à Croata Glinensi Marco Krajachich*„ Cajet. Fr. Hörl Pred létom 1769 vu Zagrebu Szlovàrniczu je imal *Ferencz Czerausheh;* kajti Balthazara Kerchelicha„ *Historiarum Cath. E. Zagr.* po Antonu Reineru pochetu, je pritizkal, y *Ant. Jandera* szlàvnoga kaptoloma Zagrebechkoga vu novi Vészi stampar dokonchal: ada„

1769 Anton Jandera je vre stampal iztoga Kerchelicha „ *Notitiae Praeliminares.* ali ovo léto ova szlovarnicza je bila zgorela, y szlavni Kaptolom drùgu je podignul. Léto 1773 pod *Julianum Vdoviczum Antona Jandera* izishel je „ *Calendarium Zagrabiense.*

1774 *Ivan Thom. Plemenit od Trattner* vpelyal je szvoju vu Zagreb Szlovàrniczu, iz koje z-med oztaleh izishla je „ *knyiga Pupkorezna, y Izpiszavanye Vòdh Vrachtvenih Horvatzkoga y Szlavonzkoga Orszàga* 1779 *pò Ivanu Lalangue Doktoru.* Y: *Verntle Ant. S. J. Epistola, qua S. P. Q. Làtii sibi gratulatur Inclyta Heroum Regna Hungariae et Croatiae suo tursus ore loqui &c.* Litteris Joan. Th. Trattnern 1790.

1780 Szlovàrniczu je podignul *Jos. Karòl Kotsche*, koja po nyegovi szmerti y vezda josh zapuztchena ztoji: z-med vnogéh knyìgh iz ove izishla je „ *Potverdyeni nàchini lyudi, vu vodi vtoplyene, zadushene, y drugém nàchinom neszréchne prikladno pomochi* 1780.

Okolo léta 1796 Tomasha Trattnera Szlovàrnicza po kupìchku preneshena je na *Antona Novoszel* Nyih Exczellenczie Gdna Bisk. Max. Verhovacz, de Rakitovecz Knèza Dvornoga (Comes Curialis) y ova potlam pod Imenom Veliko-zvishene gozpe Consiliariushicze *Franczizke od Novoszel*, rechènoga Ladavcza Vdovicze, josh y den

deneshni, jedina szamo, za veliku véndar Obchinzku haszen, y nàvukov naprédek vu Zagrebu vu Laski vulyiczé nahàdyasze: Bog bi dàl! dabi y josh vnogo léth z vekshém Domorodczev terszenyem, y napreduvànyem nahadyalasze!!!

§. 2. *Piszczi Horvàtzkoga Nàroda.* Akoprém zbog pomenykanya Szlovàrniczh, y zgora zpomenùtéh zrokov malo Knyìgh od Szlavinzkéh Domorodczev nahàdyasze, vnóga véndar ztranyzkéh Orszàgov Piszczi od Szlavinzkoga Nàroda popìszali jeszu: ovak: *Czarigradzki Piszczi*, med kojemi oszebujni je, *Konstantin VII Porfirogenet* Czeszar Czarigradzki od léta 912 do 958 czéléh 46 léth ladajùchi: potlam Piszczi Franczuzki: kakti: *Eginhard* potlam y drùgi po prilike zpomenuli jeszu nekoja od Nàroda Szlavinzkoga: kakti: Pliniush: Juztin: Strabo: Apian: Czedrenush: Zonarash: Jornandesh: Prokopiush: Baroniush: Pavel Diakon, y oztàli, ali ove, akoprém nyim velika zahvalnozt od Nàroda Szlavinzkoga datisze móra, pokéhdobh nészû Domorodczi Szlavinzki, oztavlyam: ter domàche nekoje (ar gdobi vsze vu ov tészen Izbor zkupa zpravil?) léztor zpomenem: Ada

Ztólétja XIV. Piszczi.

Sz. Augustin Gazotti Czirkve Zagrebechke Biskup vu Trogiru vu Dalmaczié rodyen, kajti véndar Biskup Zagrebechki

je bil léto 1304 y dvoje Prodechtvo pritizkano chtéjesze: jedno vu zpravischu Biskupzkom, drùgo vu Zpravischu Velikem Kralyevzko Vugerzkem za Karola Roberta (iz kojega vnoga tak na duhovnu, kak szvétzku obchinu zpadajùcha zeznatisze morejú) zàto med Piszcze Szlavinzke poztavitisze bìlje vréden.

Ivan Jasprist od Gverche ili: Gorichky, y Kanonik Zagrebechki prikàzal je Szlavn. Kaptolomu Otchinzki dél szvoj léto 1349. Faru Novovesku, czìrkvu predi Sz. Ivana podigshi, z-privolènyem Biskupa Jakopa II. naredil 1347. Ladiszlav II Biskup veliki Vuchenéh lyúdih preczenitel, y lyubitel jednu knyigu, vu kojoj dugovànya na czìrkvu ztolnu zpadajúcha, naredbe, y Fare ove Biskupie bisze zadersavale, po Ivanu ovém izpiszati je vchinil 1334. Ov izti takaj Biskupe Zagrebechke do onoga vrémena je izpiszal: ter ovak, akoprém nyegove knyige na szvétlo izishle nészû, drugém véndar Piszczem: kakti, Vinkovichu, Levakovichu, Vitezovichu, Farlatu, y Kerchelichu veliku pomoch vu pìszanyu dogadyajev vchinile jeszu.

Piszczi Ztòlétja XV.

Ivan od Zredna, kojega Math. Belliush vu Predgovoru szvojém Tom. II za Szlavincza, ali Horvata dersi, bìlje Kràlyevzke Piszarnicze Zkrovni Tolnachnik

(Secretarius) pod Ivanom Korvìnom: pìszal je Lìzte vu vszakojach:éh Obchinzkéh poszlih od léta 1445 do 1451. koji v-Bechu prestampani jeszu za haszen obchinzku.

Pavel od Ivanich, Mashnik, kak szàm povéda, Biskupie Zagrebechke, Piszarnicze Kràlyevzke Notariush: Lìzte Ivana od Zredne na proshnyu, y nagovor Pavla Jasprista Varadinzkoga je zkupa zpravil, y raztolnachil.

Ivan od Gretz Kanonik Zagrebechki y Jasprist od Urbocz 1450 idùchi z-Grofom od Czileje Friderikom vu Rim na Obileum na pùtu je vumerl: pìszal je knyigu „ *Expositio Evangeliorum*, koju prikàzal je ztolni czirkvi, y med nyeinemi Rukopiszi y szada nahàdyasze.

Blas od Maroucha, Kanonik Zagrebechki y Jasprist Kemlek, vuchen vu Pravi̇czah Duhovnéh naredbih, y vu Padué obchinzki navuchitel. Je V Knyigu naredbih raztolnàchil: y V-Zagreb nazàd dojdùchi 1474 je vumerl.

Jànush Vitéz (Janus Pannonius) poleg Tuberòna, y Bonfinia (Decr. 4. l. 3.) rodyen vu Szlavonii, gdé josh y szada nahàdyasze Vitézov pleme: od Ztrìcza, Ershega Ostrogonzkoga, odkojen vu Nàvukih vu Veròni z-tulikém naprédkom „ da (kak pishe Bonfin) Navuchitel nyegov znal je vechputi zpominyati „ *da niti z-med Talianov, niti ztranzkéh né je imel vuchenika, koibisze Jànushu Panonzkomu vu*

verlòché, nàvuchnozti, y pameti prizpodobiti mogel: kad je govoril Diachki, vu Rìmu Vàrashu, kada Gerchki, szrédi Athène rodyenoga bi rekel,, Vsziszû zaizto dersali, da vu czéloj Panonié bolshega Diachkoga Vitiznancza (Poëta) od Jànusha Panoncza néje. Kràly Ladiszlav V. poztavilgâ je Biskupa Pechuhzkoga: pod Mathiashem Kràlyem za Kasimìra Polyzkoga proti Matiashu je ztàl, zàto vu szerdu Matiasha dozpel, y pobégel vu Szlavoniu, ter sze pri Osvaldu Biskupu Zagrebechkém zadersàval, y léto 1472 preminul: pìszal je Diachke Pészme, y szebi za grob nadpiszek szàm napravil,,

Hic situs est Janus, patrium qui primus ad Istrum
Duxit lanigeras ex Helicone Deas.
Hunc saltem titulum livor permitte sepulto;
Invidiae non est in monumenta locus.

Bonfin pìshe, da, kada zarad szerde Matiasha Králya, kakti Obchine nepriatela dersànoga mertvoga nigdo v édno pokopati nebisze úfal, Redovnìki nyega vu lészu, z szmolum oblejànéma, v-Kapeli Czìrkve Pechuhzke dugo chuvali jeszu, à kadabi jednòch Matiash Kràly vu Pechuh y Czìrkvu doshel, proszili jeszu nyega, da télo Jànusha Pészmika, zbog ztràha nyegove szerde josh nepokopano, vrédno pokopati dopuztì: sàl je bìlo Kràlyu za pokojnoga, y

nyihovu bedaztu bojazlivozt pokaravshi, je zapovédal nyega z-vszum doztojnoztjum zprévoditi.

Fr. Marko iz Dombre, vu Dubravi, Biskupa Zagrebechkoga Imanyu, rodyen Reda *Sz.* Paula Puschenika, od kojega Kronika Pavlinzka l. 2. c. 33. veli: *Vu nàvukih oszebujno vesch, pervi naske Kronike: ili Létnicze* (Annales) *Piszecz, y zato vszém zevszema dràg, dabi léztor, kaj je pochel, zarad sitka na haszen Reda dokonchati bil mogel.* V-Remetah kakti Vikàr budùchi Turna za szegurnozt z-ztroskom Matiasha Kràlya zezidal je, y dàlmû ime Korvina: V-Lépoglàvi Vikàr vumerl 1497.

Piszczi Ztòlétja XVI.

Stef. Broderich Zagrebechki Kanonik, y po preporùchanyu Juraja Zakmardi pri Kràlyu Ludviku II. Dvòra Veliki Piszàrnik, izpìszal je vesz pomor Mohachki, koi na konczu knyige Bonfinia nahádyaszé.

Ivan Zermek iz Bontushovecz, po pomoru Mohachkém Ivana Zàpolyu je szlédél, pri Kràlyu zkrovni Tolnàchnik (Secretarius) bìl: poztavshi Chaztnik Konyanichki vu Szlavoniu je doshel szvojéh Imànyh gledét: y potlam chez nekuliko vrémena na domovini obztal, y pìszal Piszmotvor pod imenom „ *Joannis Zermek rerum gestarum intra Ferdinandum et Joannem*

Hungariae Reges Commentarius. Vu Amztelodamu pritizkan 1662.

Mikula Olah vu Erdelyu drugach rodyen: léto 1493: nego léto 1543 vu mészéczu Velikomeshnyaku Biskup Zagrebechki, y Veliki Piszarnik Krályeztva Vugerzkoga je poztal: vnoga piszal vu Pészmáh, y neveznom govorènyu (prosa) y vu pogl. IX. od Szlavonie (glej Kerchelicha Hist. Eccl. Zagr. à pag. 224.)

Pavel Gregorianczi, Biskup Zagrebechki, jako vuchen, navlaztito vu Pravicza h Duhovnéh y Szvetzkéh: vu poszlih jako prikladen: Poszlenik y k-Sz. Otczu Papé, y drugém Krályem: dapache y vu iztom Velikém Zboru Tridentinzkém: od Ferdinanda Králya poztavlyen, da Pravicze popràvi, kaj y vchinil je pod imenom, *Quadripartitum*, koi Piszmotvor pred nekulikemi léti po dareslyivé zkerbi Preizvishenoga Gozpodina Biskupa *Maksz. Verhovacz* vu Szlovarniczé Novoszelzkoj je na szvétlo vàn dàn (Gl. Kerchelich Hist. E. Z. pag. 228.)

Pavel Zondi, Kanonik Zagrebechki, odidùchi v-Rìm poztal je Zpovédnik Papinzki, (Pœnitentiarius) zatém iz Rìma povrachajùchisze vu Bononie kúpil je mézto, na kojém podignul je bìl Sheminarium, *Vugerzki* ozvàn, za kojega y naredbe je bil napràvil: nego — Salozt! vech zatert! léto 1549 24 Szvéchna imal je Blagoréchno govorènye pri vpelyivanyu na Chàzt Bis-

kupzku Vuka Gyulaja vu Zagrebu: bil je potlam y Lektor, y Prepust Zagrebechki y Ostrogonzki, kakti Biskup Rosnenzki je preminul 1558.

Juraj Draskovich, Biskup Pechuhzki, Zagrebechki, y zadnyich Gyurzki, zmosen y vekshi, kak da ja nyegovoj hvàlé vu ovem kratkém izpiszu kaj dopridati bi mogel: nyegove chìne, krépozti, Chazti pri vnogéh Piszczih nahadyajusze (vidy Kerchelich Hist. Ec. Z. à pag. 236.) vnogo je piszal: 1. *Philosophum verum* 2 *Prodechtva vu Zboru Tridentinzkem, zpravischah, y nad pukom* 3 *Pitanya od Vére* 4 *Romani Pontif. Authoritas contra Germaniae sensum demonstrata.* 5 *Historiam et acta Concil. Trid.* 6 *Epist. ad Diœcesanos ut Ep.* Quinque Eccl. — Vumerl v-Bechu Prezimcza dàn 31. 1587.

Juraj Virfel Zagrebecz, od Némczev Roditelov, Meshnik poztavshi zarad oszebujnoga razuma, y nàvuka, navlaztito vu Vitiznanztvu (Poësi) izkàzanoga pod Biskupom Mat. Bruman vchinyen je Kanonik, y Plebanush Sz. Marie na Kaptolomu. Vidy Pészmu nyegovu na chàzt *Jurafa Draskovicha* Biskupa Zagrebechkoga, y Dalm. Horvatzke, y Szlav. Bàna izpiszanu (vu Kerchelichu Hist. E. Z. à pag. 251.) v-Bechu 1572. Ima takaj jeden Igrokaz, *Hevonomus*, zvàn, josh Rukopisz (M.S.)

vu

vu kojém preporùchasze dobro odkojènye za zadobiti szréchen ztalish, y zvànye.

Ant. Vramecz, Plebanush Sz. Marka vu Zagrebu, potlam Kanonik, y Jasprist Varasdinzki, y potlam Bekshin, piszal je *Dogadyajev* zpiszanye (Historia) y *Prodechtva*: vumerl okolo léta 1572.

Andràsh Dudich, iz Orahovicze, Varmedyie Varasdinzke rodyen, *Sbardelatus* ozvàn, tak viteskoga bilje nàvuka, da Kanonik Ostrogonzki, y Biskup Tininzki je poztal, y vu Zpravischu Czirkvenom pod Olahom Ershegom 23 Travna 1561 obvershavanem, vu imenu Czirkve Vugerzke z-Ivanom Koloshvariem Biskupom Chanadzkém za iti vu Veliki Zbor Tridentinzki odredyen, y zatém Biskup Pechuhzki od Makszimiliana vchinyen: preszléplyen od téla, odidùchi vu Polyzku, od Czirkve Rimzke je odztupil, y dve sene, jednu za drugum y détczu imal, zato piszma nyegova z-Rimzke Sz. Czirkve Vérum neszlasejusze.

Mihaly Buchich, na Beliczi vu Medyimorju Plebanush, potlam Odmetnik od Sz. Vére Kalvinzkoj jesze povdal, koju takaj povszud po Szlavonii y z-piszmi y prodechtvi razshiriti jesze terszil: ada na szùd zvân, vechputi opomenyen preztati nehotèchi, po szùdu vu Nàrodnom Zpravischu od Juraja Draskovicha Biskupa je obszùdyen, y nyegov Piszmotvor kakti zlochezt, y zpachni pokàzan: odluka ova poszlana

je takaj Krályu Makszimilianu, gdé véndar nikaj proti Mihályu Buchichu ni dokonchano; kajti najmre Buchich vre napervo szvoje Piszmotvore, najmre: *Novi zàkon, y Kerschanzki Nàvuk* vu Horvatzkém Jeziku Krályu Makszmiliànu je alduval: ztém bolye, kajti izti Zrinii Kalvinzke Vére jeszu bili, koja Véra dasze bolye obiàchi, vu Nedelischu y Szlovarniczu okolo léta 1547. vpelyali jeszu, iz koje vnoge Kalvinzke knyige, navlaztito: Kerztchanzki nàvuki y Bogoszlovzke, kak takaj *Trojztranchni Piszmotvor Stef. Verbeczia*, izishla jeszu.

Juraj Czvétinovich, Sziszchan, kak y *Matiash Chehovich*: on je jedno szlosnoréchje (Oratio) napravil na vpelyivanye Novoga Biskupa Gaspara Ztankovachki, ov pako za nyegovo poszvetchenye, léto 1590.

Mikula Szelniczey drugach: *Ztepanich*, Biskup Zagrebechky, vuchen jako chlovek, y oszebujnoga szerdcza, koi nad nepriateli naj bolyeszeje fantil, nyim dobro chinèch: pìszalje Dogadyaje szvoje dobe, navlaztito: Petrinzke, y obszédyenye Szìzka, odkud y Kerchelich, y Istvanfi vnogo haszné vzeli jeszu: Vumerl je 1603 na szàm Badnyak.

Mikula Istvanfi (Vuger, ali Szlavìnecz rodyen, neznasze) Okolo Varasdina y Zagreba velika Imanya je imal, y vech Chaztih odichèno obnàshal, zadnyich y Pod - Palatinus Kralyeztva Vugerzkoga

poztal: pìsźal je zvun *Opàsenya* (notas) zverhu Turoczia Knyige, koja niszû na szvétlo izishla, szvoju takaj glaszovitu *Dogàdyanyh* (Historiæ) Knyigu, ỳ to nekuliko na Paukovczu, nekuliko na Viniczé, gdé je y preminul 1vi Travna 1615. y poleg szvoje Sene Jalsicze zakopan, kak szvédochiju nadpizki szlédèchi „

Debueras superesse diu, mea dulcis Elisa!
Tanta fides in Te, tanta fuit pietas.
Ast quia lex fati non evitabilis urget,
Conderis hic, et ego mox tua fata sequar.

D. O. M. Rudolpho II Imp. Cæsare. Augusto. Pio. Felici. Nicolaus Istvanfius. Regni Hungariae Pro - Palatinus, hac curâ posteros levare volens, sibi, et Elisabethae Bot de Banya conjugi Pientissimae posuit; ut qui XXXV amplius annis conjunctissime vixerunt, unà etiam quiescant, unaque resurgant. Anno Christi Servatoris MDCVII. Vitite superstites mortalitatis memores.

Piszczi Ztòlétja XVII.

Gudilich Ivan: Oszman izpievan léto 1621. *P. Ferencz Glavinich Munus Christi amoris.* Venet. 1625.

Boltisar Napuli, Zkerbjum Valentina Ztricza, Ztolne Czìrkve Zagr. Kustosha odhrànyen, zarad zaszlusbih iztoga Ztricza vre vu 21 létu dobe poztalje Kanonik léto 1581. zatém odishel je vu Bononiu, gde vu Praviczah tak Duhovnéh, kak Szvètzkéh tuliko je napréduval, da czéle 4 dnève z-dìkum velikum pred Vuchenemi jesze pregovarjal (disputabat) y léto 1588 Navuchanztva (Doctoratus) Chàzt je dobil: dojdùchi nazad vu Zagreb priatelztvo je vchinil z-glaszovitemi Pravdoznanczi: Gasparom Petrichevichem, y Ivanom Kittonichem: 1590 budùchi vu Bononié Ravnitel zpìszal je Knyigu „ *Methodica Processuum Directio*, koju dál je Kittonichu, da bi on nyu poleg Pravìczh Vugerzkéh priredil. 1618 kadabi ova Knyiga van izhàdyala, hotel je Kittonich nyu pod imenom Boltisara Napulia van dati: ali ôn bil je szuprotiven; kajti je nyu Kittonichu prikàzal, y vekshu czénu pod imenom jednoga Pravdih Kràlyevzkéh Ravnitela Kittonicha bi imala. Napuli potlam, poztavshi Prepust, doma je vu Praviczah navùchal, iz kojega skole glaszoviti izishli jeszu: *Stef. Patachich*, potlam Kralyevzki Oszobnik (Personalis) *Benko Vinkovich* Biskup Zagr. *Ivan Szomogyi*, *Jak. Kapronczay*, *Juraj Chegely*, y oztàli. Ov je vtemelyitel, ili: Pochetnik Collegiuma v-Bechu za nashe Cherne Diàke y v-Zagrebu pobosnéh Glavniczh (*Piarum Summarum*) 1624.

28 Szushcza pred Oltàrom Sz. Ferencza, po szebi podignyenem, zakopan z-nadpizkom „*Hic perpetuus Religiosorum Advocatus, Studiosorum Mœcenas, pauperum Curator, et Communis Pater Patriae RSS. D. Balt. Napuli (tit.) piis Summis Institutis ab anno D. 1624 die 29 Marty requiescit.* Dobe léth 64. Kanonié 43.

Ivan Kittonich tuliku znanozt Pravíczh Orszachkéh je imal, da nyegov Piszmotvor (opus) z-iztemi poglavitemi Zbornemi (Diœtales) Naredbami zkupa van dàjeszé, tak, dagâ vszi kakti za jednoga Zapovedníka (Legislatör) postújû, ter iz nyega szvoja dugovànya potverdyavaju: vnogo je k-tomu doprineszel, da y Verbecziev *Trojztranchni Piszmotvor* za naredbu vszem szlúsi.

Ivan Mernyavchich, ali: *Tomko*, kojega pokolènye, iz Szervie negda dojdùche, ovdé vnòga Imanya, med kojemi y *Brezovicza* rachunasze, je imalo, léto 1622 po szmerti Stef. Medàk Kanonik Zagreb. vchinyen, léto 1624 Ztolni Jasprist: 1631 od Verbana VIII Pape za Biskupa Boshnie potverdyen y Lektor Kaptol. Zagr. poztal, medtémtoga, kajti bi poszle Papinzke obavlyal, z-vekshìnum vu Rimu je prebival, gdé je y Duhovne Knyige Ilìrichke popravlyal, y léto 1639. preminul.

Pìszalje vnogo Knyìgh: (1) *Vita Petri Beriszlav Ep. Vezprim. Dalm. Croat. Slav. Bani:* edit. 1621. 2) *Regiae Sanctit.*

Illyr. fœcunditas 22 Muskéh, y senzkéh glàvh pobosneh sivoti. 3) *Unica gentis Aureliae Valeriae Salonitanae nobilitas.* 4) *Indicia vetustatis et nobilitatis familiae Martiae vulgo: Mernavichiae Nissensis.* 5) *S. Felix Ep. et Mart. Spalat.* 6) *Sacra Columba.* 7) *Vita B. Augustini Gazotti Ep. Zagr.* 8) *Vita Magdalenae Modruss.* 9) *Oratio in laudem Fausti Verantii Ep. Chanad.* 10) *Vinea Domini.* 11) *Acta Marcelli Papae.* 12) *Dialogi de Illyrica, de rebus Dalm.* Druga vnóga vu Rukopiszih szamo nabàdyajusze, iz kojéh Farlat vnóga vu szvoju knyigu je preneszel, kak szàm szvédochi.

Benko Vinkovich, léto 1625 kakti Prepust Ztolni Czirkve Zagr. od ztrané Kralyeztva nashega vu Zboru Velikom (Comitia) vu Shopronu kakti Poszlenìk szebe glaszovitoga je vchinil, kada za branyenye Vére Katolichanzke obshanyen, ali po naredbi (Artic.) 61 vuchinyenoj za krépozti szvoje daruvànye je obatriven: Léto 1631 Biskup Pechuhzki y 1637 Zagrebechki je poztavlyen: 1643 28 Apr. je preminul, glaszovit od velike vuchenozti, y znanya Praviczh Duhovnéh: vnoga je piszal, koja véndar zarad velikeh poszlov, y kratkoga sivlenya dokonchati né je mogel: iz kojéh véndar vnogo pomogli sze jeszu kesznèshi Piszczi, kakti: Ritter, Kovachevich, Marczelevich, Kerchelich.

Fr. Rafaël Levakovich Horvàt rödyen, med PP. Franciskani Lektor Jubiléran: za tak vuchenoga dersàn, da y on, kak Tomko, Duhovne Knyige Ilirichke je popravlyal, dojdùchi vu Pape Verbana VIII poszlu v Zagreb po Vinkovichu Biskupu Ershegu Ostrogonzkomu y Pervo-Ztolniku (Primati) Pazmanu, y po ovém Ferdinandu Krålyu preporùchen, y zàto od Fèrdinanda z-plachum vszako-létnum y Chaztjum Biskupa Szamàndrie nadelyen, od Vinkovicha pako Kanoniu Zagrebechku y Jaspristiu Ztolnu je dobil: potlam od Pape iztoga Ersheg Anczitanzki vchinyen: piszal je vnoga, iz kojéh Farlat veliku pomoch je imal: Vu Zagrebu zmed nyegòveh Piszmotvorov vu Rukopiszih oztala jeszu (koja vsza Juraj Reesh Kantor Boltisaru Kerchelichu je prikazal 1745.) szlédecha,,

1. *Copiae multorum Diplomatum Regiorum.* 2 *Basilicae Cathedr. E. Z. accurata Descriptio.* 3 *Summaria Proventuum cujusvis Diœcesani et Titularis in Hungaria expositio.* 4 *Examen Bonfinii de S. Stephano, et Emerico.* 5 *Cathalogus Parochiarum, Abbatiarum, Monasteriorum olim in Diœcesi Zagr. existentium.* 6 *Conceptus Originales in rebus arcanioribus.* 7 *Shismatis destructio ad reducendos et uniendos cum Romano Pontifice Schismaticos.*

Bart. Kaszich zpiszal je 1640 *Ritual Rimzki*, vu kojega Predgovoru zpominya, da je czélo Sz. Piszmo Ztaroga y Nov. Zakona vu Jezik Ilirichki preztavil, y za potverdyenye Sz. Otczu Pápé Verbanu VIII predal; ali ov Piszmotvor nigde najtisze nemore.

Postuv. Otcza Ivana Nàchin za dobro umriti. v-Rimu 1657.

Pet. Zrinzki Grof. Adrianzkoga Morja Szirena. Obszedyenye Szigeta, y oztále Pészme 1660.

Lour. Churelich Racconto del Viaggio Solemne. Vien. 1661.

Barn. Karnarutich Vazetje Szigeta Gràda, ponovlyeno po Petru Fodroczíu 1661.

Laczko Minczetich Trublya Szlovinzka na Pohvalu Grofa Petr. Zrinzki 1663.

Gabor Jurjevich Lizti Heroov t. j. Velikéh na glàszu lyudih, 1675.

Casp. Mallechich Samaritanus, seu: Severus et Benignus Judex, 1693 y vishe knigh.

Juraj Ratkay glaszovitoga Plémena Horvàt: Lektor Kaptoloma Zagrebechkoga, kajti po szmerti Martina Bogdana Biskupju je proszil, Petra Petreticha tuliko proti szebi je zpoznàval, da za mir imati zadnyich Chàzt je oztavil, y szamochno sivél: Piszal je glaszovitu knyigu „ *Memoria Regum et Banorum Regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae, ab origine suâ usque* 1652.

Peter Petrechich iz Ivanich rodom, od Petra Domitrovicha Biskupa zeskolan, viteske pameti y napredka, navlaztito zarad znanya Pravìrzh Kanonik Zagrebechki y potlam Prepust poztavshi, po szmerti Martina Bogdana Biskup 1vi dàn Szvèchna 1648 poszvetchen, zarad naztora proti Vuchenem lyudem na veke vu szerdczu dersànoga ime szvoje je pogerdil; vumerl 12 Liztopada 1667. Pìszal je *Dogodyènye* kakszû sze Gerki vu Szlavoniu naszelili, y od jedinozti Sz. Czìrkve oddrusili.

Ferencz Ladani Ztarinzkoga Plèmena Plemenitàsh Varmedyie Varasdinzke Zapisznik (Notarius) marlyiv, y Navuka lyubitel, vidèchi, da Juraj Ratkaj vekshu zkerb Lèporèchnozti, kak izvèdanya iztine je imal, hotel je iztinzkesha iz Piszmih Draskovichianzkèh pokazati, izpìszal je 6 Knyigh pod imenom *Francisci Ladani de Gestis Banorum Regni Slavoniae*, gde 50 Banov je izpìszal od Lèta 1140. Ov Piszmotvor vu Knisarniczi Klenovnichki nahadyasze, nego ne czèli, ar lèto 1750. od Bana Bochkaja pograblyen je. Pìszal je takaj „*Izhodek y kolena Draskovichev*, koi Piszmotvor Math. Purulich Jesuvita vu lèpshi Diachki Jezik je preneszel 1754. Zakaj obodva Piszmotvori na szvètlo nèszû izishli, neznasze.

Pavel Ritter, ali: *Vitezovich*, vu pravdah, Vitiznanztvu, y oztalèh navùkih szebe glaszovitoga je vchinil, nezatrudyen

vu chtejenyu y píszanyu, jedno vréme Dvorni pravdih opravitel (Agens) vu Bechu je bil. Vu Velikém Zboru Vugerzkém 1687 pri korunyenyu Josefa I. Zlati Konyanik je poztal: 1691 Like y Kerbave Supan (Vice-Comes) zatém Tolnachnik Kralyevzki y Baron vchinyen, po zapovédi Leopolda Obchinzke y oszebne Knyisarnicze je pregledal, marlyivo vnoga vàn izpìszajuchi: kadabi Leopold 5 Rosnyaka 1705 preminul, vu tulike neprilike je dozpel, da y vu Zagrebu vu nyegoveh hisah, y na nyegovom Imanyu Schitarjevu vsze pohistvo je pograblyeno, y on vu Bech odishel, gde 17ti Grudna 1713 je predi sivlènye, kak szvoje pravde dokonchal. Pìszal je: 1) *Kroniku, ili: Zpomenek vszega szvéta vékov* szlosena, y na szvétlo dána po Paulu Vitézovichu Zlatomu Vitézu, y pervomu Horvatzkoga Orszàga Stamparu. 2) *Lado, ili: Sibila Horvatzka.* 3) *Natales D. Ladislao restituti.* 4) *De Bosnia.* 5) *Plorantis Croatiae saec. duo.* 6) Versus latini varii diversis Occasionibus editi: uti et anagrammata. Piszmotvori nyegovi josche vu Rukopiszih zmed drugéh nahàdyajusze: 1) *Servia illustrata.* 2) *Examen Hist. de Jure Hungariae in Croatiam.* 3) *Joannis Lucii Offuciae.* 4) *Banologia.* 5) *Extractus lectorum ex scriptoribus maxime Bizantinis.* 6) *Variorum Diplomatum sincera copiatio.* 7) *Extractus Diplomatum diversorum Archiviorum.* 8) *Lexicon Sla-*

vonicum. 9) *Grammatica Croatica.* 10) *Privilegia et notitiae Episcopatus Quinque Eccles. cum serie Epp.* 11) *Cathalogus Epp. Zagr.* item: *Bosnensium: Segniensium.* 12) *Fragmenta varia* ad illustrandam Hist. 13) *Epist. ad amicos, et amicorum ad Ritterum.* 14) *Illustratio Rascianorum* in ritu Græco viventium. 15) *Miscellanea varia, maxime Astronomica.* 16) *Genealogia variorum.* 17) *Vitae Sanctor. Illyr.* Morebiti y vishe toga nezatrudyeni ov Piszecz je izpiszal, koja kadé zkrivena lesiju.

Ignacz Shandor L. B. Mikulich Biskup Zagr. koi 10 Rosnyaka 1694 je preminul, piszal je od pobosnozti proti Sz. Kiporh vu Szlavonié.

Juraj Patachich, koi kakti Biskup Boshnie létó 1716 je vumerl, kakti Kanonik Zagreb. piszal je knyigu „ *Gloria Collegii Hungarico-Illyrici Bononiae* 1699.

Mihaly Shimunich Kanonik Zagr. koi l. 1699 je preminul, dal je na szvétlo szvoja *Prodechtva.*

Kristof Kupinich Kanonik Zagr. naztojal je Piszmotvor Benka Vinkovicha: Sivot Kanonikov Zagr.

Juraj Habdelich Tovarust. Jes. viteski Horvát zpiszal je 1) *Dictionarium vocabulorum Croaticorum*, 1670 v-Graczu 2) *Kerschanzki Navuk z-dogadyaji* Sz. Piszma 3) *Pervi Otcza nashega greh* 1674.

Ferencz Jambrekovich S. J. zpiszal je,, *Philosophiu.*

Juraj Gyurichich Pl. v-Vidovczu ,, *Officium S. Georg.* vu Horvatzkem.

Juraj Funtek Pleb. Ivanich. y potlam Kan. Zag. y Prepust Zachesz. koi l. 1708 je vumerl, piszal je,, *Instructio pro deducendis condemnatis ad mortem:* y: *Ritus in Introductione Parochorum servari solitus.*

Mart. Brajkovich iz Szenzkoga Biskup Zagreb. 1704 poztal, piszal je Dogadyaje Biskupie Kerbavzke y Modruske.

Piszczi Ztòlétja XVIII. Y: XIX.

Ova Ztòlètja, kaktigoder z-dogadyaji obilna y glaszovita jeszu bila, tak y Zpiszczi vszakojachkemi zevszema plodna rachunajusze: Zmed vnogéh nekoje léztor imenuvati, szûdim, zadozti bude, po redu szlòvh.

Agyich Stef. Kan. Pechuhzk. Pészmik Diachki.

P. Bachich Ant. Piszmotvor iz Latinzkoga na Ilirichki Jezik preneszel 1773.

Barich Adalbert Navuchitel Pravíczh v-Zagr. gore zpomenûte Piszcze je zebral: 1774.

Barichevich Adam Vitiznanztva v-Zag. Nav. y Pleb. Kapt. y Berd. glaszoviti Liztov Piszecz, y Pészmik.

Barjaktari Orbinus de Illyrio versus, et illustratus.

Bedekovich Kasim. Kan. Zagr. *Blagoréchnik:* Igrokazov Piszecz.

P. Bedekovich Jos. Paulin: *Natale solum S. Hyeronimi* 1752.

P. Belloztenecz Ivan Gazophilacium: Réchnik Diachko Horvatzki, y Horvatzko Diachky Léto 1740.

Benkovich Benedikt. *Scoticae Subtilitatis Epidicticon.*

Berke Petr. Kapel. Biztr. *Kinch oszebujni Orszaga Horv.* 1765.

Birling Iv. Szokachka Kniga 1813.

Blaskovich And. *Historia Universalis Illyrici.*

Bogdanich Daniel: Dogadyaji Szvieta.

Boskovich Roger, Glaszoviti Mudroznanecz, Pészmik, Chinovpiszecz, y Zvezdoznanecz.

Branyugh Jur. Bisk. Zagr. *Rituale Diœcesanum.*

Brezovachky Tit. Pészmik Diachki, Horv. y Szlav. Szlositel Igrokazov.

Bruna Fer. Zvezdoznanecz *Mathesis sublimior.*

Busàn Al. Priszednik Ztola Banzk. y Toln. Kr. Blagoréchnik (orator) Diachki.

Chanyi Jan. Pleb. Verb. Pészmik Diachki, y Blàgoréchnik Horv.

Chiolich Maksz. Kan. Zagr. Glaszoviti Blagoréchnik Diachki y Horv.

Chikulini Fer. Grof. Ztenyevcza Ladavecz, koi 16 Klaszna 1746 je vumerl, piszal-je,, Carmina Epica et Eleg. Heroum Patriæ.

Chikulini Iv. Idea Magnanimitatis Illyr. et Pannon.

Chùchich Szim: Mudroznanztva v-Zag. Navuch. *Logica et Metaph.* y Pészme Diachke y Horv.

Chunchich Iv. Pleb. Domb. Pészmik: *Lacrymae Musarum super obitu Fr. Sebestianovich* 1799.

Dianich Fer. Navuch. v-Zagr. Pészmik Diachki, y piszal je „ *Détcze Priatel* MM. SS.

Domin Jos. Kan. Zagr. Mudroznanecz„ de sono Campanar. Electricitate.

Domin Imb. Navuchitel Praviczh v-Zag. *Pravicze Laztovite Vugerzke.*

Doshen Vid. Pleb. Dubich. Pészmik Szlav. *Axdaja szedmoglava* 1768.

Farkash Konst. Praviczh Navuch. v-Zag. Jus Publicum Regni Hung.

Ferrich Jur. Navuch. izszlúseni (emeritus). Pészmik Diachki.

P. Foki Krisost. vu Merochinztvu y Mathes. oszebujno vesch y vuchen.

Fuchek Stef. Pleb. Krap. Historie od Poszlèdnyéh 4. Léto 1735.

Gallyuff Jos. Bisk. Zagr. *Instr. de Indulg. Encyclicae complures* ad Clér. *Sermones Sacri.*

Gallyuff Iv. Poëmata, et Flos Latinitatis in Croat. versus.

Gargich Inocz. Nauk Kerschanzki.

Gasparotti Pészmik — *Czvét Szvètéh.*

Georgich Ign. Pészmik Szlavonzki.

Gerdenich Jos. Knez Vel. Turopolyzki, Blagoréchnik (Orator) Diachki.

Gerlichich Iv. *Pùt Nebezki.*

Gregor Kapuczìn: Pészmik Horvatzki.

Gundulich Pészmik Szlav.

Horvath Jos. Prodechtva iz Nemsk. na Horv. preneshena.

Horvàtòvich Mark. izszluseni Pleb. Oltarista Sz. Marka, Pészmik Diachki y Szlav. piszal je,, Nàchin laglyi velikéh ladjah uz- y niz vodu putovànya.

P. Jambreshich Fer. Réchnik Diachko-Horvatzko-Vugerzko-Nemski 1742 kojega pochel je *Habdelich*, szlàgal P. Fer. Szushnik, y Jambreshich dovershil 1742.

Jellachich Shim. Kan. Zagr. *Horvatzke Vittie dobro selènye* 1781.

Jvanoshich Ant. Pleb. Stef. Viteski Pészmik Szlavonzki.

Kalafatich Vincz. Nav. Praviczh v-Zagr. y Pleb. Pokup. Blagoréchnik.

Kanislich Ant. Posesan Pészmik, od szvoje Roxalie glaszovit: y *kamen szmutnye.*

P. Kachich And. Pészmik, y Chinovpìszecz piszalje vnòga, med kojemi,, *Razgovor ugodni Nàroda Szlovinzkoga.*

Kachich Ant. *Theologia Moralis* vu Horvatzkém Jeziku.

Kardosh Iv. Pészmik Diachki.

Chikulini Iv. Idea Magnanimitatis Illyr. et Pannon.

Chùchich Szim: Mudroznanztva v-Zag. Navuch. *Logica et Metaph.* y Pészme Diachke y Horv.

Chunchich Iv. Pleb. Domb. Pészmik: *Lacrymae Musarum super obitu Fr. Sebestianovich* 1799.

Dianich Fer. Navuch. v-Zagr. Pészmik Diachki, y piszal je „ *Détcze Priatel* MM. SS.

Domin Jos. Kan. Zagr. Mudroznanecz„ de sono Campanar. Electricitate.

Domin Imb. Navuchitel Práviczh v-Zag. *Pravicze Laztovite Vugerzke.*

Doshen Vid. Pleb. Dubich. Pészmik Szlav. *Axdaja szedmoglava* 1768.

Farkash Konst. Pravíczh Navuch. v-Zag. Jus Publicum Regni Hung.

Ferrich Jur. Navuch. izszlúseni (emeritus). Pészmik Diachki.

P. Foki Krisost. vu Merochinztvu y Mathes. oszebujno vesch y vuchen.

Fuchek Stef. Pleb. Krap. Historie od Poszlèdnyéh 4. Léto 1735.

Gallyuff Jos. Bisk. Zagr. *Instr. de Indulg. Encyclicae complures* ad Clér. *Sermones Sacri.*

Gallyuff Iv. Poëmata, et Flos Latinitatis in Croat. versus.

Gargich Inocz. Nauk Kerschanzki.

Gasparotti Pészmik — *Czvét Szvètéh.*

Georgich Ign. Pészmik Szlavonzki.

Gerdenich Jos. Knez Vel. Turopolyzki, Blagoréchnik (Orator) Diachki.

Gerlichich Iv. *Pùt Nebezki.*

Gregor Kapuczìn: Pészmik Horvatzki.

Gundulich Pészmik Szlav.

Horvath Jos. Prodechtva iz Nemsk. na Horv. preneshena.

Horvàtòvich Mark. izszluseni Pleb. Oltarista Sz. Marka, Pészmik Diachki y Szlav. piszal je,, Nàchin laglyi velikéh ladjah uz-y niz vodu putovànya.

P. Jambreshich Fer. Réchnik Diachko-Horvatzko-Vugerzko-Nemski 1742 kojega pochel je *Habdelich*, szlàgal P. Fer. Szushnik, y Jambreshich dovershil 1742.

Jellachich Shim. Kan. Zagr. *Horvatzke Vittie dobro selènye* 1781.

Jvanoshich Ant. Pleb. Stef. Viteski Pészmik Szlavonzki.

Kalafatich Vincz. Nav. Praviczh v-Zagr. y Pleb. Pokup. Blagoréchnik.

Kanislich Ant. Posesan Pészmik, od szvoje Roxalie glaszovit: y *kamen szmutnye.*

P. Kachich And. Pészmik, y Chinovpìszecz piszalje vnòga, med kojemi,, *Razgovor ugodni Nàroda Szlovinzkoga.*

Kachich Ant. *Theologia Moralis* vu Horvatzkém Jeziku.

Kardosh Iv. Pészmik Diachki.

Kattanchich Pet. Vitiznanztva v-Zagr. Nav. Pészmik Diachki, y Szlav. y Zemlyopiszecz (*Geographus*).

Kerchelich Bolt. Kan. Zagr. rodyen na Berdovczu l. 1715. 1778 preminul: glaszoviti Piszecz Dogadyajev: vnoga josche vu Rukopiszu jeszu: Ov zpomenka je vréden, kajti pervi za obchinzku haszen vsze Knyige szvoje Narodu Horvátzkomu je prikazal, y vu Vekshe Skole (Academia) Zagrebechke polositi naredil, zakojem chinom peldu szvojem Domorodczem je oztavil, kaj y oni za Domovine szvoje haszen chiniti dusni jeszu.

Kermpotich Jos. Pészmik Szlav.

Klohamer Fer. Mudroznanztva v-Zagr. Navuchitel y Skólh Podravnitel (Pro-Director) vnóge Pészme Diachke, y od Merochinztva Knyigu, kak takaj Blagoréchne Piszmotvore (Orationes) vu Jeziku Diachkem ván na szvétlo je dál.

Koczianchich Bolt. Kan. Zagr. *Philotheu Fer. Szalez. vu Horv. Jezik je preneszel.*

Kornig Jos. Narodnéh Skólh v-Zagr. Nav. Croatische Sprachlehre.

Korolia Stef. Kan. Zagr. Vnóga Prodechtva je napravil, y vnogo vu narodni nash Jezik preneszel, koja josh vu Rukopiszu (MM. SS.) jeszu.

Kovachevich, *Kukulyevich*, y *Marczellovich* Kanoniki Zagr. vnógo od Kra-

lye-

lyeztva,, y Czirkve Ztolne Zagr. izpiszali jeszu, nego josh vu Rukopiszu.

Kovachich Fer. Thomash od Kempisz vu Horv. Jezik preneshen.

Krajachich Mark. Horvát in Gline *De incertitudine scient.* 1759.

Kunich y *Zamagna* Veliki Diachki Pésznikí: ov Odiszeu Homera Gerchkoga Vitiznancza, on pako Iliadem y Theokrita vu Diachke Pészme glaszovito preneszli jeszu.

Kushevich Jos. Kralyeztva Mester (Protonotar) Blagoréchnik.

Lanoshevich Szlovnicze y Réchnika Piszecz.

Leakovich y *Pullay* Kanoniki Zagr. Glaszoviti Blagoréchniki (Oratores.)

Lentulay Imb. Varm. Zagr. Podsupan (V-Comes) Blagoréchnik Diachki.

Lukavzky Donat. Varm. Zagr. y Kris. Veliki Supan Blagoréchnik Diachki.

Magyar Shand. Varm. Varasd. Zapisznik (Notarius) Blagoréchnik.

Mahanovich Mark. Kan. Zagr. vnóga je zpiszal: *Casus Conscientiae resoluti* ab anno 1808 vszako léto.

Mattakovich Bolt. Kan. Zach. Sz. Marie v-Kapt. Pleb. Piszal je,, *Kerschanzki Návuk*, y Prodechtva Campadellia iz Latinzkoga na Horv. obernul.

Mattievich Ern. izszlus. Pleb. Garesh. vu Národn. Skol. Zagr. Kersch. Nav. Na-

vuchitel, y pri Sz. Marku v-Zag. Oltarista zpiszal je Némsku Szlovniczu 1777. y vnoga Prodechtva iz Nemskoga na Horvatzki Jezik preobernul.

Mihalovich Jos. Czirk. Illirich. v-Pestu Pleb. Blagoréchnik Diachki.

Miklóushich Thomàsh Vitiznanztva vu Diachkéh Skolah Zagr. 10 léth Navuch. od léta 1805 Pleb. Zteny. Léto 1796 mali Réchnik (*Syllab. Vocab.*) za potrébochu szvojeh Diakov, y potlam vishe Pészmih vu Diachkem y Horvàtz. Jeziku je vàn dàl: *Ztòlétni Dnevnik*, y vnoga, vszako zkoro léto, na Gozpodarztvo zpadajùcha izpìszal: Sz. Evangelium y Nàvuk Kersch. vu bolshi Horvàtzki Jezik obernul, y dalye Nàrodni Jezik povnosati, y oszvétlati naztoja, dabi Domorodczi nyegovi terszenya nyegova zdersati hoteli.

Mikoczy Jos. S. J. Vitiznanztva vu Diachk. Zagr. Skolah Navuchitel: Pészmik Diachki, izpìszal je Dogadyaje Domorodne, pod imenom „ *Otiorum Croatiae.*

Milchich Ant. Kan. Zach. Chazt. Pleb. Bosjak. Pészmik Diachki.

Mulih Jur. S. J. Duhovne Knyige vnoge vu Horv. Jeziku je izpìszal.

Mulih Ivan S. J. *Prodechtva.*

Nabiach Jur. Peszmik Diachki.

Nagy Ant. iz Szlav. Pészmik Szlavonzki, y vnogoverztnéh vu Jeziku ovém Knyigh Piszecz.

P. Orlich Benven. *Blagoréchnik* Horvàtzki vnóga Prodechtva vu Rukopiszih ima, seleti bibìlo, dabi na szvétlo vàn izishla!

Osegovich S. J. Blagoréchnik.

Grof *Orshich* Kan. Zagr. Knyigu od Ptìczh vu Horv. Jeziku je ván dàl.

Groficza *Orshich Eleon.* Vrachtvenu knyigu za marhu je ván dàla.

Paskvich Mathesis et *Astronomia.*

Pattachich Adam Ersheg Kolochki, Pészmik, y Blagoréchnik.

Pavich Imb. *Ogledalo Temelya Vére Katol.* y: *Ramus Olivae.*

Pavichich Jos. *Saecula Seraphica.*

Pavichich Mik. *Cheztitnicza,* za dàn God. Gdn. Bisk. Zagr. Maksz. Verhovacz 1789.

P. Pavishevich Jos. *Panegyres 5. S. Josepho 1776.*

Paxy Iv. Bisk. Zagr. *Blagoréchnik.*

Pejachevich Fer. Dogodyajev Piszecz y vishe knyìgh od Bogoszlovztva je izpiszal.

Pejachevich Jak. S. J. Zemlye Piszecz 1714.

Pejchich Kristof: *Mahumetanus in Lege Christi instructus:* vu Jeziku Szlav.

Petrovich Mat. *Phisiologia.*

Petrovich Jos. *Introductio in Jus Publicum.*

Pongracz Ant. *Versus Congratul.* 1788.

Prevendar Iv. Vitiznanecz Diachki vishe Pészmih je vàn dàl.

Rácz Stef. Vugerzk. Jezika vu Zagr. Nav. Priszed. Varm. Vérov. Vitiznànecz Diàchki y Némski.

Radochay Iv. Dissert. Jurid. de Matr. Senum.

RAFFAY Imb. Bisk. Diak. *Blagoréchnik.*

Relkovich Mat. Ant. Szlovniczu Szlav. y: *Szatira* vu Pészmah je vàn dàl.

Rosich Ant. Skòlh Diach. vu Varasd. Nav. *Ztòlétni Kalendàr.*

Sebestiànovich Fer. Kan. Zagr. Glaztoviti Vitiznanecz, y Paztir Arkad. pod imenom: *Corinaeus Lapicius.*

Shilobod Mih. Pleb. Okich. Pészmik, Vitiznanecz, y Mudriàsh.

Shimanovich Fer. Evang. Jesu Chr. Syntatomenon.

Shimunich Iv. Pleb. y *Verntle* Ant. *Notitia Schismatis Graeci.*

Grof *Sermage* Pet. Pészmik, y Blagoréchnik.

Grof *Sermage* Jos. Kan. Zagr. y Veliki Skòlh Ravnitel: Blagoréchnik.

Skerlecz Mik. Varm. Zagr. Veliki Supan. *Historia Hungariae sub Dynastia Austriaca* MM. SS.

Skerlecz Pet. y Mik. Brati: *Processus Juridici et Dissert. in MM. SS.*

P. Stefan Kapuczin *Prodechtva:* V. Ztranih.

Stefanecz Shim. Pleb. Verh. Peszmik Diachki 1779.

Stivalich Mih. Pravicza Nav. v Zagr. *Nàchin obdelavanya Terszja:* Rukopisz.

Svabely Prodechtva.

Svagel, Pészmik Diachki.

Stojkovich Atanas. *Fizika proztim Jezikom izpiszana.*

Staindl Kan. Zagr. *Mathesis.*

P. Stulli Réchnik Szlovenzki.

Szabolovich Mart. *Vitiznanecz: Exercitationes Geodeticae.*

Szentmartoni Vitiznanecz: y: Szlovniczu Horvatzku za Némcze 1783. vu Varasd.

Terputecz Jos. Vitiznanecz Diachki.

Turkovich Ant. v-Oszeku, Pleb. *Pozdravlenye pri ulazenyu v-Pechuh Bratje od Miloszerd.* 1796.

Tuztich J. Pészmoznanecz Horvàtzki.

Vajkovich Imb. *De Censura Librorum &c.*

P. Velikanovich Ivan, *Upuchenya Katolichanzka:* y: *Sz. Terezia Divicza* iz Talianzk. na Ilirichk. privedena 1803.

Preizvisheni Gdn. *VERHOVACZ* Maksz. od Rakit. Biskup Zagr. od negda glaszoviti Blagoréchnik (Orator) Diachki: Vitiznanecz Horv. vishe Piszmotvorov je izpiszal, z-med kojeh vnogi vu Rukopiszih nahadyajusze: *Kerschanzki Nauuk z-molitvami: Rituale Diœcesanum cum Instructionibus: Constitutiones Diœc. cum no-*

tis: jeszu vàn na szvétlo izishla. — *Bog bi dàl moguchnomu ovomu y velikomu Domovine Lyubitelu nakanyenye na czily y konecz dopelyati!*

Verneda Fer. Vitiznanecz y Blagoréchnik Diachki.

Vertarich Venant. *Epitome in — et opportuna contra Acath.*

Vitkovich Iv. S. I. Vitiznanecz Diachki.

Volhgemuth Fil. Kan. Zagr. y Lektor, Glaszoviti Blagoréchnik Diàchki.

Vragovich de arte militari.

Vranich Ant. Pleb. Ship. vnòga na Horvatzki jezik je preneszel, z-med kojéh na szvetlo izishel je,, *Robinzon.*

Vuchetich Mat. Diss. de culpâ à Mandatar. præstand. et: de orig. Civit.

ZTANICH Konst. Bisk. Krisev. Vitiznanecz: Blagoréchnik, y od znànya velikoga Nàvukov glaszovit.

Zvun zpomenùtéh y drùgoga Nàroda vucheni lyúdi vu nashém Jeziku nekoja popiszali jeszu: kakti:

Payer Leop. Vrach. Varasd. od krépozti Toplìczh Varasd. y Krap.

De la Bella: Valtigi: Appendini: Mikalia y oztàli izpìszali jeszu: *Szlovnicze*, y *Réchnike Dalmatinzke.*

La Langue Iv. Vrach. Varasd. *Tractat. de aquis medicatis* 1779. *Pupkorézna knyiga:* y: *Vrachtva domàcha.*

Romani Ant. Kratek Nàvuk od béléh Murvih. 1774.

Szolenghi, Potverdyeni Nàchini za pomochi lyude vu vodé vtoplyene 1780. Y oztàli... *Nüt! kuliki, ter kak vrédni Lyùdi lépe nam példe pokàzali jeszu, selèchi, da y drùgi Domorodczi z-terszenyem szvojem szebi dìku, y Domovini haszen doprineszeju!*

§. 3. *Od Knisarniczh (Bibliothecae)* Velika knyígh zkupžpravlanya jeszu kakti jedna szramba Pameti, y Razuma chlovechanzkoga. Nagnyenye Knisarnicze podignuti pri vszéh Národih, bolye chlovechnéh, od negda bilo je. Perva Knisarnicza obchinzka bila je vu Egiptumu, y to vu Czìrkvé, z-nadpizkom „ *Razuma HRANA* „

Ovakove Velike Knisarnicze, koje vszem na haszen odperte ztojê, vu vszéh glaszovitésheh méztah nahadyajusze; kakti: vu Bechu, Parìzu, Londinu, Berlinu, Monakiumu, Drezdé: y t. d.

Czeszarzka Knisarnicza vu Bechu ima 360,000 pritizkanéh Knyìgh: 12000 Rukopiszov: vleznenye vu nyu je preszenetlyivo: odichena palacha je 40 szesnyev (klaftr.) duga, y 9 shiroka, viszoka, kakti Czìrkva, povszuda z-zlatom, mramorom, y malariami nakinchena: vu nyoj nahadyajusze vsze zkoro knyige, koje od pochetka Szlovarniczh ili: léta 1436. na szvétlo izishle jeszu, vu broju 6000 y vnoga oszebujna nutré vìdijusze: imala je z-pochetka za szvoj dohodek 6000 Ranychkov, z-kojemi

nove knyige kupitisze mogle jeszu: po izvalyenéh pénèzih dobivala je 15000; szada ima 12000 fl. W. W.

2. Vu *Parìzu* Knisarnicza pod Bonapartum léto 1810 brojila je vech kak 300000 Knìgh y 90000 Rukopiszov. 85000 pénezov, 1500000 riszanéh kìpov: ovo on blago z-vekshe ztràné iz Vatikana Rimzkoga tolvajzkem nàchinom je bìl szim zapratil, koja vsza vu zmosnéh 19 palachah prebìvaju.

3. Drùga vu Parizu Knisarnicza, *Pantheon* zvàna ima 80000 Stampaneh, y 2000 pìszanéh Knyígh.

4. Kralyevzka Knisarnicza *v-Monakiumu* vu Bavariè imala je léto 1810 Knyìgh 350000. Szamoga kazitela je velikéh 47. Knyìgh.

5. *Mudrozkupchine Götingzke* rachunasze 200000 Knyìgh, poleg nekojeh 300000 koje vu 150, na czélém arkushu, kazitelih vidijusze:

6. Vu Anglie poglavitèm Varashu *Londinu* Knisarnicza nadhadya vsze Knisarnicze vu vnogéh dugovànyih: akoprem ima velike dohodke, véndar josh y nekuliko jezèrh od Parlamenta pridajesze vszako léto, dasze nove knyige prezkerbiju.

7. Vu Spanyolzki zemlyi *Madritu* je Knisarnicza od 200000 Knyìgh.

8. Vu Portugalzki *Lizaboni* vu 11 palàchah je na 80000 Knyìgh.

9. Vu poglavitém Dánie Várashu, *Kopenhagu*, Knisárnicza Kralyevzka na 260000 knyígh broji, szaméh ztarínzke pochetne stampe do 20000: y zverhu toga 30000 Rúkopiszov (MM. SS.)

Vu Anglié ne szamo vu prestimanéshéh Várashih velike Knisarnicze naredyene jeszu, nego y vszáki zkoro Váraschan doma ima od nekuliko ztotinh knyigh knisarniczu: zatosze ni chuditi, da, kada vu Anglié kakova knyiga ván izhádya, ne na 300, ali 500 (kak pri nasz) nego na deszet, dvadeszet y vech jezérh od izte knyige pritisznesze; ar, ako y kaj povolyneshega izide, vszáki taki za szvoju domáchu knyisarniczu kúpi.

Med glaszovitemi Knyisarniczami vu Králveztvu Vugerzkém jedína zkoro Mudrozkupchine (Universitatis) Pestanzke imenuvatisze more, koja y z-knyigami od vszéh zatertéh Klostrov, y daruványem Grofa Fer. Széchenyia vre do szada tak je obzkerblyena, da malo kojoj Némski Knyisarniczi y vu broju, y vu izboru Knyígh mézto puztiti bi mórala.

Vu Domoviné nashoj, hvala Bogu! akopiém ztoprav pochelasze je, po vrédnéh véndar Preczénitelih, y Lyubitelih návukov na vishe vre jezérh oszebujni ov Domovine nashe kinch podignulsze je, y úfanye je, da z-vrémenom y dalye poveksha-sze; ar néli bolye szvojéh nekuliko Knyisiczh, navlaztito po szmerti, za Domovine

naprédek y diku alduvati, y vu obchinzku Knyisarniczu zpraviti, nego puztiti, da vnoga lépa knyiga szim tam pohitavasze, ali gdé na vuhkém méztu gnyije, ter. morebiti y jednòch vu Staczunu, za duhàn savìjati, dràplyesze? pokéhdóbh y tak, kada koja kòmu knyiga je potrébna, vszigdar vu izti knyisarniczé, koja do szada zarad pomenykanya ztroskov szamo po Torkéh y Chetertkéh ztanovite vure vszém Domorodczem na szlusbu odperta ztoji, imatisze more.

Ako tulike nashega vrémena knyisarnicze premiszlimo, zaizto chudnovito velike nam vidijusze: ali ove, gledèch na negdashnye knyisarnicze, male véndar jeszu; Vu Alekszandrié Ptolomeush Filadelfush Kràly Egipta (okolo léta od poztànka szvéta 3700 pred Kristusha Nàrodyènyem léth 284) naredil je bìl Knisarniczu od 700000 knyìgh, koja takaj potlam z-200000 Knyìgh Attala Kràlya od Pergama povekshana je bila: — ali — czéla ova — ò salozt! ò kvàr vékivechni! nikakovèmi szùzami nigdar zadozta neoplakani, vsza, rekoh, ova na pepel obernyena je: kadabi najmre Harapov Herczeg *Omar* po szvojem Vojvodé *Amru* Alekszandrìu bìl predobil, dàlje, ò túpa y bedazta szmèt czéloga szvéta! z-ovém nepreczenyeném kìnchem czéloga pol léta vsze vu Alekszandrié Toplicze, kojéh 4000 bilo je, kúriti, doklam tuliko znanye, tuliki zkrovni nàvuki vu pepel obernulisze

jeszu. — *Konstantin Veliki* zpravil je zkupa 120000 Codices, ili: Velikéh Piszmótvorov, koje takaj ogeny je poserl. — Theodoziush izebral je 33000 Knyígh, med kojemi, bil je, kaksze povéda, Homèrush, pervi Gerchki Vitiznanecz na kosé, iz chrévh jedne kache, 120 czepelishev dugoj, vesz z-zlatemi szlovami izpiszan: ali y ovo vsze ogeny je zaterl. — —

§ 4. *Od Nadelènya nekojéh Piszmótvorov.* Chuli jeszmo od Szlovàrniczh, Piszczev, y Knyisàrniczh, josh jednu réch od rédke szréche vuchenéh lyudih, y nadelènya prestimanoga nyihovéh Piszmotvorov.

1. P. *Virgiliush Màro* naj poglavitéshi Diachki Vitiznanecz za vszàkoga zmed 28 Redov (Versus) Pészme vu 6 knyigé, od Eneasha Trojanzkoga Viteza izpiszani, dobil je od Czeszaricze Oktavie deszet Shesterćziev, kaj na vnogo jezèrh rachunaszé.

2. *Actiush Szinczerush Szanazariush* za 6 szvoje Pészme Redov, koje na diku Mletchanov, od nyihovoga chudnovitoga, vu morju zezidanoga, Várasha je bil naredil, dobil je za vszakoga 1000 czekinov.

3. Kadabi *Ludvik* XIV. Kràly Franczuzki glászovite vu Parizu podignul Palache, nekoi Peszmik iz prilizanya napravil je nadpiszek„

„*Par Urbi Domus haec, Urbs Orbi, neutra Triumphis*
Et Belli et Pacis par, Lodoice! Tuis.

Y dobil je na prikaz 1000 czekinov: nego drùgi iz jàla je nyega obshanil, y podpiszal,,

Par versus Vati; quia bis mentitur utrumque;
Nam minor Urbs Orbe est, et minor Urbe domus.

4. *Koczebue* Piszecz (kojega vu Manheimu Szandl Diak léto 1818 prevzetno je vmoril) za malu knyisiczu ,, Das merkwürdigste Jahr meines Lebens ,, dobil je 2000 Talerov.

5. *Ferron* za knyige,, *Lettres sur quelques ecrits modernes*,, vszaki Arkush od knyigara *Duchesne* dobil je 10 Luidorov: à za knyige ,, *Lettres sur quelques ecrits de oe tems* ,, vszaki arkush od knyigara *Lamberta* 15 Luidorov.

6. *Voltaire* Franczùz izpiszal je 70 Knyigh, y z-nyimi prezkerbelszi je Imànye, y blàgo na 100000 Talèrov.

7. *Gibbon* Anglianecz za 6 Knyigh, vu kojéh, izpiszal je dogodvaje Rimzke, dobil je 8000 Funtov Sterling ili: na 76000 nashéh szrebra Ranychkov.

8. *Robertszon* za Izpiszanye Chinov Karola V. dobil je 4500 funt Sterling.

9. *Havkeszvort* za izpiszanye putuvànya okol Szvéta dobil je 5000 funt Sterling *Pri nasz, salozt! ova szrécha nenahàdyasze.*

DÉL III.

Od Gozpodàrztva, y domàcheh Protimbih.

Nàchin doma czinyati. Nekóji Kotlári z-czinyanyem vkanyùjû, kada méztó dobroga koszitra olovo potrébujû: ali — ovo je léhko poznati; Olovnati Cziny na modro vléche: akosze vu takovi poszùdé zkùha vodè, y oczta, *anna (jednàke mére)* po olovu dishì, y ovo olovo z-kipûchem ocztom odtàlisze, navlaztito, akosze szól pridà, ter skodé zdravju. — Pràvi cziny je bél, y szvétel, kakti kováno szrébro: akosze zkuha nutré voda z-ocztom, y denesze nuter chavel obraspani, ov nikaj farbé nezmenì, níma teka po kotloviné, ter akosze izléje octena voda, niti szvetlozti, niti farbe izménya. — Zato bolye je doma dati czinyati, kaj jedna razumna senzka szama lehko vchiniti more, ovak,,

1. Mòrasze vzeti dober anglianzki *Koszìter* (Blockzinn) 2. *Szalmiak* ili: *Szaliter* (szmola, kalafundia, ali druga kakova maz

nevalya) 3. Ztaro poszudjè kufreno, selezno, ali medèno, ili: meszingazto neszmésze prevech zvrúchati, drugachsze presge, y pohabi; kak kotlari délaju, kada za perveshi cziny dolé obaliti, presìsû poszudu, y vu vodu omàcheju, ter onda ona otvèrdi, y pùcza: vekshe vruchìne néje potrébno, kak dasze Szalmiak raztaliti more. 4. Vu tom je naj vech poztavlyeno, da poszuda, kojasze czinya, chizta od vszàke mazti, y sznasno obríbana priredisze: k-tomu drobni pészek vu vodé od zemlye chizto zperesze, poszushì, y chez droteno szito preszéje; ovoga pézka finoga deni malo vu poszudu, prilej vodè, y z-drévom okolo riblyi, doklam vsza zamazanozt prejde: za okruglo poszudjè tréba je vzeti dva, ali poltretji czepelish dugo, jednu czolu debelo drévo, na zpodobu valera, ter z-nyim zpametno rìbati, dasze poszùda nepredere. 5. Fini Kosziter (Blockzinn) na falatcze poszéczi, raztali (shmelczaj) y zlej na dùge stansicze. 6. Szalmiak ztuchesze na prah, y na szito preszéje: y kajti móra chizto szùh biti, zato, ako je kuliko vuhkek (faihten) mòrasze preszushiti; ar naj menshà mokròcha czinyanye preprechúje. Naredisze ada iz dobroga vuglènya ogeny na komenu, gdéje v-szrédiné jama: poszuda za czinyanye vrúchasze, odpertochu dolè obrachajuch, pri debshéh ztrànah, kakti: pri ruchkah, vekshe zvrùchanye potrébujesze: kada je poszuda tak zvrùchana, dasze vu

nyoj cziny taliti more, oberneszé jednàko, hitisze berzo nuter prah od Szalmiaka, y nekuliko koszitra, ali pak z-stansiczum, goré réchenum, po dnu riblyesze: Szaliter razvrùchen koszitra taki raztàli: onda z-mehkum kudelyum berzo okolo poszude koszitër lichiszë: akosze nerado prijémlye, kudelya vu poleg poztavlyen Szaliter omochisze, y ovak okolo vsze berzo masesze: ztàro czinyanye tesko prijémlye czinya, ali ti masi nepreztanczè, doklamsze prime: od Szalitra najsze nigdo nebojì zpechi; predibisze z-szmolum zpekel: kadsze je cziny povszuda prijel, josh jedenput z-kudelyum vsze okolo prejdi: y oztali koszitér van zléj: doklamsze goder czinya, poszuda nad serjavkum ztati mòra, y obrachatisze: mala poszuda lehkosze obràcha, nego veksha poztàvisze na rastér, ali trojnog (trimfusz) on cziny, koi vechput je vàn zléjàn, zaneszn asisze od kotlovine, y drugéh ztvarih, ter je jako presgàn, zato nenapràvi dozta szvétlo czinyanye: ondagâ je mòrati med drùgi dobri cziny poméshati: ali moresze y na dnu potroshiti, y z-kudelyum dobro sznasiti.

Ovak chinèch berzo, y z-malém ztroskom czinyati je mochi: ni potrébno Kotlàru dràgo plachati, koi y tak z-olovom koszitra mésha, y z-szmolum czinya. — Vsze ztojì vu berzòchi obràchanya y mazanya, tak da dobro veliku poszudu dvé minùte z-gotoviti je mochi, szamo dasze predi do-

bro razvrùcha. — Ovém iztém nàchinom moresh selezninu y meszing czinyati.

Nàchin drévo veliko preszàdyati. Okolo Ivanya drévo na pol réfa na dalkom tak gluboko obgrabasze, kak ztoji Korénye: dalneshe korènye priszéchesze: onda nazàd zagernesze zemlyum, tak ztoji do zmerznicze: medtémtoga zkopasze y jama, kamsze preszaditi kàni, vu nyu nametche. sze dervoczépine, shlaim iz mlàkh, y ztara zperhnyena ilovacha: kadasze preztàvlya, mòrasze jednako vszaka ztràn dréva, kak je predi ztàla, naravnati: preneszesze z-zemlyum, y zemlya z-bàtmi jako nabìje.

Navadno preszadyanya vréme terpì od Jeszeni do koncza Szushcza, ada czélu zimu: akobisze mòralo koje drévo v-létu, kada je v-vlagi, preszàdyati, napràvisze jama, kam dojti mòra: nahitasze perhke zemlyè, y z-vodùm zméshasze: zatém na dalkom obgrabasze drévo, tak da czélo oztàne korènye, ter z-zemlyum preztàvisze, potlam z-jakém proztchem nakolyisze, pokrijesze z-dezkami proti szunczu: ovesesze okol czéloga ztèbla do szversja meheny, koi vszaki dàn polévasze z-kantum, à korènye vszaki drugi dan.

Saklye poztelyne délati. Perushinu kokoruznu mehkeshu drobno zchéshi, dobro poszùshi, y namechi v-sakely poztelyni (Strohsack) ovo je bolshe od szlame, vu kojojsze ztenicze kotiju: poleg vétranya

vsza-

vszakolétnoga vech léth terpi, nitisze zlése, kak szlama, ali prashi, kadasze preme-shava.

Tlak za pechi mazati. Ni nikaj bol-shega, nego pepel preszéjan z-szoljum y occtom zmeshan: z-ovém je dobro navlaztito okrugle pechi naztavlyati, y puketine zma-zivati.

Trop potrébuvati za olye, ogeny, potashen. Kadasze trop zprésha, zdrobi-sze, preszéje na resheto, pechkesze na zra-chnom méztu szushiju, potlam ztucheju, tersze iz nyih olye verlo presha: mehunye zabertvijusze v-poszudu, ali z-tlakom za-maseju, y iz nyih rakijasze pali: izpalye-ne zesziplyûsze na kup, napravijusze bale, ondasze za ogeny ali potashen potrébujû.

Lehke czéne farba na zidu. Vitriola proztoga zelenoga z-kropom raztali, mé-shaj, doklamsze razide, vlej gore vapne-né vodé menyę ali vech, kak szvétleju far-bu imati selish: to pako zvedyaj na zida falatu, ali nepoznasze prava farba, doklam-sze neposzushi: ako je predi pobélyen zid, szvétlesha farba dojde: ako selish temne-shu imati, ztuczi y preszej vuglenya, y primeshaj. — Ovo ne szamo ztalnu farbu, navlaztito na novém zidu dersi, nego y zida y morta zdersava: dobro pako y na drevu dersi.

Orangyeriu berzo razti vchiniti. Pre-lesane ilovache zméshaj z-zemlyum cher-

num perkkum od mizpeta, y pilyevinum:, psidaj obrezkov cheshlyarzkéh, zkoszanéh terszoveh rozgvicz, ali tropine: to vsze zkupa půzti gnyìti: onda vu bednyìchek odzdol nametchi trészcha hraztovoga, ali tropình: nametchi onoga gnyìloga gnoja, zaszàdi lemonu, pomerandyu, ali zpodobno drugo drévo: vu vruchiné vszaki tretji dàn zalévaj z-vodum desdya, ali sznéga, ali iz mlake (nekoji vczerknyene czuczke y machke vu takovu vodu mecheju: ali to je gnyuszno, y szmerdi) za zemlyu dugshe vuhku zdersati, dobro je takaj lózni gnoj ometati, kaj za vsze czvetje y lonćze oszebujno haszné. — Chudilsze budesh, kak pri ovém baratanyu vsze berzo ràszlo bude, y jako plodno poztane.

Rosnu vodu prez ognya doma napraviti. Poztavi v-lonecz friske vodė, czvéta cherlènéh Shipkov vertnéh (gatrosh) pridaj 3, ali 4 kaplye Vitriolgaist: puzti chez nòch ztàti na zraku, nego pokrito: drugi dan chez czanyek vodu preczédi: chuvaj pako z-vitriolom ruke, ali opràve obsgati.

Szaifengaizt Szakszonzki. Zrési na tenko szopuna Veneczianzkoga 9 lotov, pridaj *Vainstainszolcz* (Berszeszoli) 1 lot: pivarzkéh péniczh 2 slicze: vsze deni vu shiroko zteklo: nalej jake sganicze iz drosdyih pol policha: poztavi za 24 vure na toplu pèch, ali v-topel pészek, doklamsze vsze raztàli — potlam ztrujaj (destileraj)

chez difluvàk. — Ztém haszné ztuchena mézta y bolèche kotrige na toplom natréti.

Frankfurter Schvarcz délati. Drosdye iz kotla vre zesgane na prezterto platno zléj, dasze chizto zczediju, tverde drosdye zkupzpravlyene szushijusze na szunczu, poztavijusze vu jeden, ali vishe lonczev: pokrijusze z-riglyum, y omàsesze tak riglya, kak lonecz z-ilovàchum: y kadasze màz poszushì, denesze vu loncharzku pèch, (morebiti dobro y krushnu) da czéli on sàr podnesze: zvadijusze lonczi, y farba ova cherna ztém bolsha bude, z-kém menye koi lonecz je zpuezal. Z-ovém chernilom délasze farba za pritizkanye Knyìgh, drévo farbati, y kosu, ali obuchu (shuhviksz) oszvétlati.

Podplate na obuchi vterditi, da dugo terpìju. Vzemi Lénonoga olya 1 funt: szreberne rude (szilberglet) 2 lote: béloga Vitriola 2 kvint. pridaj koru kruha, y vu lonczu pri krotki serjavki kuhaj, doklam ona koricza kruha tverda y kerhka poztàne: z-tém olyem masi podplate tak dugo, dok olye zgora oztàje: po tom taksze luknicze od podplata zapreju, da nikakova mokròcha nuter nepojde, y podplati za dvoje druge terpeti mogu.

Nàchin széme na negnojni zemlyé plodno vchiniti. Poztavi ono széme, koje széjati kànish vu guztu gnojniczu dan y nòch: széj na negnojeni zemlyi: y tak do-

bro zratte, kak dabi bila zemlya gnojena.

Olye oszebujno za orusje od herdye obchuvati. Dajszi napraviti skatulu pri drakszleru iz Lipovoga dréva, tenku kakti papér da chez nyu proti szunczu vîdéti szemore: napuni nyu z-olyem Olike, obészi na szuncze, y podverzi kakovu poszudu, vu koju olye chez onu skatulu czédilosze bude: z-kojém akosze namàse puska, ali drugo orusje, na izti godini od herdye szegurno biva.

Proti szuhomu betegu, y kashlyu z-kervi hitanyem. 1. Trave szlédèche: Volovzki Jezik, beli szléz, babicza (drugach: rukeri) pluchnyak, jeternyak (drugach: betonika) divja czikoria, divja kiszelicza, vszaka poszeb zrésejusze: y kuliko z-trémi perztmi prijetisze more, kuhajusze na mléku kravjem (josh bolye kozjem) y to vu pokritom lonczu, doksze po 2 perzte pokuhaju, tak da 2 shalicze kavzke izideju: ovo chez 14 dành kuhasze, y na tesche pije, (szamo vu pészjéh dnevih ne) morasze pako na serjavki, ne pri plavnu kuhati: akobisze y potlam pri troshenyu ovém kerv med hrachki kàzala, stuczi koprivh, osmekni, y nekuliko kaplyiczh med téh puzti, ter pi, dok kerv preztàne.

2. Hrena na tenke shniticze narési, vu shiroko zteklo, kam z-rukumsze more, poztavi, naléj z-finém (Provancz) olyem: ztrujaj na szunczu, ali topli pechi za dva

mészecze: ovéh Shpiriczh 4 put na dan po szedem pojeché, y z mészecze tak chini.

Proti Grisi. Kad hebed y bezg dozréli, da je jagodje chérno, vzemi v Jeszen obodvojega, zdreczkai, y osmekni chez chiztu czandru, tak da szémena vu osmek nikaj nedójde, ztém osmekom y zimelyum hersenum, na pahl fino zmlétum y preszéjanum omeszi tenke kolachecze, y po kruhu v-péch demi, dasze kakti kózt tverdo zpechejn: ovak dásze léta chuvati; ovoga kolácha ztuczi za oréh, y daj grisavomu na sganiczé, ali chernném vinu popiti jedno za drugem po 2, ali 3 puté: gdagda za pervém putom ztáne grisa, à vechput za drugém; détetu menshi falatecz ztúchesze: à detetu vu poszéjah grisu véndar taki z-pochetka vztaviti ni dobro, doklamsze malo nezesznási.

Proti vulogom unogah (Podagra) *ali v-rukah* (Chiragra) Protimba oszebujna Sz. Elizabete Kralyicze Vugerske (kak Ivan Pravorius Raviaczenzki glaszoviti Vrachitel vu knyigé zkrovni vszéh protimbih izpiszuje z-ovemi réchmi,, *Quum mihi certo constet, multorum casibus vis admiranda subscripti remedii, qua fortuna in illud inciderim, dicam: — Anno 1606 vidi inter libros Francisci Bodagasteri, ex nobilissimá familiá Cypriá, cum quo mihi summa erat familiaritas, pervetustum Breviarium, eximiae apud eum venerationis; eoquod à S. Elisabetha Re-*

gina Hungariae Majoribus suis datum adsereret in mutuae benevolentiae symbolum: in cujus libri vestigio remedium contra podagram, Reginae ipsius manu scriptum, mihi oblatum fuit perlegendum, quod his verbis formalibus expressum est,, Ego Elisabeth Hungariae Regina anno aetatis 54 multum infirma et podagrosa, usa sum per unum annum isto Recipe, quod mihi dedit quidam Eremita senex, quem ego nunquam prius, nec post videram, et fui cito sanata, atque omnibus apparens ultra modum pulchra, ita ut Rex Poloniae me petierit in matrimonium, quum ego et ille vidui essemus: renui tamen id agere amore Domini mei Jesu Christi, à cujus Angelo credo me accepisse hanc medicinam: ℞. *Aquae Vitae quater destillatae partes 3. summitatum Rorismarini cum flore partes 2. pone in vasculo bene clauso, stent in loco calido per 50 horas, destillentur in alembico, et mane in cibo vel potu sumatur drachm. 1 singulis septimanis semel, et omni mane lavetur facies cum ea, et membrum podagricum. — Renovat vires, acuit ingenium, mundificat medullam, et nervos, visumque restaurat.* Haec ex allegato S. Elisabethae Breviario.

Kehlyu pregnati. Spongiu na falatcze zrezanu demi na chrepecz pun serjavke; povezni z-lonczem prevertanem, dersi

Keklyu, y vuzta odperta nad dimom, y vuszegà posiraj. Mòra pako muska glava vzeti spongiu cherneshu, ili szamcza: à senzka beleshu y mehkshu (ili Szamiczu) doklamsze ztèm vràchish, neszmesh drugi kruh nego jachmenov jézti.

Proti Vodenomu betegu. 1. Korènye Boròvicze, y Velestike, vszakoga bolye, kak perzt dugo ztùczi, kakti baklyu: deni kuhat v-lonecz pinteni, z-vodùm nalèjan, doksze pokipì na 2 perzte: y ovo mézto drugoga pila potrébuj: ako tê nesznàsi, vishe korènya deni: z-têm pretirash vodeni beteg.

2. Na Protulétje obrézkov terszovéh na pràh zesgi: ov pepel za sliczu na govedzki jùhi kuhaj, y preczedyeno pì: probatum.

Kad je chlovek trom y tesek sivot. Czindòle v-Majushu sznasno operi, zrési drobno, y poszùshi na szénczi: ovo kakti tèh kuhaj y pì po jùtrah za 1 Mészecz, za jednu ali 2 shalicze kavinzke, kuliko z-dvemi perztmi prijeti moresh: z-vodùm vsza tromozt iz télasze potegne.

Glàve bol pretirati. 1. Jajcze prepecheno razkolyi, vszaku ztràn z-oreskom naztruganem ali naribanem posziplyi, y na ztràn szlépoga oka privesi.

2. Lanye golubov domàchéh, y jaderke brezkvine ztùczi, priredi flaster, y na szlépa oka metchi.

3. Gnyilu Jabuku nalichi na czanyek, y na chelo vesi 2 ali 3 put.

4. Kord. Benediktu na vodé kuhanu na glàvu vesi 2, áli 3 pùt: ali y ovu tràvu vu vinu mochenu pì: ali: na shalatu priredyenu jéch.

5. Belanyek jajcza 1, ali 2 zméshaj z-olyem rosnem, y vodùm rosnum; pridaj malo Shafrana, zmeshaj vsze, namochi czanyu, y na chelo vèsi, y chez szlépa oka.

6. Majorana, rugane meticze, babje dushicze ztùczi zkupa vu musàru, flaster na czanyu nalíchi, zatém razbéli novi czigel, vgàszi z-jakém ocztom, na ovom szumporu flaster natèpi, y na bolèchu glave ztràn privèsi.

Proti széczu v-glavé. Szécz je, kada ober ochih nekaj bode, kak dabimû ochi van zkochiti hotele: proti tomu: 1. Cherlencza liztje na ocztu zkuhaj, y vèsi.

2. Kàdi glavu, y strihaj *z-taraksza-kom* y Flùszrauhom.

3. Kureche lanye na szvoji vodé razmochi, y na zatilyek vesi.

4. Tri pùt 9 zern perpra z-devetemi chehulami cheshnyàka ztùczi, pridaj belànyek jajcza, meshaj, vu poveszmo zavì, y na teme vèsi.

5. Borovicze, 9 jaderkéh brezkvenéh, széme béloga maka, majorana y perpriske, kalinovoga zernya, y belànyek jajcza z-rosnum vodùm méshaj, y oka szlépa vèsi.

6. Szùhe ruticze ztùczi na prah, pridaj rosnoga ali vrùzkoga oczta, osmekni chez czanyek, omochi nutré czanyu, y glàvu vesi: vechput ponovi.

Proti glàvoboli od seludcza. 1. Shalate ztùczi, osmekni, pridaj oczta, omochenu czanyu vèsi: kaksze poszushi, drugo premeni, y t. d.

2. Ztùczi jaderkéh brezkveneh, zméshaj olya y oczta, napravi flaster, y vèsi glàvu.

Proti omilyaviczi v-glavé. 1. Zmochi glàvu z-vodùm Lavendule (Spikinarde).

2. Svechi vu vuztih vechput kimlin, koriander, dugo v-zubih dersèch.

3. Meczely szuheh chréshenyh y pol meczlya kumina ztùczi, y jemlyi za nosnu spiczu v-jutro, ob poldan, y vecher.

4. Bosje drevcze, ali: divji cziper (abrotanum) vu vodé kuhaj, y glàvu oblasi, je proti gingavòche, y glavoboli.

Proti vertoglavozti. 1. Vu pilo y jélo méshaj Kordu benedict.

2. Noszi na glàvé kapiczu z-kertovemi kosiczami podztavlyenu.

3. Széme koriandra 2 dni v-ocztu mochi, poszushi, y vechput dvechi v-zubih: ali ztuchenoga na kruhu z-vinom polejaném poszipanoga na zpodobu terhéta jéch, jachi glàvu y seludecz.

4. Od beloga tersza, ili Beline vodu na protulétje, kadasze rése, vu pilo zméshaj: ali iztoga tersza rozgve z-vinom po-

skroplyene ztùczi, chez czanyek osmekni: ali: vu czanyu zavi, vu vinu mochi y vech-puti pì.

5. Salfie czvét z-czukorom dobro ztù-czi, na szunczu trujaj: ali: pri ognyu ku-haj, pridavshi chiztoga meda, y ovoga vszaki dàn za sliczu pojéch.

Proti gluhoté. 1. Súch ovna (za mu-sku glàvu: ali: ovcze, za senzku) z-mlékom senzkém zméshaj, y vùho zalévaj, dabisze gluh rodil, prechùje.

2. Z-zczalinum (od sivoga Zajcza) vùho zalévaj.

3. Machkine zczaline 3, 4 kaplye vu vùho napùzti.

4. Zelènoga zelya ztùczi, osmekni, prilej toploga vina, y kad idesh zpàt, z-to-plem zalévaj.

5. Z-kiszelicze osmekom zalévaj.

6. Namochi v-sganiczu, ali: jaki oczét, bezgov czvét, omochi pamuka, y vu vuho mechi.

7. Sùch Jazvecza, osmek netrežka, y mléko dojèche déchecza zméshaj, y na-puztchaj.

8. Cherlencza osmek z-senzkém mlé-kom zmeshan napuztchaj.

9. Déni vu lonecz oczta, pokri z-ko-rum kruha, omasi z-téztom: vu szrédiné kòre luknyu narèdi, y nuter trahtùra mà-loga naszadi, y odzgor luknyu zatekni: pùzti na serjavki kìpeti: odmekni, trah-tùra luknyu odpri, naztavi vuho, z-gla-

vum okolo zakritum: y pùzti on szumpor vu vùho.

Proti szlabomu chujenyu. 1. Borovichno olye na pamuku omochi, y vu vùho mechi: ali: 3, 4 kaplye napùzti.

2. Pelìna na vodé ali vinu kuhaj, y vu poszudi kakovi vuho banyaj.

Kômu czurì iz vùha. 1. Salfie ztùczi, osmek vu vùho zalévaj.

2. Szok od lèche vu vuho napùzti.

Kad vu vùhu shumi, ali zvoni: 1. Osmek od povertnicze vu vùho zaléj.

2. Osmek od cziklye napuztyaj.

3. Z-olyem mandalzkem zalévaj po kaplyu.

4. Pelìna zkuhaj na vinu, ali vodé, y v-kakvî poszudi banyaj vùho.

Akoszû chervi vu vùhu. 1. Komina ztùczi, chez czanyu osmekni y napuztchaj, poczerkaju.

2. Pelina z-brezkvenemi jaderkami ztùczi, preczédi, y napuztchaj.

Proti ochiboli. 1. Jajchev bélànyek z-malo czukora zmèshaj, pridaj 3 kaplye olya, namochi czanyu, y kad zpàt idesh, privesi na bolèche oko do tretjega.

2. Jajcze vtverd zpeczi, razrési, szrédinu z-sganiczum poskròpi, y med czanye privesi.

3. Ztùczi pelina, zmeshaj z-belanykom jajcza, y privì chez nòch.

4. Liztje tunye kùhaj na vodé, y zpiraj ochi v-jutro y vecher.

5. Trave szladkoga Jánusha, Salfie, ruticze, chelidonie (czindole) vertnéh cherlenéh rósh (āā) na cherlenèm vinu ztrújaj na tri pút: pervi pút bude farbe szreberne: drugi pút zláte: tretji béle: ovoga vína v-jutro y vecher po 5, 6, kaplyiczh v-ochi napúzti, pohaszné na pol szlépomu.

6. Liztje ruticze, opiha, y szladkoga Jánusha ztúczi, osmekni chez czanyek, y vu ochi napúztchaj po 2, 3, kaplye.

7. Prepelicze mázt trújaj na szunczu vu zteklu, y malo v-ochi napuztchaj, szlépi vida zadobiti hoche; vechput z-kushano, *proti mreni* navlaztito, ako y menkovéh jeterh, na szunczu ztrújanéh, zkupa primeshash, y na naj jakshem szunczu 3 meszecze trújash, potlam v-drugo zteklo preczedish, ter vu mrenazto oko na gumbashniczi v-kút oka od nosza vszáki dan napuztish, szegurno mréna prejde.

8. Jajcze, kak od kokoshi odpáde, deni v-jaki oczet, chez 24 vure jajcze zvadi, ter ovoga oczta na gumbashniczé vu oko napuztchaj, kak gore, dok mréna prejde.

Kadszú ochi kervàve. 1. Jajcze cherne kokoshi mochi v-jakém ocztu na szunczu, dok lupina omehksha, prederi kosiczu z-iglum, y z-onum vodúm, van czuréchum, masi.

2. Naribaj szredinu béloga kruha za 5, 6 sliczh, naléj z-kozjem, ali kravjem

mlékom, da nebude gùzto, niti preredko, pridaj Shafrana ¼ kvintl: kuhaj, doksze kasha nachinì: zatém 2 czéla jajcza nutere ztrùplyi, ter kaj naj vrucheshe terpeti moresh, med dve czanye nalicheno privijaj. *prbt.*

3. Bélanyek jajcza z-rosnum vodùm zméshaj, zavi vu predivo, y chez nòch na ochi privijaj.

4. Na koszìterni ali czinyazti zdeliczì belanyek jajcza z-malo Shafrana y grudiczum jaluna tak dugo méshaj, doksze kasha naredi, y kad zpàt ìdesh, na ochi vèsi. *pb.*

5. Kúhaj na vodé cherlene rose, ostro osmekni, y toplo goré mechi, kervavòchu vàn potegne, y bol preztane: zatém jajcza bélanyek z-rosnum vodùm y jachmena melyum (na guzto szito preszejanum) zméshaj, y zasmèch na ochi vèsi.

6. Lizte kraztove 2, 3, vu vodé namochi, y ober ochih na chelo privèsi, y vechput premèni; hoche pohasznéti, akszu od vruchìne zapechene ochi.

Za ochi czurèche: 1. Liztje zeleno jagnyeda v-ocztu kuhaj, y na chelo vèsi.

2. Korene, *vrasji griz* zvàne 3, 4 zkup zvèzane na golom vràtu obeshene noszi.

3. Chèrne kokoshi 8 jajcza zméshaj, poszipiyi z-jalunom zesganém, chez chizti czanyek osmekni, y ochi zpiraj.

4. Rutiçze ztùczi, z-medom y ocztom zkuhaj, y flaster, kad zpat idesh, na ochi vèsi. *pb.*

5. Z-melye pshenichne, y vode rosse, ali druge chizte flaster nachini, y med 2 czanye tenke na ochi privijaj.

Za temen vid, y pogibel szlépote.

1. Povertniczu zgora odrési, zdúbi, deni nuter malo szoli, na nyu meda, pak malo szoli, na nyu meda, dokszé shuplina izpuni, nazad odrézanu ztran priklopi, y z-prejum obvèsi, zakopaj vu ilovàchu: tretji dàn zvadi: vodu nuternyu v-zekló zpravi, y vszaki dàn po nekuliko kaplyiczh v-ochi napuztchaj. — Pazi, da szoli nebude prevech.

2. Ztùczi ruticze vu musaru, pridaj toliko ztuchenoga czukora, zméshaj, y vechput chez dàn, za lesnyak vu vuzta metchi.

3. Roszu juternu iz ruticze vu zdeliczu ztepi, y nekuliko kaplyiczh napùzti, y z-nyum zpiraj.

4. Ztùczi liztje czentaurie (*Szugedèrcz*, ali: *Zlatich* nekoji zoveju) osmekni chez chizti czanyek, y po 2, 3 kaplye v-ochi napùztchaj.

Proti mrèni na oku. Iz friskéh dobro zréleh orehov nuternyu od jaderkih kosiczu olùpi, poszushi, y na prah zteri, pridaj ztuchenoga czukora ãa (t. j. *jednaku méru*) chez guzto szitcze preszéj, y ztém zapùhavaj chez pero: to vechput chinèch, mrénu raztepesh. — Ako je zbog ztaroszti, ali drugoga zroka debsha mréna, mòra biti vech kosiczh orehòvéh.

Kada ochi szerbé, szok y lizt opiha z-dobrém vinom zméshaj, naj ztoji vu zteklu, ali loncheku jeden dàn, y ztém peri ochi.

Akoje jezik ranyen, operigà z-ocztom, száma jajcza jéch, zatém liztje ruticze guzto svachi, ozdravé, ako je na pol ranyen.

Proti zubnoj boli. 1. Korena sparge dan 7 Malomeshnyaka zkopaj, poszúshi, na prah ztùczi, y na bolèchi zùb deni, hoche izpazti. — Pazi, da na zdravoga nedenesh, drugach on izpade.

2. Lavendule na jakom ocztu zkuhaj, y oczet vechput v-zubih dersi, kak toplo terpeti moresh.

3. V-lonecz czinyazti narési gyumbèra, pridaj malo jaluna, nalej z-bèlém vìnom, kuhaj pokrito pod riglyum y dersi po 1 ali 2 shlicze na bolèchem zúbu, kak toplo terpeti moresh: kadsze razhladì, zplyuni, y drugo vzemi.

4. Deni na sliczu sganicze y ztuchenoga gyumbera, ter chez pero, na obodva kraja prirézano na onu noszniczu k-szebi vlèczi, na kojoj ztranije bolèchi zùb, drùgu ztràn nosza zatiszni. *pbt.*

5. Verbov koren na ocztu kuhaj, y zube zpìraj.

6. Salfiu na jakom vìnu mochi, ztùczi, osmekni, zpiraj meszo okolo zùbih.

7. Pòl glavicze cheshnyaka ztùczi vu musàru, pridaj Shafrana ztuchenoga za nosnu spiczu, flaster deni na pulzushe ruke one, na koje ztrani zúb boli.

8. Z-gumiom, ili: szmolum od Borovicze zube kádi.

9. Voschine od szetja pchelh osmikane kuhaj na vodé, razbeli sivecz kamen, ovu vodu po nyem vlévaj, y szumpora vu vuzta prejimlyi.

10. Pepel preszejan na ranglyeku zvrùchaj méshajuch, y med czanyami pridebelemi na bolèchu ztràn premémczé dèvaj: zùb chuhne, lícze mало oteche.

Proti zubnoj boli od vuhköche zrokuvàni. 1. Sganicze, navlaztito, ako more biti, od Melisze, naléj sliczu szrebernu, pridaj ztuchenoga gyumbé a, nad serjavkum puzti zakipeti: zatém jeden globushecz iz pamuka omochi, y vrüche na zùb mechi, premenyaj, kadaszé ohladi. *pbt.*

2. Ztüczi Cheshnyaka, zkuhaj na ocztu, omochi globushecz pamuchni, y na zúb toplo mechi: moresh takaj ovoga oczta za sliczu vu vuztah dersati, y vechput zplyunuti. — Ovo je naj bolshe vrachtvo, kad bòl od zime dojde.

Proti zubnoj boli od shupléh zubih. 1. Percze, ali ono, zchémsze zubi betkaju vu Burbaum olye omochi, y 2, 3, kaplyicze vu shupli zùb zpuzti.

2. Chernoga Vraticha korènye kuhaj na vodé, y onu vodu, kak terpeti moresh, toplu vu vuztah na bolèchi ztrani dersi.

3. Olya iz papéra napravlyenoga napuzti vu shuplinu zuba, ali pamuk omo-

chen

chen nuter deni. — Olye iz papéra délasze ovak,, pol arkusha papera zvini povdus, kakti paliczu, malo debshe od palcza muskoga, primi pri kraju z-viliczami, na drugi kraj, koi debshi biti mora, paper vusgi, kraj, kojega z-viliczami dersish, naj nad tenyer viszi, dim ondé prehadyal bude, y olye od papera na tenyer kapalo: koje z-pamukom poberi, y na zub deni.

Cherva vu zùbu zkonchati. 1. Kúhaj korenye Tarkùna (*radices Pyrethri*) za 1 kvintl vu dobrom bélom ocztu y vruche, kak moresh terpeti, vu vuztah dersi, vechput premenyaj, y cherv van zpade.

2. Ztùczi pelina y plyuchnyaka, osmekni y napuzti vu zùb.

3. Venecz cheshnyàka narési, kakti duhàn, y pushi: cherv vczerkne: *pbt.*

4. Drach drobne toricze (*Agrimonia*) na ocztu kuhaj, doksze pòl pokúha, y toplo dersi na oné ztrané, gdé je shupli zub: cherv vparne, ali van izìde.

Ako meszo okol zubih boli. 1. Galicza za grahovo zerno raztali vù cherlenoga vina dvéh kupiczah, y zpiraj.

2. Z-modrem kamencheczem (*kakvóga Latìni prodàvaju*) meszo riblyi: ovo y za prische na jeziku haszné: ar, akosze 2, 3 pùt nariblyu, takiih neztàne. *pbt.*

Proti gnyilòché okolo zùbih, y boli. 1. Schukinéh zubih nekuliko, jaluna, y puseveh hisiczh $\overline{aa}$ zesgi na krovném chré-

pu: ztuczi na práh, y gúzto riblyi zube z-perztom, ali skerlatnum kerpiczum: chudnovito pomore.

2. Z-meticzum vu ocztu kůhanum zpiraj gnyilo meszo.

3. Z-presgànum berszum meszo riblyi.

4. Z-friskum salfium meszo gnyilo okol zůbih riblyi.

5. Z-pilyevinum Jeszenovoga drèva riblyi gnyilochu do kervi.

Akosze zúbi treszeju. 1. Hrena ztuczi, deni v-zteklo, naléj z-ztárém vinom, za fertaly naj ztojì dobro pokrito: ztém guzto zpiraj, y v-zubih dersi.

2. Liztje kupinh vu vìnu kúhaj, zpiraj vuzta, zube jachi, sznasi od gnyiloche.

Ako oteche licze od zubne boli. 1. Kuhaj salfiu, fige, y czukor na friském mléku, toplo vechput gerglaj: ovo y proti nuternyem prischem hasznė. *pbt.*

2. Kàdi licze z-dalka z szmolum *storax* zvanum, y fluszrauhom.

Chuvati zube od vszàke boli. Kada goder preztànesh jézti, zùbe zperi z-vinom, ali vodum, v-jutro z-ocztom y mlachnum vodum: y zchiztem tenkem czanykom zbrishi:

Da zúbi cherni pobéliju. 1. Bersze presgàne ztuczi, y nye riblyi.

2. Z-serniczami rakov ztuchenemi riblyi: dobro je pridati y béloga gyumbéra.

3. Plovnoga kamena, ili: tofa (*pumex*) roga Jelenzkoga, ribje kozti, y

cherlèněh koralov, $\overline{aa}$ ztùczi na pràh: y zùbe vechput riblyi.

Kadaszû ᴕuztnicze izpùczane. 1. Szladkéh mandàlh, malo sutoga vojzka, y maztiksza ztùczi, màzt napravi, y vuztnicze masi.

2. Z-guzkinum maztjum vuztnicze masi.

Szuprot Fluszom y zubnoj boli. Cheshnyaka 3, 4 chehule z-lusdyinum, salfie, perpra 3. zerna, borovicze 10 zernh ztùczi, na ocztu prasi, y za sliczu toplò, kak moresh terpet, v-zubéh dersi, ribaj vechpút.

Proti kervi hitanyu. Liztja Lipovoga z-szversjem y czvétom na Ivanye blagoszlovi, poszushi, ztùczi na pràh, z-jachmenom vu vodé kùhaj, y pi.

Kerv iz nosza czurèchu ztaviti. Suhku kozt iz zatilyka Krapa deni na zatilyek.

Kada je glàva od hunyavicze shumazta. Trotinye széna na vodé zakipi 4, 5 pùti, ter zverhu one tople poszude vesz pokrit z-vruchem szumporom nakadisze, dasze zpotish.

Grinte iz glàve pregnati. Vodu chernoga konya v-lonecz prejmi, y z-nyum krazte do kervi riblyi vechput. *pbt.*

Za lehki porod. Chreva angvile, t. j. plùcha y jetra z-tiha poszushi, ztùczi na prah, y za smehchinu jednoga grosha daj rodèchi popiti na vodé. *pbt.*

Od zimlyicze. Korde Benedikt. Centaureæ, Spichaztoga Terputcza, y Kokoshinyaka, koi po pùtéh, y dvorischah răzte, *aa* za jednu shaku namochi vu ztaro vìno: pred zìmlyiczum deni kuhat, kadasze po 2 perzta pokuha, osmekni jako, y za kave shaliczu pred zimlyiczum toplo popì: dètetu na vodé zkuhaj, y to vszigdar pokrito: do tretjega szegurno oztàvi.

Proti szuhomu Betegu (Hektiki) 1. Mléka polich, kaksze podoji, deni kuhat, nepreztanczè meshaj 8 ali 10 vúrh, dok guzta kasha, kakti tezto poztàne: onda zvadi, y na szùnczu poszushi, ter na práh ztuczi, ovoga praha po 4, 5 pùti chez dàn jemlyi, y kada v-nochi kashely prìme.

2. Vu Novinah Poszunzkéh Diachkéh léto 1819. 2. Febr. píshesze: *Divojka 13 léth ztara* bìla je tak szuhobeteslyiva, da Vrachitel Friz je nyoj szmert odszudil: doshla je nekoja baba, koja iz ovoga doszùdyenya szmejùchasze, nyu je prijela vrachiti: *Vzela je polich herdyave pive vu novom lonczu z-drachem plyuchnakom* (pulmonaria Officinalis koi vu Travnu y Rosnyaku po gori, y lozi beresze) *pridajùcha béloga meda za 1 grosh y 1 shaku poszeih pshenichnéh, loncza jako dobro pokrivsha, tak dugo je kuhala, doksze je pol pokuhalo: kadasze je ohladélo, je chez chizti czanyek preczedìla, y v-zteklo zpravila: y ovo betesniczi za navadno pilo dàvala*, y nyu zevszema zvràchila: koje Divoj-

ke mati potlam z-tém pilom y vnoge druge je Hektike oszlobodila.

Za veliki beteg, y Frasz. Iz ztàréh velikéh Lezkih naberi lepka (najdesze, kakti na hraztu) liztje y szversje poszushi, zkoshi, y kakti tèh kuhaj, ter po 2 shalicze vechputi pi.

Proti Kukczu. 1. Z-Jajchevém bélanykom ono mézto dobro namasi, y nyèga goré privesi, doklamsze naduhne: zatém pepela od rozgvih sesganéh deni v-jednu kupiczu, z-vodùm nalej, y on kotrig nutré dersi, doklámsze mehur predere (ak je vekshi kotrig, to v-zdéli bìva).

2. Z-lanyem chlovechjem toplem vesi.

3. Hrena naribaj, z-ocztom zméshaj, y goré vesi.

4. Z-sabjemi jajczi (mréztom) iz mlàkh na protulétje vzètemi privijaj.

Proti kurjemu oku na ruké. 1. Kada mészecz dolé ide, natergaj beladovoga liztja: kurje oko z-iglum raztergaj, y z-liztjem dolé zmir ribaj, dok do sìvoga dojde. *pbt.*

2. Kosiczu Szlaninzku goré vèsi, dok omehksha y prejde.

3. Cherlencza na falatcze zrési, oszoli, y na olyu frigaj, moresh y duhanovoga korena pridati, da kakti most poztáne, zatém szlamu od kolencza na kurjem oku zesgi, y on cherlenecz goré vèsi.

4. Szlamum od kolencza zesgi kurje oko, ztuczi hréna y mustarde, y kakje veliko kurje oko, goré vèsi.

5. Czikoriu divju z-szemenom zkupa na povni prasi, oszoli, pridaj szalitra y hrena, y goré toplo mechi.

6. Netrezka, kakje lízt shirok, na dvoje razkolyi, y na kurje oko nekuliko dàn devaj, hochegâ z-korenom zvléchi, y onda moresze zrézati. *pbt.*

7. Pechenoga pischeta vrùche oko goré mechi. *pbt.*

Proti lishajem. 1. Z-onum penum, koja iz dréva gorúchega pischi, masi.

2. Masi z-eném oztankom bélanyka, koi oztàne, kadasze iz jajcza zvàdi sutanyek y bélanyek.

3. Masi z-oném mozgom, koisze iz vùha zvadi: ali: teschum szlìnum.

4. Szvinyzko lanye na pepel zesgi, z-tvojum vodùm zmeshaj, y masi.

5. Jajcza tverd pechena razkolyi, deni v-povnu nad serjavku, nagni, dasze more màzt czéditi, y z-nyum masi.

6. Plahticzu Majke Bosje ztùczi, y z-nyum masi.

7. Z-tintum masi: ali: *Schavjaka* dracha y korena ztùczi, osmekni, masi.

Proti szerbeschiczi. 1, Ztùczi Klinchecczov, Shafrana, szoli, zméshaj z-belanykom, y flaster goré mechi.

2. Prasi jajcza na ocztu, y goré mechi.

3. Jaluna ztuczi, vu vodé raztali, y peri, ali: omochi czanyek, y riblyi.

4. Korènye kiszeliçze na vodé kuhaj, y ribaj, gde szerbi.

5. Z-teschum szlínum dobro je natréti.

Szuprot Szràbu. 1. Ztùczi svepla z-ztarém szalom, y szoljum, pridaj razszola, y putra, y z-tém masi.

2. Cheshnyaka, porcza, y cherlencza, borovicze y szala ztùczi, kuhaj, y hladnem masi.

3. Szala ztaroga preczvri, prisziplyi ztuchenoga svepla, vléj ovo v-jeden lonecz tekùche vodè, y ostro méshaj, kadasze ztàne, màzt poberi, y masisze.

4. Putra friskoga neszlanoga y terpentina na sganiczi zkuhaj, 3, 4 dni naj posztoji, y ztém masi. *pbt.*

5. Z-olyem oréhovém guzto masi, poszushisze, y prejde. *pbt.*

6. Chemerike liztje y koren ztuczi, vu vodé kuhaj, y guztosze peri.

7. Czvét svepla z-ztarem szalom, y sivém szrebrom méshaj, dok na kashu vudri, pridaj velikoga korena zkuhanoga y jako ztuchenoga, zméshaj, y po pregibiczah masisze do tretjega, y za vszakém mazilom okuplyisze vu hladni ali topli vodi.

8. Velikoga korena v-ocztu zkuhaj, ztùczi z-szalom ztarem, y sveplom, y ztém masi.

9. Neprani puter v-jedni zdéli v-troji, ali chetveri sganiczi jaki dobro preperi, vszaki put oczedyajuch, da ni kaplye neoztàne, zatém pridaj malo terpentìna, y szalitra, drobno ztuchenoga, y vu olyu

olike raztalyenoga: vsza premêshaj, napravi màzt, y pri topli pechi szràb masi vechput, y za vszakem mazilom okuplyisze.

Kozicze iz obraza pretirati. Noge teletche v-lonczu chizto razkuhaj, kadsze ohladì, màzt, koja zplava, odnemi: oztalu vodu josh jeden pút prekuhaj, chez czanyek preczêdi, obrász guzto peri, y izrovki zravnajusze.

Szuprot bradavkam, y kurjemu oku.

1. Verbov koren na ocztu kuhaj, y bradavke pèri, predi z-toplum vodum omehkshane.

2. Czitrone szòk z-szoljum mêshaj, y peri, doksze poszushê.

3. Z-kervjum Mishjum friskum masi: ali: sìvoga misha razdràpi y goré toplo mechi, hochesze zkoreniti.

4. Sivoga pùsa iz lupine znemi, poszìplyi z-szoljum: z-onum pénum masi (koju v-zteklu chuvàti moresh.)

5. Pavuchinh na bradavku deni, y vusgi, hoche do korena pregorêti ali: pavuchine zkupzpravlyene vusgi, y z-maztjum, koja iz nyih pojde, masi: ovo y iz lìcza bradavke pretira.

6. Tràvu *Vuchjak* zvànu raztergnì, y z-onem szokom vechput masi.

7. Hrena, y mustarde v-musàru ztuczi, pridaj meda, y flaster na bradavku mechi. *pbt.*

8. Sivoga vàpna z-szvojum vodum zméshaj, y na debelom goré mechi 4 nochi, v-jutro vszigdàr zperi, prejdû prez vszàke boli.

9. Bekovicze lìztje y czvét, y frìskoga szversjà koru na pràh zesgi, na szito preszéj, naléj oczta, ztrujaj dugo na szunczu, ali topli pechi: z-tém pepelom zaszìpavaj bradavke.

10. Verbovu koru na pepel zesgi, z-jakém ocztom zmeshaj, y goré mechi.

11. Tràve *Tuszchak* zvàne ztùczi, osmekni, y ztém ribaj.

12. *Chemerike* széme na prah ztùczi, y na bradavku mechi.

13. *Kurje oko* z-toplum vodum zmehchaj, zrèsi, kak dalyé moresh, y emplastr. saponat. iz vrachnicze nalichi y goré mechi, kada szam odpade, ponòvi, chez 8 dàn prejde.

Proti grìsi. 1. Vu cherlenom vìnu ternyule y liztje braztovo kúhaj y pì toplo.

2. Mezdre od jaderkéh orehovéh poszùshi, na pràh ztùczi, y v-jajczu vmàk kuhanem dobro toplo jèch: to izto haszne divji cherleni mak, koi po polyu razte, akosze poszushi, na prah ztere, y v-jajczu jĕ.

3. Dva jajcza z-medom, y zesganem jalunom na maszlu oprasi, y na tesche jĕch.

4. Ilovache zesgi v-krusni pechi, kuhaj na vodé, dok omehksha, kada zemlya poszede, vodu odezédi, y pì.

5. Rakov na jakém Ocztu zkuhaj, lupine poszùshi, na prah ztùczi y po kvinticzu v-jutro y vecher na vìnu pì.

6. V-cherleno víno oreska naztrusí, y pì: vodèsze chuvaj.

7. Drenka szuhoga, ali ternyule kuhaj, y pì.

8. Cherlenéh shipkov zkuhaj na bélom vìnu, preczedi, y pì.

9. Zajcheve kervi poszùshi, y na cherlènèm vínu pí.

10. Seluda poszushi, na práh ztùczi: napravi z-vínom cherlenèm kakti tezto, y szùshi, da bude kakti szirov czigel, ztrusi y vu cherlenom vìnu pì.

11. Sùti vodeni lilium zkopaj, poszushi, na práh ztùczi, y za nosnu spiczu barem 1 put na dàn vu cherlènèm vìnu pì: ovo tjra zlocheztu materiu, y vutrobu zapìra.

12. Hraztovo liztje ztùczi, osmeknì, y pì.

13. *Sabjaka* zkuhaj, vléj v-drévèni musár, goré na golom szédi, doksze razhladì.

14. Lànye laztovicze na cherlenèm vínu piti haszné.

15. Rhebarbare koren czéli za 2 lote vu ztaroga vina polpolichu 24 vure trujaj: y pì: haszné y tropiczu toplu na terbuh metati y pomalom piti.

Vu grisé chuvajsze vodè, kiszeléh jeztvinh, y kajgoder seludecz prehladyùje:

naj bolye je cherleno vìno piti: — Po grisi, da zevszema ozdravésh, y nazad vu nyù nevpadesh, deni v-vecher 3 lote *Manne* v-kupiczu, v-jutro v-topli vodé ztòpi, y mlachno pì.

Proti grízu v-terbuhu. 1. Iz melye hersene omeszi pogachu 4 perzte debelu, zpeczi vu perhavki, po shirini razkolyi, ztuczi komìna, y posziplyi, nazàd ztiszni, y v-perhavki peczi: kadsze komìn dobro zvrùcha, zvadi, y predi gornyu, pótlam dolnyu na terbuh deni, kak toplo terpeti moresh.

2. Sganicze, kuliko je zpodòbno, z-olyem, y trémi kaplyami oczta zméshaj, y pì.

3. Babje dushicze (*Serpillum*) zkuhaj, y toplu na terbuh vèsi.

4. Lopùha (ali: *lanye golubov*) na bélom vínu kuhaj, y med dvémi czandrami na terbuh privijaj.

5. Prasi komìna, y v-saklinczu na terbuh mechi.

6. Hebdovéh verhunczev za 2 vure na terbuh privèsi.

7. Salfie ztuczi, osmekni, y pì nekuliko puti.

Proti grìzu vu seludczu. 1. Jednu ali dve Narandye ogulyi, belu koru poleg sùte vanyzke zrési, szushi, ztùczi, y vu vínu pì.

2. Szùhéh béléh koriczh Narangye, y rakoveh serniczh, $\overline{aa}$ ztùczi na prah: ztùczi jabuku, osmekni, zméshaj y popì.

3. Meticze rugane, y cherne vu vinu zkuhaj y pì: ali: ako rajshi hochesh, zrési, z-jajczi oprasi, y jéch.

4. Oreska zesgi na voscheni szvéchi, ztuczi, y pi na júhi.

Za hman selúdecz zesznasiti. 1. Manne 3 lote v-vecher v-kupiczu v-bélo víno namochi, y vu jutro popì.

2. Hebda zréloga zdruczkaj, koztchichke poszùshi, ztùczi, y za 1 czekìn smehchine popì.

3. Czukora 8 lotov, szladkoga korena 1 lot, gyumbera 4 lote, vsze ztùczi, na kruh posziplyi, z-vínom polej, y pojéch.

Kadsze selùdecz zmekne, da ni mochi jézti. 1. Pelìna na bélom vìnu zkuhaj, y v-saklinczu toplo, kak terpeti moresh, na selùdecz metchi.

2. Namasi jeden lonchich z-nutra z-maszlom, vusgi na terbúhu kudelyu, podvezni berzo goré lonchich, y tak dersi.

3. Shnitu kruha opechenoga z-korum toplu z-vinom polej, posziplyi ztuchenem oreskom, ali klincheczi, y pojéch, vino popi.

4. Kokosji selúdecz osznàsi, poszushi, na prah zesgi, y vu vìnu popi.

5. Polajcza, ali meticze poszúshi, na práh ztùczi, y na jajczu vmak pojéch.

Proti seludcza boli. 1. Czentauriu menshu, ali: pelin Rìmzki na vinu pì.

2. Ruticze ztùczi, na bélom vìnu zkuhaj, y pì.

3. Friskoga pelìna za 2, 3 shake na povni z-vinom poskròpi, prasi na serjavk i, y na selùdecz na czandré vèsi.

4. Cherne meticze, y pelìna zkoshi, zméshaj 2 jajcza, hersenoga kruha hleb iz pechi zvadyenoga po szredini razkolyi, drache z-jajczi nuter deni, z-vinom 2 pút poskròpi, ztiszni nazàd kruh, y v-pech deni, potlam zvadi, y ztranke po redu, kak 'toplo terpeti moresh, na selúdecz metclai, da bude goré nóch, y dán.

5. Pelína na kozjém mléku kuhaj, y na tesche za 1 shaliczu pì, vszu hudobu hmàn seludcza odgànya.

Szuprot vulôgom, koji nészû ukorenyeni. 1. Volovzkoga lanya vu privelikem czinyaztém lonczu z-sganiczum zméshaj, narési cherlencza, putra, ali friskoga maszla, kuhaj, y z-tém flastrom vèsi, nebude îh vech.

2. Selvi nogu odrési takovu, kakova tebe bantuje, y z-kervjum masi.

3. Znemi kósu iz Jaztreba nogè takove, kakova tebe boli, y na tvoju privèsi, ako obodvé bolìju, tak obodve ogulyi, y vszaku na szvoj kraj privijaj.

4. Dajszî po Vrachitelu z-lanczètum kotríg bolèchi gluboko vbozti, y kerv van ztizkati: ali: akoje mal, chiztp odrézati.

Szuprot Vulogom zakorenyeném. 1. Belanyek na maszlu prasi, dokszе zguztne, zatém verzi goré sutànyek iztoga jajcza:

zmeshaj, y prasi na jakem ocztu, y toplo naetchi, kadé boli.

2. Olya y vina, aa. ztópi, vzemi od ovcze friske vuhe, omochi, y toplo privijaj.

3. Iz hersene melye y sganicze flaster toplo goré metchi.

4. Metlikovine pushlecz na olyu kuhaj, dasze tretji dél pokuha, y masi, gdé bolí: ali: grizi metlikovinu.

5. Czandre z-belém temnyanom kàdi, strihaj, y tople goré metchi.

6. Verbovo y béloga tersza liztje na bélém vinu zkuhaj, y peri v-jutro y vecher.

7. Sporisha (*Verbena*) korenya ztùczi ztarém szalom y szoljum, y gore metchi.

8. Schira (atriplex) ztúczi, priméshaj szalitra, meda, y Oczta, y flaster goré mechi.

9. Hebdovoga korena mlada raztùcha ztebèlcza (Ebuli calculi) ztùczi z-kozjem lànyem y toplo masi.

10. Trave, *teletcha noga* zvàne ztùczi z-lanyem volovzkém, zmeshaj, nalichi na czandru y privijaj toplo.

11. Deni na bolechi kotrig friskoga kravjega lanya.

12. Vodu, vu kojoj czvét y liztje Lipe dugosze je mochilo, vu kotlichku presgi, y pì: y zesznasiti télo vechpút potrébno je.

13. Divjéh pusekov sivéh, piszanéh y herdyaveh z-lùpinami vu músaru ztùczi, na czandru nalichi, y obvijaj.

14. *Oleo Cerae* podagram unge. *pbt.*

Proti neduhom. Plyucha Liszicze (navlaztito vu Szushczu vubite) szúshi na práh ztùczi, y za pol lupine orehove vu vínu pòpi.

2. Koprìvh korènye na ztarém vínu kú-haj, y po jutrah pì.

3. Torìczh friskéh liztje v-nòvom lon-czu zesgi, na práh ztúçzi, y na júbi pí.

4. Jèsa v-lonczu zesgi, y on pràh v-jù-hi, ali vínu jemlyi.

5. Guzkino lânye poszùshi, ztuczi, y na dobrom vinu pì: ovo pretira takaj suti beteg: (*Icterum*)

6. Isopa na bélom vinu kuhaj, y na tesche pì.

7. Fige na vodé kuhaj, ali: drobno grozdiche (*passulas*) Salfiu, Isop, Szlad-ki Jànush (*anisum*) y hladno v-jutro, y vecher pì.

8. V-Rosnyaku naberi Betonike, Ve-ronike, ognyenchecza (hedera terrestris) szamojela (*scabiosae*) terputcza, male to-ricze (*agrimoniu*) hraztovoga ztaroga mel-nya aa za 1 ali pol shake kuhaj na vode, y v-jutro y vecher pì.

Proti vruchini. 1. Liztja hrenovoga na opak oberni, silke zresi, da bude jednàko, y zadnyu ztràn namasi z-putrom friskem, y po 5, 6. dàuh na terbuh mechi. *pbt.*

2. Preszadyene verbe zesgi, sìvo vu-glenye vgàszi vu vodé: y pì.

3. Ztùçzi zelène borovicze, y zméshaj z-belanykom jajcza, nalìchi, dasze szerd-

cze, y-slichicza pokrìje, ter v-jedni vuri tri pút premeni.

4. Vgàszi v-zdenchi vodé 2 ali 3 síve vuglene, hiti nye vàn, deni 1 ali 2 belanyke, preléváj iz pehara v-pehar, y tu vodu pì. *pbt.*

5. Chernoga konya lanyo frisko osmekni, zaczukri, y na vodé popì *pbt.*

6. Repnoga szémena, y koschiczh dinyh ztùczi, y napravi med czandrum osmikavajuch, y namakajuch, kakti *mandalzko mléko*, y pì.

7. Ilovachu sùtu z-vodum omeszi, nalichi na czandru, deni na podpłatcze, sile od rùkh, y pregibicze pod kolenom. *pbt.*

8. Koschicze dinyh, bùchh, y mandalh ztuczi, smichi vu vodu omakajuch, y pì.

9. Bobòvnyaka (ak je zìma, malo pri pèchi ztòpi) z-hélém vìnom poskropi, med rukami dobro zteri, na podpłate y sile rùkh privijaj.

10. Lèche za 1 shaku, jachmena pol shake, malo szladkoga korenyicha y nekuliko szúhéh szlìvh kuhaj na vodé, y pì, preztàne vruchína, kakovagoder bude.

11. Iz czerove gnyile kore osmekni vodu, y pì.

12. Rogoza korènye ztùczi, z-belanykom zmèshaj, y na persza, podpłate y sile rúkh mechi.

13. Brezovo drévo, ali josh bolye lepkovo na brezi drévo kuhaj, y pì.

14. Sivéh rakov ztuczi, y na zatilyek privesi, doksze kakti zvonyaju, onda premeni.

15. Jaluna ztùczi, pridaj malo szopuna, belanyek jajcza, y osmek od zribane povertnicze, y na zdenchi vodi zmeshano pì: y Ruticzu na szlépa oka y pulzushe privijaj.

Proti Shiatiki, ali: *Ledovju*. 1. Ztúczi cheshnyaka, zméshaj sganicze, y krisecza vechput teri.

2. *Boragu* na vodi kuhaj, y toplu pì, y hladnu.

3. Szalom kache masi krisecza.

4. Czipely konyzku zteri, zkuhaj, mazt poberi, y z-nyum krisecza masi: za senzku bolye je od kobile.

5. Szopuna, lenenoga olya, y szala Jelenzkoga na sganiczi zprasi, y krisecza masi: josh bolye je, ako ov flaster podkadisze z-skabiozum, y privijesze.

Kerv chiztiti. 1. Brezovo drèvo, na protuletje, kadje vu mezgi, prevertaj, iz pera czèv natekni, y prejmi czurèchu vodu, koju 6 pùt jedno za drugem pì: czéloga z-nutra chloveka ponàvlya.

2. Kiszeliczu, ali Meliszu z-Boràgum na vodé kuhaj, y po jutrah za shaliczu na tesche pì.

Proti Verbanczu, pervich doblyenomu. 1. Zajcza v-Szushczu z-nosem zakolyi, vu kervi rubecz omochi, poszùshi, y z-nyim Verbancza zavijaj.

2. Szvojum vodùm czandre omochi, y obvijaj, kadsze poszushi, ponovi.

3. Z-Temnyanom bèlém kàdi, nego ogeny zdalka dersi, y czandru nakadi, y goré privesi.

4. Falat novoga czigla, koi josh ni bìl zmochen, ztuczi, na szito guzto preszej y ztém zaszipavaj, z-czandrum obvijaj, y na toplom dersi.

5. Nekoji z-melyum hersènum toplo zaszipavaju, y z-modrem papérom obvijaju.

6. Z-Rosmarìnom ztuchenem zaszipavaj.

7. Zteri béle fine krajde, y zmeshaj z-olyem, pridaj malo kafre, napravi màzt, na modri papér nalichi, y obvijaj.

8. Zkùhaj sporisha, y nad szùmporom pokrito dersi.

9. Melinzkoga pràha precz preszéj, z-bezgovum szrédnyum korum na povni prasi, y z-toplem vesi.

10. Kerv chernoga praszcza od szerdcza preczédi, poszúshi, na pràh ztùczi: na jeden paper, kak je podplat noge, velik meda nalichi, ztém prahom posziplyi, y na podplat one noge, gdeje Verbanecz, poztavi, chez 24 vure ogeny vàn zvléche.

11. Olya olike, y orehovoga z-bélanykom zméshaj, y masi.

12. Verbancza z-medom namasi, y z-prahom verbovoga liztja zaszipavaj.

Szuprot Otoku Verbancza. 1. Hebdovo korenye, kuliko béloga je, operi, ztúczi, osmekni chez czanyek, osmek vu lonchichku pri serjavki kuhaj, doksze zgúztne, y z-têm otok masi.

2. Basulya béloga na práh ztùczi, namasi otok z-olyem olike, y z-tém prahom zaszipavaj.

3. Kafre 2 lote ztùczi, y 2 shake zréle borovicze, namochi v-polich sganicze, y na zpodobu vanykushcza goré metchi.

Proti otoku noge, ali ruke. 1. Golubov lanye ztùczi, z-melyum Jachmena zméshaj, pridaj oczta, y flaster ov toplo chez nòch na otok vèsi.

2. Bivolovo y kravje lanye na ztarom vìnu kuhaj, doksze zguztne kakti kasha: y toplo na otok mechi: aksze preztàni, y tam mechi.

3. Ztaro szalo czvri, ż-tvojum vodum zmęshaj, czanyu omochi, y tak 3 dni obvijaj: zatém iz Vrachnicze z-belum maztjum masi.

4. Z-liztjem hebdovem iz verhunczev vèsi.

5. *Jelenzki jezik* travu na vìnu bélom kuhaj, y obvijaj.

6. Pshenichne melye preszéj, pridaj olya y malo vodè, zkuhaj, masi czandru, y toplo privijaj.

7. Kerfulicze y netrezka, aa ztùczi, osmekni, pridaj tuliko oczta, zkuhaj, y oblàsi.

8. Ztùczi borovicze, y goré privijaj; ali: Lipe liztje ztùczi, poskropi, y na otok poztavi.

9. Kravjega y ovchjega lànya poszùshi, na prah ztùczi, zatém lobode ztúczi, osmekni, ztém prahom mèshaj y goré mechi: dobro je y szira Kozjega goré metati.

Ako gdo opade y pobijesze. Naj ztùche raka sìvoga, osmekne, y popíje.

Proti slezdi, ili: koritniczi. 1. Korenye béloga szléza na vodé kuhaj, vodu odczèdi, y na mléku drugòch kúhaj, kadje mehko, nalichi, y czanyek goré deni.

2. Korenye Rogoza z-szalom ztùczi, na czandri goré vèsi.

3. Korènye peszjega luka, y lopùha korènye ztùczi, y goré devaj.

Szuprot szlezeni. 1. Jeszenove kore szrédnye, malo Shafrana y szladkéh koríczh kuhaj v-czinyàku na bélém vìnu: chez nóch pokrito z-korum kruha deni vu perhavku: y ovoga za kupiczu vszaki dán jeden ali 2 tjedna na tesche popì.

2. Z-maztjum szléza béloga ali chernoga szlezenu masi.

3. Travu, *Volovzki Jezik* (Buglossum) kuhaj, ali barem za 3 vure na vo-

dé mochi, ter v-jutro y vecher pì do 7 danh.

4. Széme leneno na bélom vìnu kuhaj, deni v-saklinecz, y vesì na szlezenu.

5. Zobene melye z-bélém vinom zméshaj, nalichi na czanyek, y 5, 6 pùti v-jutro y vecher goré mechi.

6. Jelenzkoga roga naztrùsi, na belém vìnu zkuhaj, doksze tretja ztrán pokuha, y vechput pì: ali v-juhi vzemi vechput 2, 3 kaplye suchi Jelena.

7. Liztje jalshevo jako teri, y z-nyim oblàsisze: y tak oblosen hodi, haszné ne szamo proti szlezeni, nego y proti otoku.

8. *Màzt za szlézenu:* Béloga y chernoga szléza korènye, y liztje vszako poszeb ztùczi; zemelyzkéh tikvih, y Sporisha korènye y liztje vszako poszeb ztùczi: ztòpi v-ranglyeku na serjavki putra y szala aa. t. j. jednako; deni nuter ztuchene drache, méshaj, dasze neprigoriju: kada vu sze màzt potegneju, vsze chez czandru dobro osmekni, drache odhiti; na ovu màzt frìsko drùgo goré rechèno ztucheno korènye deni (liztja ni tréba) y prasi, kada màzt vusze potégne, y pak jako osmekni, zpravi vu zteklo, y ztém szlézenu masi.

Proti mozolom. 1. Iz hersène melye, meda, y malo terjáka flaster na platno nalichi y goré mechi.

2. Z-Teletchum suchjum mozole masi, berzosze zavràchê.

3. Olya tri fertalya funta, vojzka 4 lote na ognyu raztòpi, pridaj ¼ funta rubr. minium: méshaj nad serjavkum, dok herdyavo poztàne kak kava sgaua, odmekni od ognya, y meshaj, doksze ohladi, da véndar mlàchno bude: priszipìyì ¼ funta pshenichne stérke ztùchene, nazàd priztavi y meshaj za fertaly vure, zatèm odmekni, y pridaj Veneczianzkoga Terpentina 6 lotov, y ovak zmìr méshaj, dok mlachno poztàne, onda vléj vu chizti musàr, 3 slicze olya olike, y ¼ lota kafre, ter jâko zribaj, y vléj na flaster: méshaj jàko, dasze kafre krépozt povszud razide: y zpravi.

Ov Flaster je oszebujni za rane tak ztare, kak friske, za razbite kotrìge, ztùchke, vszakò opechènye: y jeden arcanum. pbt.

Proti materniczi, y madronu. 1. Velestike friske, àli szùhe deni pod pazduhe, y na púpek, y korènye grìzi.

2. Olya, oczta, y sganicze z-meshaj z-oreskom naztruganem, y pì.

3. Vraticha szémena ztúczi, y za pol slicze na sganiczé popì.

4. Brezovu nuternyu koru poszùshi, ztúczi, y z-oreskom na sganicze za 1 napershnyak pì.

5. Czvét gumbelie, spikinarde, y Hyaczinta v-olye deni, na szunczu trujaj, y nekuliko kaplyiczh, kad tê prime, pogutni.

6. Muskapléta na vìnu v-lonchichku, z-korùm kruha pokritom, zakipi, y kak toplo moresh, pì.

7. Lanye guskino kélo v-szenczi poszùshi, ztùczi na pràh, y za nosnu spiczu na bélom vìnu popi.

8. Osvenka v-sganiczi dersi, y kadatê prime, pì.

9. Putra opranoga neszlànoga za 1 funt vu mészeczu Rosnyaku deni v-ranglek; pridaj Melisze, meticze rugane, y cherne, polajcza, babje dushicze, liztja Vraticha, czentaureæ, ruticze, malo pelina, machkinoga zelya shirokoga, bosjega drévcza, Isopa, y spikinarde, aa: vszakoga za 1 shaku: naj vishe pako vzemi onéh sùtéh vertnéh ròsh: vsza ova zkoshi drobno, y poszeb, zméshaj z-oném putrom, naj ztojê zkupa, doksze sùtéh ròsh dozta nabere (dabisze nyih dozta imati moglo, tri dni dozta je ztati puztiti) zatém vzemi gyúmbéra, oréska, muskapleta, kolmusza, kimlina, lorberovoga zernya, szladkoga Jànusha, y Bibergaal iz Vrachnicze (za 3 groshe, ali vech) vsza ova drobno ztùczi, y z-putrom rechènèm zméshaj, drùgi dàn zatêm pri krotki serjavki prasi méshajuch, dasze neprigorîju: potlam mlachno chez czanyek preczédi, y vu czinyazti lonchich, ali okrùglo zteklo zpravi. — *Ovo je oszebujno vrachtvo za materniczu, madron, y vsze nuternye zpodobne napazti: akosze zapreju vetri, y pochme kaj grizti, ove*

mazti za kave slichiczu vu topli jùhi popi: on trop preczédyen dobro je na terbuh metati.

Koi je koliki podversén, mézto popluna najsze z liszichjem kerznom pòkrìva: v-tjednu jeden dán vp. Petek, naj jé szamo povertniczu z-kruhom y putrom, ak je szlab, naj pridà 2 jajcza v-màk. Ovak nekoi Vrachitel szebe od kolike y kamencza je zvràchil, y dugo sìvel.

Proti kamenczu. 1. Vu Vìnu, ali Ocztu dersi boroviczu, naj menye dán, y nòch, y po jutrah 5, 6 zern na tesche vu zubih svàchi, y pojéch. *pbt. glej ztolétni Kalendàr Th. Mikl. v-lizt.* 135. ali: Boroviczu na vìnu kuhaj: y vino pì, nyu jéch.

2. Leshnyakov lupine ztùczi z-jaderkami, na bèlom vìnu kuhaj, y hladno pì: to izto y chreshnyeve koztchicze haszniju ztuchene, y na bèlom vìnu kuhane.

3. Terputcza korenye szùshi, ztùczi, y pì: kameneczsze zdrobi.

4. Vode béléh liliumov ztrujane za 1 napershnyak popì.

5. Povertniczu odzgor odresi, zdùbi, nuter szoli deni, nazad zapri, chez nòch deni na zrak, v-jutro vodu iz nye na tesche izpì: to vechput chinech, kamenczasze mentújesh.

6. Linovu kerv prejmi, poszùshi, ztùczi na práh y vu vínu pì.

7. Koschicze tikvene, y travu detelyinu na vìnu kuhaj, y pì.

8. Povertniczu zribanu osmekni, y z-prahom terpentina pì.

9. Szmolu iz chréshenyh, brészèkh, szlìvh (*machkin mèd*, ali: *gummi* zovesze) na bélom vìnu raztali, y pì.

10. Murvé na bélom vínu, ali vodé kuhaj, y pì.

11. Korènye Sz. Pétra (*schiriczu* zoveju, *saxifragia* diach.) y jaderkih chréshnevéh y brézkovéh, rakovéh serniczh, borovicze, kervi kozlove poszúshene, vsza ztùczi na práh, y vu osmeku povertnicze tri dni v-jutro y vecher pì.

Koi kamenczu je podversen, prepréchigâ, ako: 1. Vodu iz Jagodh distilleranu vechpút pije.

2. Naj ztùche hrena, zavije v-czandru, omakne v-sganiczu, osmekne, y kad zpat ide, 1, 2 slicze gdagda v-tjednu pije.

3. Naj kuhanoga herdyavoga Chichka juhu szerche.

4. Naj ztùche borovicze, opiha, y pershina, y z-kruhom vechput jé.

5. Zajcheve koztchicze oher nògh, *zkok* zvàne, naj ztùche, y vu vìnu pije.

Koi vodu tesko púscha. 1. Rakove sernicze y brezkove jaderke naj ztùche, vu vìnu kúha, y pije: ali: Liztje Pershina kúhano.

Szuprot gliztam. 1. Ruticze ztùczi, zméshaj meda, nalichi na czanyu, namasi z-olyem, dasze kose neprímе, y na pupek deni.

2. Széme zelyno ztúczi, y daj na vodé détetu popiti, glizte poczerkaju.

3. Daj détetu olya pelinovoga, podushì vsze glizte.

4. Cheshnyáka na mléku zakipi, y daj piti.

5. Pomerandych koricze ztùczi, y v-shaliczu ztoplyenoga vina deni, y zkup pí.

6. Terputcza széme ztùczi, z-medom zmeshaj, y détetu dàj.

7. Kordu benedikta vu vìnu kuhaj, pí, y nyu jéch.

8. Cherlencza zrèsi, vu vodé namochi chez nòch, y pì.

9. Shnitu kruha opeczi, na vruchu posziplyi oreska zribanoga, polej sganiczum, y jéch.

Szuprot zimliczé màle détczè. Oréshek jeden deni na chizt vrúch kamen, ogerni okolo serjavke, tak vendar, da oreshek nebude gorél, obràchajgâ guzto, dasze dobro zvrùchi: ondagâ ztúczi, y deni v-zdélu koszitermu: vlej goré 1 sliczu oczta, 1 sliczu béloga vìna, pokrì za dobru vuru: to v-vecher daj détetu popiti: pótlam naj nejé, nit nepije, nego dobrogâ pokrì, dasze ztopì: ako nebi hasznelo, ponovi do tretjega.

Proti zimlyiczé vszakojachki. 1. Szvinchetu zaklànomu szerdcze razresi, onu kerv prejmi, poszushi, na pràh ztùczi, y za nosnu spiczu daj na vodé popiti, kada zimlicza dohádya.

2. Rôsh szuncheného 7 zernh ztúczi na práh, y na bélom vínu daj zimichavomú nekuliko dánh piti, pak gâ jako pokri, dasze zpoti.

3. Hréna zriblyi, v-czanyi zavitoga v-sganiczu omochi, taki zvadi, osmekni, y daj popiti, kad zpat ide.

4. *Agrimoniu* ili: male toricze v-jakom vìnu mochi za 1. dán, y popí.

5. Pelína, navlaztito Rimzkoga (*absynthium nobile, Romanum*) za jakoga chloveka tesìnu 1 czekina ztuczi, 2, 3 vure vu vínu mochi, y kad zimlicza ide, popì za kupiczu.

6. Jaluna presganoga jakomu chloveku za smehchínu czekína daj popiti.

7. Jabuku zdúbi, z-perprom nasziplyi, zpeczi, y daj zimlyichavomu pojézti.

8. Sìvu vúsh daj v-jajczu zimlyichavomu pojézti, oztávigâ. *pbt.*

9. Glizth 9 vu sganiczu deni, dasze podushê, y daj zimlyichavomu, kad zimlyicza dohádya, tak da on nebû znal, popiti. *pbt.*

10. Bezgovoga korena szrédnyu koru v-bélo víno dán y nóch namochi, chez czanyek presmekni, y, kad zimlyicza ide, daj popiti.

11. Rake 3 v-zteklo vu vino naglavcze deni, dasze vtopê, onu mochvar od rakov zméshaj, y, kad zimlyicza prijemlye, popi.

12. Pelína y perpra ztuczi, mochi v-sganiczi, y pì, kadtê grábi.

13. Zkuhaj zobi, odczédi, deni vrúchu, kak terpeti moresh, na seludecz.

14. Korde Benedikt: zkuhaj v-bélom vínu pod korum kruha, y kaj naj topleshe moresh, pí: zatém lezi, pokrisze jako, dasze zpotish, y zimlyicza prejde *pbt.*

Species pro theé contra Febres: ℞. *Cardui benedict.* collect. inter 21 Jun, et 15 Aug. *Trifol. febril.* colligend. à 21 Jun. usq. 15 Jul. Centaur. minor. cum floribus Lalli et Scabios. colligend. à 21 Jun usq. 21 Aug. Ex his omnibs aa sumptis, concisis et commixtis fit theé, qvod more solito coquitur, saccharo conditur: et ad minus 3 horis ante prandium et cœnam sumitur: antidotum speciale contra febres; abstinendum à cibis nocivis, uti: bubulâ.

DÉL IV.

§. 1. *Priréchja Horvatzka.*

Ako Medved ima meda, imagâ y kam deti.
Aksze pervìch nezgodì, mortsze drugòch zhodi.
Bedàki niti znaju govoriti, niti muchati.
Berzómu konyu néje tréba oztruge.
Bog szvèti! dabi josh kruha imel.
Bolye je deszet krívéh odvezati, kak jednoga pravichnoga obszuditi.
Bolye je malo, pak dobro, kak zlo, pak vnogo.
Bolye je popitati, kak faleti.
Bolye je rechi: *Na!* nego: *Bogtt naj pomore!*
Bolye je tebi, kadszû tî lyúdi jalni, nego kada tê milujû.
Bolye je zto nadelyiti, nego jednoga poproszìti.
Bolshi je odpert nepriatel, neg zkazlivi priatel.
Bràda kàse Jarcza, ne pako Mudroznancza.
Chez jedno vúho nuter, chez drugo vàn.
Chesza né na pìru, négâ nit po pìru.

Chesza ni, nitgâ. Czar netrébuje.
Chetveraszû vszigdàr obilnesha, nego miszlimo: *Nasha léta*, nashi dúgi, nashi nepriateli, y nashe falinge.
Chiji je berzeshi kony, toga je y divojka.
Chijisze kruh jé, nyegova y peszem zpévatsze mòra.
Chizt kakti flinka.
Czùczek nezna, nego lajati.
Czuczek nezna za pogibel, dokmûsze vúha nezalévaju.
Dabi mladenecz znal, ztarecz mogel, lenyak hotel, nikaj dobra nebi bìlo zapuztcheno.
Daszî zaszel, kadszî szedlal, bìlbi dobro doshel.
Détcza povédaju, kaj chiniju: ztàri, kajszû vchiníli: bedàki, kajbi ychiniti mòrali: szerdcheni, kajbi vchiniti radi: pamètni, kaj je chiniti.
Dober kokot redko je tùzt.
Dober szuszed pòl sivlenya.
Dobrobigâ po szmert poszlati.
Dobromu je dalko glàsz, zlocheztomu josh dalye.
Domàcha vùsh negrìze tak, kak ztranyzka.
Drévo za mlada ravnatisze mòra.
Dùgi làszi, kratka pamet.
Gdéje vnogo bàbh, déte je kilavo.
Gdéie vnogo réchih, malo haszné.
Gdé je szerda, je y miloscha.
Gdé je szrécha, né je pameti.
Glad vuchì délati.

Haritíbigâ, pakmûszé nedati plakati.
Herdyavecz je ali chizto zlochezt, ali jako dober.
Hodi kakti na drotu.
Hodi kakti po jajczih.
Hodimû po volyé, kak vutlomu jajczu.
Hodi kakti pàv, nezna, na kojubi nogu ztal.
Ide z-kokoshmi zpàt.
Jedna kapa na dvéh glàvah nemore ztàti.
Ishel je na zajcza, pak je vùka zegnal.
Izishel je iz konya na oszla.
Y dobroj machki znà mish vujti.
Y màchek Biskupa gledì.
Kadé ni iztinzke lyubavi, ni nit pràve vérnozti.
Kadégâ ni vidéti, nigâ nit kaj vzeti.
Kadje gozpodaricza léna, nit drusina nevalya.
Kadje gòzt naj dragshi, onda naj odide.
Kad nima v-glavé, mòra v-petah imeti.
Kad nevalya kosa y kerzno, neizide niti perèm dober.
Kad pochmeju v-gerlu gùczi igrati, za vràtom je szmert.
Kad szlépecz szlépcza vodi, v-jamu obodva opádû.
Kadsze prez razloga pije, pamet je z-Bogom.
Kadsze jako oblachì, lehko y desdyì.
Kadsze szlanina nachme, guztosze rése.
Kad bûsh doma, onda gozpodúj!
Kaj na szerdczu, to na jeziku.

Kaj je Bog zpravil, chlovek naj nerazdrusi.
Kaj je komû szudyeno, biti hoche zpunyeno.
Kaj na véshala szúdi, nechesze vtopiti.
Kaj je prevech, ni nit z-kruhom dobro.
Kajsze od machke rodì, vsze po mìshih gledi.
Kaj je izkal, to je dobil.
Kajsze poszùdi, to ni prikàzano.
Kajsze sziromàku dà, ni nigdàr zgublyeno.
Kaj veliki zakrivéju, màli platiti mòraju.
Kaj tri znàju, ztoîh lehko zezna.
Kakszî je prezterl, tak bude zpàl.
Kakov chlovek, takvê réchi.
Kak doshlo, tak preshlo.
Kakovo sivlènye, takova szmert.
Kaksze igra, taksze plèshe.
Kaksze poszùdi, taksze vràçha.
Kaksze pìta, taksze odgovàrja.
Kakszû penezi, tak tergovina, y kràma.
Kak véter pùshe, taksze ogerni.
Kashely szuhi szmert nazvéztcha.
Kaksze moresh odeti, taksze pretegni.
Kîsze szàm hvàli, mala mû czéna.
Kî pìta, dalko zajde.
Kîje jachji, ta kobachi.
Kîtê opomina, za priatelagâ dersi.
Kîsze szerdi, szamsze bude zezuval.
Kîbi rad dvém gozponom szlûsiti, nijednomu nemre vgoditi.
Kîszî nedà dopovédati, nimû mochi pomochi.
Koi pri pùtu zìdye, vnogo ima mestrov.

Koi-

Koisze na ludzkù zdělu zanasha, vechput-
sze naztráda.
Koi drugoga nagànya, zatrůdisze kak y
on, kôga nagànya.
Koi hoche imet jajcze, kokodanye móra
terpét.
Koi ima vérnoga szlúgu, ima blágo pri hisi.
Koi pìta, nerad dà.
Koi rad pleshe, lehkomûsze igra.
Koi na dvěh ztolczéh szédi, léhko med nye
opade.
Koi zmir putùje, nigde neztopì mézta.
Koi prevech izbìra, redko kaj dobra dobì.
Koi neche délati, naj nejé.
Koi nerad dà, lehko zprichanye najde.
Koisze na vrúche opeche, na merzlo rad
pushe.
Koi nikaj néma, nikaj nemre dati.
Koi narédbe van dàje, valya, daîm on per-
vi naztàje.
Koi szvòga czuczka obesziti hoche, lèhko
vuşìnecz najde.
Koi duge zplacha, pobolshava szvoj imetek.
Koi szam bésì, lehkogâ je tirati.
Koisze med poszéje mésha, szvinyegâ po-
jedù.
Koi ober szebe széche, trésche mû vu ochi
leti: ili: Kaj Détely klyùje, na per-
sza mû pàda.
Koi vnogo ima, vnogò y mòre dati.
Koisze v-délo szilum ponudi, prez plache
szlúsi.

Koi more priterpeti, vszemû dobro hoche iziti.
Koi malo pita, néma vnogo odgovora.
Koi po lehksbe ide, dalye zajde.
Koi za vszéh zdravje pije, szam szvoje zapije.
Koisze szili neszuprotztavi, pravdu zgubíva.
Koi kani pticzu vloviti, neszme z-hichem, puczati, nego povolyno pizkati.
Koisze po szebi nepozna, poznasze po pajdashu.
Koi je naj blise czìrkve, k-Meshi zadnyi dojde.
Koi je szebi zlochezt, komû bude dober?
Koi kùchi, nyemusze odpre.
Koi za kechku dersi, plyuszne, gde hoche.
Koi z-czuczki lese, z-buhami rad ztàje.
Koi bolye mase, bolye vozi.
Kojega nî pri délu, najgâ nebû nit pri jélu.
Koisze iz jéla zgizdava, vechput y kruha ztrada.
Kòmu spot, tomu haszen.
Koi je prevech zpameten, za bedàkasze dersì.
Koi makar zto nekrìvéh vmorì, za Vitezasze dersi, à koi jednoga, makar krivcza, vumori, kakti lyudomorecz obszudyujesze.
Krivichen pénez zto drùgéh iz sepa zpravi.
Krivichnomu blàgu tretji odvetek najsze neveszeli.
Komû Bog tomu Szvetczi.

Kovach ima klescha, da z-rukami v-ogeny nejde.
Kuliko lyùdih, tuliko chudih.
Kupuj, dok szenyem terpì.
Kràtko veszèlye, dugo vechput chinì terplènye.
Làs ako frostuklya, redko obédva, nigdar zkoro nevecherja.
Lehkshe je ludzko délo kuditi, kak bolshe napraviti.
Lesziczasze neda dva púti prevariti.
Lonchàr loncharu nenavidé.
Manguvànye vsze zloche pochetek.
Marlyiv gozpodàr chinì berzu drusinu.
Martin v-Zagreb, Martin iz Zagreba.
Mèd ima vu vuztih, chemer vu szerdczu.
Mladozt od nàrave hlepì za lépemi Poselènyi: kakszû: Lyubav, Dìka, Veszèlye: à Ztarozt za odurnemi, kakszû: Zkúpozt, Fantchenye, Jal, Szumlyivozt.
Mirnéh Ovèczh vnogo v-stalu ztàne.
Mirno pochiva, koi dùga nima.
Moratsze je po vrémenu ravnati.
Na glavi kinch, vu glavi nich.
Na lèdu grád zidye.
Najtkreche: *Lonecz!* szamogâ naj v-glavu nehiti.
Na jeziku ni sulya.
Namerila szè je kosza na brusz.
Nàj pametnéji faleti more.
Na pognyeno drevo y koze lezeju.

Narava je z-malem zadovolyna.
Nepozvànomu goztu za vrátih mézto.
Neszrécha berzo dojàshe, peshicze odhádya.
Nezpì vszaki, koi ochi zaperte dersì.
Nigdo ni prez kakvê takvê neprilike.
Niti làsza na nyem ni dobroga.
Ni mochi leteti, dok krelyuti nezrazteju.
Nit ztopel, nit merzel.
Ni vsze zláto, kajsze szvéti.
Ni vszaki veszel, koi pleshe.
Obechati je gozpodzki, zpuniti je chlovechki.
Od chesza vszi govorê, redko je laslivo.
Od czuczka vparjenoga nisze vech bojati.
Oko gozpodara tuztì vola y konya.
Ovcza po Vùku ni nigdar szita.
Ovcze dati vùku pazti.
Pechnyàk rekel je lonczu: Jeh! Kak chern jeszi!
Pogibel vuchì Boga moliti.
Pokorna glàva dvà dúge obàlya, nepokorna nijednoga.
Po poldan késno je k-Meshi.
Pogádyajuszе, kak pesz, y màchek.
Po szmerti kesznosze je saluvati.
Poszuditi chinì priatele, terjati nepriatele.
Po vetrusze obràcha.
Poznasze Lészicza po repu.
Pravichen sítek, dug sìtek.
Praznu szlamu ne haszné mlatiti.
Prevech nemogu nit kola voziti.
Priatelov vu szili 50 lehko ztàne na 1 lot.
Prilika chinì tàta.
Pri maztni kozti czuczkisze rado poszvàdê.

Pticzu je poznati iz popévke.
Rajshi denesz pische, nego k-létu kokosh.
Rajshi véruvati, nego iti pitat.
Redkosze izidû dobra szrécha, y pamet.
Redko jedna szamo neszrécha dojde.
Redko koja shàla na dobro izide.
Riba od glàve szmerdi.
Ruka ruku vmiva, obrasz obodve.
Szamo trejt je Bog po szvétu hodil.
Senisze kaj naj blise, kúmisze kak naj dalye.
Szila kola tere.
Sziromak jé, kada ima, premoguchi, kada hoche.
Szita machka dobra lovicza, gladna snéha verla taticza.
Szumlyivozt priatelztva chemer.
Szova Szeniczi zpoganya.
Szràm za tràm.
Szúdecz móra obodva vúha jednàka imeti.
Tàt ni nigder bolshi, kak na véshalih.
Tàti veliki szlobodni hodê, menshisze obéshaju.
Tesko konyu, okol kogâsze oszli ritcheju.
Troje làda szvéta: pero, tinta, y papér.
Vchinitje vechput iz potrébóche krépozt.
Vech je czuczkov kurtaztéh.
Vechpút moratje prestimati czuczka zarad gozpodara.
Vech more jeden bedák tajiti, neg zto zpametnéh dokàzati.
Velikasni imaju duge rúke, y velika vúha.
Vesz zrezani Otecz: ali: Mati.
Veliko drévo ima veliko korènye.

V-jednu tikvu pùshû.
Vrana Vrani nèche ochih zkopati.
V-koprivu nèche tresznuti.
Vlechesze kak megla prez vétra.
Vszàki szvoje hìre ima.
Vszàki szvoje szréche kovàch.
Vszaki szvòga krísa ima.
Vszakoga gozta tri dni dozta.
Vsze ima vréme szvoje.
Voda néma kechke, za kojubisze prijeti mochi.
Za desdyem szùncze je jasznéje.
Za kajsze nezna, zatémsze nehlepì.
Za muchanye ni pitanye.
Za penèzi vesz szvét je obernyen.
Za szméhom velikem szlédi rado plach.
Zbog tebe nebude legel vol telichev.
Zdràviczh vnogéh pijenye beteg zrokùje.
Z-kém gdo vech ima, vech selì.
Z-kém gdo vech làda, ztém vech troshì.
Z-kém buha je tuztésha, ztém czuczek szuheshi.
Z-kém vech pije, z-tem holye sedya.
Zlochezt mish, koi szamo jednu luknyu ima.
Zlochezt bogecz, kisze jedne hise nemre ognuti.
Z-obechanyem more vszaki bogat biti.
Z-med vishe zlih, menshe zebrati je.
Zpèche czuczke né tréba buditi.
Zpametnéji bedazteshemu vszigdàr prepuztcha.
Zpodobensze zpodobnomu radúje.

Zpodobnogâszî naj vszáki izbere, drugach-
 sze berzo znevérê.
Zpomenek od Vuka, Vuk z-germa lúka.
Ztáro drévo nedásze vech privijati.
Ztarozt je postenya vrédna.
Ztruna prevech napeta pukne.

§. 2. *Múdri zgovori (sententiae) y: Popévke.*

1. Kadtî szrécha verla szlûsi,
Vszaki tê rad v-priatelztvo prime:
 Medtémtoga pazliv budi;
Vsze z-tvûm szréchum priatelztvo mine.
2. Ako moresh chakat,
Josh za ztalno vréme dojde:
 (Najsze nikaj kájat)
Datî vsze po volyé pojde.
3. Kaj gdo po pravicze láda,
Ak y zevszem malo ima,
Léztor tesko da neztráda,
Z-vekshém Dúshe mirom vsiva.
4. Kada vetri pushû hùdi,
Y neszrecha tebe hoche ztignut:
 Vu ùfanyu ztálen budi;
Dachê tî josh jaszno szùncze szihnut.
5. Batrív budi vu terplènyu:
Najsze prenezt v-dobrém dnèvu:
Szréchen budesh v-nakanyenyu.
6. Koigod za szréchum prevech hlepì,
Onagâ zvekshìnum hudobno pregânya:
 Zato nyu bahatno rajshi bési!
Naj ona za tobum zkoznyivo zdibâva;

Za shegavu neteriszî glàvu!
Koja vechpùti y nevrédne priglèda;
Kîchê dobit nevmertelnu szlàvu,
Trùda szî za nyum bash nikakvôga neda.

Protulètna Vugodnozt.

Protulétno dràgo vréme! kònam dohodî;
Á turobna y saloztna zìma prehodi;
Den je dugshi, nòch je krajsha,
Vszaki denek szuncze sarko
Vishe izhodi, *rep.*
V-jutro ztanem, ter pogledam, bûli zkoro dàn:
Mészecz zajde, zorja pukne, szuncze ide vàn:
Moja miszel szim tam blùdi
Po zrakusze zahman trúdi
Né nyoj ovdé ztàn. *rep.*
Sznég na gorah, lèd na vodah vre je poginul:
Szùncze gréje, Jug vojùje, Szever odvinul:
Tiho vréme vszému szlùsi,
Moja miszel véndar blùdi;
Mirjoj poginul. *rep.*
Zelenesze gore, loze, tràve v-travnikéh:
Videtije fiolicze vre vu czvétnyakéh:
Szàdje czvéte po goriczah,
Zdenczi teku po doliczah,
Rosza po jarkéh *rep.*
Veszelesze vsze ptichicze, lépo gyumborê:
Kukovachu ràmu pticzu chut je iz gore:
Skerlecz létchuch z-neba poje,
Boga hvàli v-pészmah szvojeh
Od ràne zorje. *rep.*

Piszan Stiglecz, zelen Gringlecz, Paztirichicza,
Zeba, Dételу, y Zternatka, y Szenichicza,
Vsze izpéva, Boga dichi,
Ter iz vszega glásza krichi
Vszáką ptichiczą. *rep.*
Laztovicza pred oblokom rano chverguli,
A Szlavichek rani ptichek szlosno drobuli,
V-jutro, vecher, vu dne, v-nochi
Poigrava iz vsze mochi,
Guztoszę budi, *rep.*
Divji Golub tiho gúche, na gnyezdu szédi,
A Gerlicza milo tusi, golubjû gledi:
Vsze vre pticze gnyezda gradê,
Da odhráne szvoje mláde:
Vrêmeîm vpeti. *rep.*
Orel klikche po puschini, viszoko leti,
Szokol szédi na pechini, ter biztro gledi,
Zigravasze Jaztreb v-zráku,
Szova lętche vsze po mráku,
Dok dobi jezti. *rep.*
Kósz vu jutro pofuchkava, Drozdi dendreju,
Súna krichi, Shojka vreschi, Szrakesze szméjû:
Vuge, Kavke, Plepelicze,
Vrabczi, Terchke, Jerebicze,
Vsze je v-veszélyu. *rep.*
Racza kveka, Guzka gága, z-guschichi bodi,
Pura pivka, kvochka kvoche, pischencze vodi,
Kokot v-nochi kukuriche,
Z-Vszega gerla rano viche,
Pozpane budi. *rep.*

Jelen v-gori pozkakûje, k-zdenchini besì,
Szerna liztje ogrizuje, malo gda lesì,
  Zajczi pleshu po psheniczé,
  Nigdé vidét ni Lesziczé
      V-jamisze dersì. *rep.*
Po brégihsze Ovcze z-Janczi zkàchuch igraju,
Paztìr szvira, marha zkàche, koze sterptaju:
  Kadsze giblye vsze korenye,
  Veszelisze vsze ztvorjenye;
      Ar zrok imaju. *rep.*
Kad to vìdi szerdcze moje, k-Bogu zdihàva:
Nyegvê dáre, dìku, zmosnozt vu vszem zvi-
      sháva:
  Zato anda Dûsha moja
  Tebe, Bose! prez pokoja
      Vszigdàr zazàva. *rep.*
Nitmê pticze z-popévanyem mogu veszelit,
Nit zelene mene loze mogu okrépit;
  Zato krépi Dúshu moju,
  Nezkràti mî milozt tvoju;
      Da budem nye szit. *rep.*
Tíszî moje Protulétje, moja dobrota,
Tìszî moje mílo czvétje, moja dragota:
  Tebe szlàvim, tebe díchim,
  Ter iz vszega glàsza krichim:
      Moje Veszelye! — *rep.*

Izlichnozt Priatelztva.

  Pazi, Mladich moj lyublyeni!
Kajchûtî povédati:
Pocheliszû szada dnèvi

Takovi naztajati,
Da rédkomu véruvati,
Josche menye zaufati
Mochisze je szlobodno, *rep.*
Kîchê sivet mirovno.
Priatelztva szlavno ime
Chuti chêsh zvishavati:
Priatele vnoge z-nyime
Oholnosze znashatî:
Ali lyubav chizto szlaba,
Nitje ztalnozt ovéh prava:
Kaj ti moresh zpoznati,
Akchêsh malo zvédati.
Doktî szrécha dobra teche,
Imet moresh vnogoga
Priatela, kîtê neche
Oztaviti szrechnoga
Ali szrécha naj premine,
Sziromastvo tebe ztìgne,
Szam oztànesh v-salozti
Prez vszéh dràgéh radozti.
Priateli takszû dugo
Dokszegod kaj úfaju:
Nit nevèse nye nish drúgo,
Nego kajti chàkaju
Dobro szerdcze tvê preménit,
Y v-szusanztvo tebe zprémit:
Ter tak potlam vsivati, *rep.*
Dobra tvòga selê vszi.
Szama anda czéna szréche
Je on nàgib jedíni,
Koi szerdcza szim tam krèche,
Y zkazlive nam chini,

Priateli dasze kàsû
Akprém v-szerdczu merzko lasû:
Pazi na to, Mladich ti! *rep.*
Aksze nechesh vkaniti.
Ako selish anda dobit
Priatela ztalnoga,
Mórash predi prizpodobit
Priatelztva nyegvòga
Czily, y nàchin govòrenya
Otajnoga y chinyenya
Ar z-takovem vkaniti, *rep.*
Moretê y vraziti.
Koi selì, da prav lâda
Priatela vérnoga,
Naj zkoznivo probu zlàta
Poztavi na takvòga;
Ar kak zlàto v-ognyu kàse,
Jeli zlàto, nit nelàse,
Kad zterpi prez izlike *rep.*
Vsze ognya neprilike.
Priatela y ti tvòga
Zpodobno zkushavati,
Ztalnozt, vernozt iztinzkoga
Dusenszî zpoznavati:
Dugo pako zkushnye vréme
Pokase tî, jeli bréme
Pripraven podnàshati, *rep.*
Dusnozt szvû zvershavati.
Al y onda vsza otajna
Nyemu naj zaúfati;
Vérnozt nyegvâ ni tak ztalna,
Da gda nemrê preztati:

Ova pako kad preztàne,
Priatelztva konecz ztàne:
Za tê radozt velika! *rep.*
Da zaùfal nészî vsza.
Josh tì jedno, Mładich! imam
Ja napervo ztaviti,
Poleg chesza tebi, stimam,
Mòratsze je ravnati:
Z-Vszàkém najmre vlÿuden budi,
Niti kòga kadė kudi:
Totê lyudem dràgoga, *rep.*
Vuchinì y szréchnoga.

Batrivenye proti Izlichnozti.

Kajgod vídish, kajgod chújesh,
Púzti na ztràn, szerdcze mê!
Pazi, de neochitújesh,
Kaj vu tebi zkrovno je.
Szvét je chuden! vszi govorê,
Za norczagâ imaju:
Kúnuch nyega vszimû dvorê,
Norczi norcze stimaju.
Pervo miszli, neg govorish,
Nish nevéruj, hvàli vsza:
Szlépo gledaj, gdasze zlobish,
Zpoznat hochesh vnogog' psza.
Priatelov ti sherege
Mogel budesh dozt chuti:
Negchêsh zpoznat v-vszàkom ztréle,
Kê sivlènye jemlyûtî.
Zatò, kaksze morash ravnat,
Moresh zevszem zpoznati:

Kîtê gládi, on tê vtáplya:
　　Kî kushùje, vmarjatê.

Zvedlyivozt Izlichna.

Neszùdi, Priatel! moj chín tak guzto ti!
Zeznati mû miszel je josh preranotî:
　　Nezkerbisze shegavo;
　　Mishlènye je otajno:
Kaj pìtash, kaj zvédyash tak vsze prez pameti?
Szamomu je znano Bogu chinyenye mê:
Kojemu otajno vsze mê sivlènye né:
　　Szam on mòra previdit,
　　Kaj selìm ja vuchinit;
Má dusnozt, má volya je vsza v-ruké nyegvê.

Kaj stimaju lyúdi, kaj trápi szerdcze mê?
Naj nigdo neszùdi; ar znam, kaj zvédét je:
　　Má selya szad zaperta,
　　Josh jenpùt bû odperta,
Kad z-oblakov temnéh szúncze pokasesze.

Ter zato, Priatel! pùzti mê z-mírom ztát;
Zeznati mû miszel je josh prerano szad:
　　Kaj selìm izkazati;
　　Nikomu nì szmét znati:
Ter zato vesz poszel púztcham ja v-szerdczu ztát.

§. 3. *Glaszovite Ztvàri.*

1. *Glaszovite Orgule.* *a)* Vu Holandie-várashu Harlem v-Czirkvi poglaviti Orgule na 4 ztupih mramornatéh ztojéche imaju 8000 Pizkov, z-med kojéh naj vekshi dug 32 czepelishe, 16 czolov (palczev) je shirok, na 60 glàszov, y 12 méhov: kadsze Regiztri vszi odpreju, taksze chúju ztrashno, kak dabi naj jakshe germelo, y czéla ztarinzka jaka Czirkva ztéplyesze: vszàki Tork, y Petek ob poldàn za Ztanovnikov razveszelènye jeden Orgunàsh vu nyę igra.

b) Vu Moravié Olomuczu, Czirkvi Sz. Mauriczia, Orgule léto 1745 napravlyene imaju 46 premembih (Mutacziih) Pizkov 2382. povédasze, da zbog ztrashnoga glàsza nigdàr czéle neigraju.

c) V-*Pragi* vu Czirkvi Farni Orgule léto 1786 dogotovlyene imaju tri Klaviature, 50 Regiztrov, 53. glàsze, 3177 Pizkov (zmed kojéh nekoji 16 czépelishev viszoki jeszu) koji vszéh shipuskéh Musikh glasze imaju, med kojemi y Harmonika chújesze.

d) V-*Bechu*, Czirkvi Sz. Stefana Orgule léto 1791 popravlyene tak velike jeszu, da szamo pri velikéh szvètkih potrébujusze.

e) V-*Monakiumu*, Bavarie Varashu, y *Magdeburgu* Praizkom, Orgule ne szamo velike, nego y vu zdélanyu, Czifrah, y glàszu glaszovite jeszu; vu nyih z-med

oztaléh chujesze kokot kukurikati, koje chudo, ztanovito vréme lyudih vnosina od vszéh krajev poszlushat dohádya.

f) Vu *Strászburgu* jeszu Orgule na 2136 Pizkov: naj vekshi dersi 14 vederh, y nekuliko polichev.

g) Vu Ulmu Orgule imaju 3000 Pizkov.

h) Vu *Shvajczu*, várashu *Luczérni* vu ztolné Czirkvi jeszu Orgule, kojeh szrédnyi Pizk 40 czepelishev je dug, 3 czepelishe shirok, y 14 czentov váse.

i) V-*Rimu* Czirkvi Sz. Petra jeszu morebit naj vekshe na szvétu Orgule, na zto glászov, kada veschi mester na nye igrati pochme, vsza ova, ztráshno velika, czirkva treszesze.

2. *Glaszoviti Zvoni.* Vu Flandrié várashu *Gent* na turnu *Belfort*, veliki zvón ima	*Czent.* 110
V-*Breszlav* Czirkvi ztolni	113
V-*Londonu* Czirkvi Sz. Pavla	115
V-*Brinu* Czirkvi Sz. Jakopa	115
V-*Dancziku* gornyi Czirkvi Fárni zvon, kojega svenk 14 czentov váse, y z-kojém 12 lyúdih zvoniti móra, ima	130
V-*Olomuczu*, Czirkvi Sz. Mauricza	136
V-*Graczu* Némském	160
V-*Straszburgu*	204
V-*Breszlav* vu turnu Elizabete	224
V-*Bernu* Czirkvi poglaviti	240

V-*Shauf-*

	Czent.
V-*Shaufhauzen* vu Shvajczu	250
Vu *Erfurtu* Czìrkvi Sz. Susane	275
Vu iztom *Erfurtu* noveshi zvòn	302
Vu *Amzterdamu*, kak y v-*Rìmu*	280
Vu *Magdeburgu* ztolni Czìrkvi	293
Vu *Kompoztelu* Czirk. S. Jakopa	300
V-*Majlandu* ztolni Czìrk.	306
V-*Parizu* ztolni Czìrkvi zvon, koi 12 léth vu vrémenu Punte je muchal, y léto 1802 na Vuzem zvoniti pochel	320
V-*Berlinu* ztolni Czirkvi	320
V-*Ruen* Várashu Normandie	356
V-*Moskové* jeden zvon	360
V-*Bechu* Czìrk. Sz. Stefana	412
V-*Tolozi*	506
V-*Pekingu*	2500
Vu *Moskove* drùgi Zvon, koi velike czéne biti je móral, pokéhdobh pri zlévanyu vszáki *Rusz* bogat y sziromàk poleg szvoje premogùchnozti y pobosnozti szrebra y zláta vu zlévku je vnogo nahital, bìl je viszok 4 szesne (klaft.) tak shirok, da 25 Shostarov pod nyim prilichno délati je moglo, imal je	4140

Ali tak ov, kak y vnógi drùgi, kojéh vu 700 Várasha Moskove czìrkvah na 1706 jesze brojilo, vu dvéh pogorih, léta najmre 1701 y 1812 razczverlisze jeszu.

3. Glaszoviti Vinzki Szudi. a) Vu Austrié, Klostru *Neuburg* ima Szud 999 véderh, pìlka jedno, zkupa véderh 1000.

b) V-*Moravi* grádu *Nikolszburg* v-pechinazti jedni pévniczi je Szud od 2000 véderh, léto 1643 napravlyen, ima 22 selezne obruche; vszàki 7 Czentov vàse.

c) V-Komaromzki Varm. pol vure od Varashincza *Tate* vu pévniczi Gozpodzki je Szud tak vélik, da je mochi kóla z-sheztericzum nuter dopelyati: shirok 14, dug 24 czepelishe, 1500 véderh: idesze nuter chez pilku po lotri, mezto tafúna vosicza od védra szlùsi.

d) Vu Medyim. *Mejnan* pri Konstanczié je pévnicza, v-kojoj nahàdyasze 100 Szudov: vszàki dersì 5000 flàshh: à poszeb jeden 184320 flàshh.

e) V-Gràdu *Tubinge* Szud léto 1548 napravlyen, 16 viszok, 24 dug je Czépelishev.

f) V-*Grüningé* pri Halberstatu je Szud 16 viszok, 24 dug czépelishev.

g) Vu *Heidelbergi* je Szud 21 viszok, 24 shirok, y 36 dug czépelishev: vù kojega naredne ztupalnicze vu malu pleszniczu (Tanz Saal) pelyaju: l. 1666 dogotovlyen dersì 2040 véderh: ali y vu iztoj pévniczé nahadyasze poszudicza od nekuliko kaplyih.

h) Vù *Kenigszstejnu* léto 1725 napravlyen Szùd, Kraly vszéh Szudov, je 17 réfov dug, viszok 12, y shirok 11. ima 157 dùgh po 8 palczev (czolov) debeléh: dersì 3709 Szakszonzkéh véderh. — Víno nuter poztavlyeno po 20 xr. polich bi znészlo

30000 Ranychkov. *Glej novine Pos. Nems. léta* 1820. Unterhaltungsblatt N^ro^ 31.

4. *Doba Szvéta*. Glaszoviti-Zvezdoznanecz *Olbersz* je zrachunal, da chez 88000 léth jedna repacha zvézda tak blìzu zemlye dójde, kak y Mészecz chez 4 milione léth, najmre 7700 mîlh, ter onda, ako Mészecza Privléchenye (*Attractio*) jednàko z-zemlyum bude, vsze morzke vode na 13000 czepelishev viszoko podignejusze: odkuda y pak potop ohchinzki szlédéti bi mòral: vu oztálom, velì *Olbersz*, da chez 220 milionov léth Mészecz z-zemlyum zterknesze, ter onda morebit szvéta konecz bude.

5. *Glaszoviti Kotel Pivarzki*. Vu Anglié dvà Pivari vu drustvu *Straton*, y *Shmit* poleg Londóna dàli jeszu kotla, za pìvu kuhati, délati 6 szesnyev viszokoga y 16 shirokoga, koi vu Londòn z-18 konyi dopelyan kadabi na méztu ztàl, zpomenùti Gozpodàri 796 priatelov na gozti pozvali jeszu: poredili vu kotlu ztole, ztolcze, y klupi, ter pojéli 2 velike volovzke okrajke, vszakoga od 84 ℔ Jezike 22. Raczh 12 tuczetov,' guszekh 5 tuczetov, oztàle sivadi 11 tuczetov: y 12 vòsh popili.

6. *Nàchin szréchu vchiniti, y nyu zezuédéti*. Za szréchum zemelyzkum vesz Szvét hlepì: za ovu zadobiti vszi nàchini moguchni *szlobodni*, y *neszlobodni* izchejusze, tirajusze: med szlobodnémi je jeden takaj igra na Loteriu, gdé na nekuliko bro-

jev malo poztavisze, à vnogo pénèzh dobitisze more: zato neizbrojeni neizbrojene (vechput y bedazto) peneze tam dàvaju, da léztor szréchu selnu ztigneju: ali — malo koi kada kaj, kak prazno ùfanye, jedino dno vszéh nevolyh obatrivenye, dobivaju: ter vechput y szami szebi krivi jeszu; ar kak god pri vszakém poszlu, tak y pri ovém razlog oszebujno potrébujesze: Ja selim vszakomu szréchu izhoditi, zato za ovéh Igrashev *Bolye* nekoja na kratkom.

1. Vu obchinzkom naj nigdàr nigdo préko szvoje premoguchnozti nepoztàvlya, da, kak példe jeszu, szebe na nikaj nepoztavi; *Szrécha* je, kaksze veli, *szvoje glàve, szilitisze nedà;* zato dogàdyasze, da, koji velê „ *ali vnogo ali nikaj* „ zvekshìnum nikaj nedobìju.

2. Na jeden szamo broj poztavlyati, velisze *Extract:* koi ako izìde, 14 pùt, kulikosze poztàvi, dobìsze: akosze on broj imenùje, da *pervi, drúgi, tretji, chetertti, ali pèti*, izide, tersze zgodì, 67 pút, kulikosze poztàvi, dobísze. —

Na dva szàme, ili: *Ambo* igrajuch za vszaki krajczer dobísze *Czekín* (*Czekìn pri Loterié* 4 *fl. valya*) Na tri broje, ili: *Terno* metajuch za vszàki Krajczer 20 czekìnov dobìsze: koi selì poleg *terna* y *ambe* imati, móra vù tréh tuliko groshev poztaviti, na kuliko czekìnov *ambe* imati hoche; ar vu tréh brojih jeszu tri *Ambe:* y ovesze zove: *Ambo-Terno:* Ako pak nikakov

Ambo imati neche, onda velisze: *Terno-szolo*. vp. $\frac{1}{10}$ ztoji 4 krajczare: za ove pak 4 krajczare *Terno-szolo* znesze 80 czekinov. — Na chetiri v-redu, ili: *Kvaterno* za *Ambo* 6 xr. za *Terno* 4 xr. plàchasze; ar vu chetiréh brojih je 6 *Ambih*, y chetiri *Terni*. Ovak y na pèt v-redu za *Ambo* 10, za *Terno* takaj 10 xr. dàvasze; ar v-petéh brojih je 10 *Ambih*, y 10 *Ternih*.

3. Bolye je po tri, ali chetiri broje porediti, kak po 5, 6, 7 y vishe; ar z-menshém ztroskom vekshi dobichek bìva. vp. Na 7 brojev v-jednem redu najmre: 4. 24. 18. 36. 8. 60. 68 na $\frac{1}{100}$ móral bi deti 3 fl. 16 xr. Ja pako nye porèdim ovak:

4. 24. 18. 36.
24. 18. 36. 8.
18. 36. 8. 60.
36. 8. 60. 68.
8. 60. 68. 4.

ako hochu dobiti $\frac{1}{100}$ na vszaki red 26 xr. poztavlyajuch izidû 2 fl. 10 xr. ada menye 1 fl. y 10 xr. koje ako pridati hochu, y na vishe redov broje poméshati, dobìm 10 *Kvaternih* 12 *Ternih*, y *Ambih*: kaj vech donesze, nego dabi 7 brojev v-rèdu ztalo.

4. *Nàchin broje zpametno zebrati.* Koi *Extract*, ali: *Ambo* igra, more pervesha vléchenya pregledati, y broje, koji gu-

zteshe drugach izhàdyaju, zdavna véndár izishli nészû, zebrati: — *Od zpametno zebràneh brojev odztupiti prez zroka néje dobro.* — Nekoji pri zbiranyu brojev jemlyeju vsze broje jedne fèle: ovak nekoi szàme Oszmàke je poztavlyal: najmre: 8. 18. 28. 38. 48. 58. 68. 78. 80 81 y t. d. y v-chetiréh létah na nye je zmetal 1169 fl. y 32 xr. dobil je pako 1770 fl. Nekoji perveshega jednoga, ali dvojega vléchenya broje pridàvaju, y *kutne* zkupa szlàseju: drùgi druge nàchine potrébujû, koje ja zbog kratkòche oztàvlyam, léztor jednu za hasznovito morebiti zabàvlyanye *Kabalu,* ili: *Zkrouno chez broje na pitanye odgovarjanye prilàsem.* — K-tomu

Mòrasze ada napìszati pitanye prigodno (koje akosze z-budúchem dogàdyanyem szlosi, szrécha szegurno bude) Pitanye ovo more imati 7, 8, ali vishe réchih, kojéh réchih szlòvh broje, odhitàvajuch vszigdar 9 po redu od léva na deszno napìshi: zatém dva y dva (odhitàvajuch 9) pridavaj: kada vsze zpridàsh, zadnyéh pèt poszeb izpíshi, y vszàkoga pri szvojoj Vili poleg broja one fèle vu Tabliczi pervi ischi: ter iz nutré poztavlyeneh brojev szlòve, iz kojeh réchi izideju, izpìshi. vp. Pitalbi Vìle,, *Pokasete mî na* 17 *Martiusha v-Graczu v-Lotarié vlechene Numere!* Réch: *Pokasete* ima 8 szlóvh: *mî* 2 szlove: *na* 2 szlove: 17 — *Martiusha* 9 szlóvh: *v-Graczu* 7 szlóvh: v-*Lo-*

terié 8 szlòvh: *vlechene* 8 szlòvh: *Numere* 6 szlovh: anda ztojê ovak 8221797886 zatém ako pridàsh dva y dva, odhitavajuch 9: izide ov Trojvugel: 8221797886

143877675
57265443
3982987
381286
29315
2346
571
38
2*

zadnyéh pèt, najmre: 2. 8. 3. 1. 5. izpishi: vzemi pervoga, koi je 2. pojdi k-Vìli I y vu broju 2 najdesh: 4 1 13 11 5 90 9 70 9. koji broji poleg Odpiràcha znamenûjû: *Daj chetiri*: zatém vzemi drugoga, koi je 8. y vu Vìli II pod 8 najdesh: 13 5 4 5 40 60 100 90. ili: *jeden pút*: y tak drugéh josh tréh znamenuvanye vszakoga pod szvojum Vìlum ischi: potlam, ako nechesh novo pìtanye napravìti, z-ovemi iztemi réchi iz VII. VIII. IX. X. vìle izvadi: y najdesh: *Daj chetiri, jeden put, oszem tri, med tremi, szedem dva,, Da shezti, iz petoga, dva pút dva, chez szedem, zvadisze.* Koje szêm ja tolnàchil ovak: *Daj chetiri*, 4. *jeden pùt, Oszem, tri*, 83: *med tremi* 38. *szedem dva*, 72: *Da shezti* 6. *iz petoga dva*, 52. *dva chez szedem*, 72: ili: 4. 83. 38. 72. 6. 52. nut pako zpomenùti 17 Mar-

tiusha v-Graczu zvlecheni jeszu: *72. 30. 83. 52. 38.* Kadé gdo nevídi, kak Vile chetiri, ali barem tri broje povedale jeszu?

Druga Tablicza szlùsi za zezvédèti budùcha; ovde *Trojvugel* délasze, kak y gore, za pervi léztor broj poztavisze broj réchih pitanya: morasze pak znati: da Broji 1. *3.* *7* jeszu *dobri*, y *szrechni:* 2. 4. 6. 8. jeszu *neszrechni*. *5* y *9*. *dvojnbeni*. ako 5 izìde iz 1 y 4. ali: iz 3 y 2 je, *neszrechen:* ako pak iz 4 y 1, ali: 2 y 3: ali iz odhitàvanya 9, je *dober*, y *szréchen:* ovak y 9 ako izíde iz 3 y 6, ali iz 4 y *5*, ali iz *7* y 2. ali iz 1 y 8, je *zlochezt:* ako pak iz 6 y 3 ali iz *5* y 4: ali iz 2 y *7*: ali iz 8 y 1, ali iz odhitàvanya *9*, je *dober*. Kadàsze napravi *Trojvugel:* ako zadnyi broj je *nejednak*, tak y drùge chetiri na okolo *nejednàke* vzemi; ako pako je *jednak*, ali iz *5*, ali 9 *zlocheztoga*, y *neszrechnoga*, onda y druge chetiri vzemi *jednàke:* Zadnyich pazi, ako je pitanya réch perva, *jeli*, onda iz Vile I Vzemi broje reda 1. ako je, *budeli*, ali; *bûli*, vzemi vu izti Vìli red drùgi: ako je *Hocheli:* onda vzemi iz izte Vile I red 3. vp. *Bûli Petrek Skurjanecz vmoril zajcza?* Ovdé je pèt réchih, ada pervi broj je *5*: *Bûli* 4 szlove. *Petrek*, 6: *Skurjanecz* deszet szlòvh, odhitech 9, oztane 1: *vmoril* 6. *zajcza* 6. ada: *5* 4 6 1 6 6. ove pridaj kak je gore recheno, odhitavajuch 9. ter dobish ovakov *Trojvugel* „

546166* ovdé je, kak vidish zadnyi *neje-*
91773* *dnàk*, nego dvojnbeni 5, kajti
1851* pako je izishel iz 4 y 1, tak je *do-*
946 *ber;* zàto na okolo y drùge josh
41* chetiri *nejednàke* vzemi; koi jeszu:
5* 1, 1, 3, 1. ter onda z-ovemi petemi
pèt Vîlh v-drugi Tabliczi poleg nyihovoga broja izpìtavaj, y odgovor dobish: *Bude; ar Bog nakanyenye otajno zpùni*. Kaj za odgovór vszakomu vszigdar dobiti selìm.

Y nut, ovak ja moj „ *Izbor dugovànyh vszakoverztnéh, za haszen y razveszelènye szlusèchéh* „ zvershil jeszem. Ako zpoznam, daszêm nékojém z-volyum bìl (*Vszém niti Jupiter vgoditi nemore*) k-Létu, ako Bog dopuztì, *Horvatzke Igrokaze*, koje k-rukam dóbiti budem mogel, y koji tak nàvuk dobroga dersànya, kak chiztóchu Jezika viteski zadersàvaju, za haszen, y razveszelènye Domorodczem mojem, Jezika Szlavnoga Lyubitelom, na szvétlo dati selìm. Ako koi gdé za kojega znà, proszim, da takovoga za kratko vréme mene délnika vuchinì.

K O N E C Z.

Imena Szlàvneh Domorodczev, koji poszel Knyige ove szvojém nagnyenyem, y podpiszom radovolyno podperli jeszu.

Iz Ztàlisha Duhovnoga.

Knyigh.

Preizvish. Gdin. Maksz. *VERHOVACZ* B. Z. 1
Gdin Stef. *Sostarecz* Kan. Zagr. Jaspr. Gor. 1
— Venez. B. *Veczelini* Kan. Zagr. Jaspr. Turop. 1
— Karol *Vukashovich* Kan. Zagr. 1
— Iv. *Dvojàk* — — 1
— Jos. *Verhovacz* — — 1
— Imb. *Osegovich* — — 1
— Fer. *Koritich* — — 2
— Mar. *Mahanovich* — — 1
Gpn. Karol *Zengevall* Duh. Ztola Prot. P. 1
— Gab. *Vallichich* vuZag. Bogoszl. Nav. y S.V.R. 1
— Jos. *Haramuztek* — — — 1
— Jak. *Suppan* vu Ilirichko-Kràly. Skol. vu Lyublyani Bogoszl. Nav. 5
— Iv. *Sziàrto* Ztol. Cz. Zag. Prev. 1
— And. *Jurishich* Ztol. Cz. Zag. Prev. 1
— Jur. *Pozojevich* — — — — 1
— Jur. *Asperger* — — — — 1
— Aloy. *Vibraly* — — — — 1
— Jos. *Brez* — — — — 1

Iz Kotàra *Sziszechk.* y *Glinzk.* —

Iz Kotàra *Bélechkoga.*

— Jos. *Markulia* V-Jaspr. y Pl. vu Zajezd. 1
— Lacz. *Forko* Izszl. V-Jasp. y Pl. Zlatar. 1
— Nacz. *Vajdoher* Pl. v-Mach. 1
— Jos. *Szacher* Pl. v-Oreh. 1
— Fer. *Czunich* Pl. v-Mihov. 1
— Iv. *Globlek* Pl. Bel. 1
— Mih. Juren Kap. v-Zajezd. 1

Iz Ztàlisha Szvétzkoga.

	Knyigh.
Veliko-Chaztna G. Fran. *NOVOSZEL*	2
Preszvetl. Gdin Grόf Ludv. *Sermage*	1
Prechazt. G. Iv. Nep. *Babochay* V. Z. P-S.	2
— — Pav. *Vakanovich* Maj. Izszl.	1
— — Gab. *Relkovich* Izszl. Kap.	1
— — Iv. Nep. *Derchich* Izszl. Lait.	1
— — Fer. *Gerliczy* Pogl. Vechn. Karl.	1
— — Iv. *Krets* Pol. Kom. v-Karl.	1
— — Ant. *Shuflay* Mudrozn. Nav. v Zagr.	1
— — Ant. *Bernardich* Prijemn. Kasz. v-Karl.	4
— — *Rattày* Szúd. Karl. Prot.	1
— — Pet. *Tomich* Opr. Prav.	1
— — Ben. *Lentulay* — —	1
— — Ant. *Czappan* — —	1
— — Shand. *Stivalich* — —	1
— — Imb. *Lopashich* Szud. Reg. v-Karl.	1
— — Ian. *Staudoher* — — —	1
— — *Kavich* — — —	1
— — *Frankovich* Protipisz. v-Karl.	1
— — *Skudeke* — —	1
G. Karol *Klobucharich* Prisz. P. v-Karl.	1
— *Ztanich* Var. Karl. Prisz. P.	1
— *Rosich* Diurn. v-Karl.	1
— Nacz. *Pejchich* Varm. Pos. Szud.	1
— Nacz. *Kershnyaui* Jaztr. Prov.	2
— Iv. *Lukinich* Prov. Pokup.	1
— Iv. *Tkalecz* Prov. v-Lobor.	1
— Stef. *Jakshich* Rachunis. v-Daruv.	1
— Greg. *Jambretsàk* Kaszn. v-Pokup.	1
— Mih. *Lukinich* Kl. na Pokup.	1
— Iv. *Szlàdovich* Kom. v-Jazt.	1
— Ios. *Mihanovich* Iaztr. Op. Not.	1
— Ios. *Marshich* Zom. Op. Not.	1
— Ios. *Miklόushich* Izszl. y Ztar. Szud. Jazt.	1
— Mik. *Badlay* Op. Jazt. Szud.	1
— Ios. *Mark* Op. Jazt. Fiskush	1
— Jan. *Mattoshich*	1
— J. Fer. *Peterle*	1

G. *Valchich* Vrach. Karl. 1
— Jos. *Czerjak* 1
— Jos. *Koztich* 1
— *Malletich* Chuv. Temn. v-Katl. 1
— Jos. *Czvétkovich* 1
— Jan. *Kapushin* 1
— Jan. *Vuchàk* iz Szizk. 1
— Aloy. Kraft 1
— Jos. Padavecz 1

Iz Ztalisha Duhovnoga. —

Iz Kotàra *Bednyanzkoga.*

Gpn. Mat. *Jedvày* Pl. Vish. 1
— Iv. *Brezak* Pl. v-Kamen. 1

Iz Kotàra *Krapinzk.* y *Posechkoga.* —

Iz Kotàra *Pakrachkoga.*

G. Jur. *Mikulich* v-Jasp. y Pl. v-Gaju 1
— Mih. *Klemen* Pl. v-Pakr. 1
— Jur. *Jerkovich* Adm. v-Daruv. 1
— Vincz. *Stefok* Kap. v-Gaju 1
— Ztan. *Babich* Kap. v-Pakr. 1

Iz Kotàra *Gradiskanzkoga.*

G. Mar. *Kernich* v-Jaspr. y Pl. v-Verb. 1
— Jur. *Sporer* Pl. vu Orub. 1
— Fer. *Mikich* Pl. v-Grad. Ztar. 1

Iz Kotàra *Kapelzkoga.*

Gdin Luk. *Klokochevich* Ztol. Cz. Z. Kan. Chaz. v-Jaspr. y Pl. vu Oriov. 1
Gpn. Iv. *Milyevich* Izszl. v-Jasp. y Pl. Kapel. 1
— Ant. *Vukashovich* Pl. v-Petr. Sz. 1
— Jos. *Ujvary* Pl. v-Duboch. 1
— Ad. *Batashich* Pl. v-Buch. 1
— Imb. *Shafarich* Pl. na Stiv. 1

Iz Ztàlisha Duhovnoga.

	Knyigh
G. Stef. *Iliashevich* Pl. v-Behr.	1
— Aloy. *Paleschak* Pl. v Szviny.	1
— Mat. *Martinashevich* Pl. v-Kobash.	1
— Tom. *Laszovich* Kap. v-Oriov.	1

Iz Kotàra *Zagrebechkoga.*

G. Ad. *Mravinecz* Pl. Novov.	1
— Stef. *Rogan* Pl. Vrab.	1
— Mat. *Shegina* Izszl. Pl.	1
— Kas. *Stivalich* Zversh. Bogoszl.	1

Iz Kotàra *Vugrovechkoga.*

G. Jos. *Mihalicz* v Jasp. y Pl. Kashin.	1
— Jur. *Orlik* Pl. vu Obor.	1
— Mat. *Vukovich* Pl. na Bosj.	1
— Mik. *Jellàk* Pl. na Resz.	1
— Jos. *Peklarich* Pl. v-Murav.	1
— Jan. *Draganecz* Pl. v-Lupogl.	1
— Iv. *Czelinschak* Pl. v-Dubr.	1
— Jur. *Skerlecz* Kap. v Kash.	1
— Jos. *Mramor* Kap. vu Obor.	1

Iz Kotàra *Ztubichkoga.*

Gdin Iv. *Krizmanich* Opat, Jasp. y Pl. Bizt.	2
— Ant. *Tuskàn* Pl. Ztubicz. dol.	1
— Nacz. *Szmetiskó* Pl. Ztub. gor.	1
— Mih. *Mihich* Pl. Berd.	1
— Jur. *Greshich* Pl. Pusch.	1
— And. *Tkalecz* Pl. Kralyov.	1
— Jan. *Gensich* Kap. Biztran.	1
— Iv. *Zodyich* Kap. Gor.	1
— Iv. *Bennàk* Kap. Ztub. gor.	1

Iz Kotàra *Petrinzkoga.*

G. Mik. *Masuràn* Pl. v Jeszen.	3
— Jos. *Bezuh* Pl. v Koztj.	1
— Ant. *Kleschich* Pl. v Chunt.	1
— Jos. *Mihokovich* Pl. v-Krap.	1
— Jur. *Jurchich* Pl. v-Dubiczé	1
— Iv. *Koren* Pl. v-Gozd.	1

G. Pet. *Tunkovich* Pl. v-Hrazt. 1
— Ztank. *Mikichich* Kap. Petrin. 2
— Tom. *Vorko* — — 1

Iz Kotàra *Virjenzkoga.*

G. Nacz. *Uzorinacz* v-Jasp. y Pl. Virj. 1
— Pet. *Marakovich* Pl. v Pitom. 2
— Mik. *Salecz* Kap. v-Pitom. 1

Iz Kotàra *Koprivnichkoga.*

G. Jos. *Vrachan* v Jasp. y Pl. v-Ludb. 1
— Greg. *Lugnyevich* Pl. Koprivn. 1
— Jur. *Korbàr* Pl. v-Kuzm. 1
— Ant. *Kuntarich* Pl. v-Mart. 1
— Fer. *Vizjak* Pl. v-Buk. vel. 1
— Nacz. *Kerner* Pl. Sz. Jurzki v-Tern. 1
— Fer. *Gollubich* Pl. na Breg. 1
— Dan. *Dubravchich* Adm. v Gyelek. 1
— Pav. *Shipràk* Pl. v-Rasz. 1

Iz Kotàra *Karlovechkoga.* —

Iz Kotàra *Jaztrebarzkoga.*

G. Jos. *Mihalicz* v-Jasp. y Pl. Jazt. 1
— Mar. *Krainovich* Prev. v-Jaztr. 1
— Jos. *Heràk* Bogoszl. Nav. y Pl. Petrov. 1
— Iv. *Klemenich* Pl. v-Krash. 1
— Jan. *Kràly* Pl. v-Szlav. 1
— Jan. *Boguth* Pl. v-Sumb. 1
— Pet. *Chùk* Adm. v-Prekr. 1
— Bolt. *Bacho* Kap. Jazt. 1
— Ant. *Florian* Kap. Petr. 1
P. Dan. Kutcz iz klost. Jazt. 1

Iz Kotàra *Lipnich. Krisev. Zelinzkoga.* —

Iz Kotàra *Belovarzkoga.*

G. Iv. *Pfeiffersperg* Pl. v-Nev. 1
— Mat. *Jandrich* Pl. v-Czir. 1
G. Stef. *Szemeray* Kap. v-Gyurgy. 1

Iz Kotàra *Nashichkoga.*

Knyigh.

G. Jos. *Maurovich* Pl. v-Orah. 1
— Pet. *Krajachich* Pl. v-Buk. nov. 1

Iz Kotàra *Vérovitich: y Ivanichkoga.* —

Iz Kotàra *Moszlavechkoga.*

G. Stef. *Bellasz* v-Jaspr. y Pl. na Oszek. 1
— Fer. *Ozimecz* Pl. v-Tomash. 1
— Jur. *Spanich* Pl. na Lud. 1
— Iv. *Spanich* — v-Gar. 1
— And. *Shvegier* Pl. na Vol. 1
— Pet. *Gerdenich* — v-Jel. 1
— Iv. *Skilyan* — v-Hercz. 1
— Iv. *Kelle* — v-Grub. 1
— Iv. *Bengesz* Mudroz. Nav. Adm. v-Ladisz. 1
— Vid. *Blaskovich* Pl. v-Plosch. 1
— Demet. *Preradovich* Supnik 1

Vu Jaspr. Bekshin iz Kot. Poly. y Gorzk. —

Iz Kotàra *Varasdinzkoga.*

G. Pav. *Mravinecz* v-Jasp. y Pl. Bisk. 1
Gdin Jos. *Domnich* Kan. Zach. Pl. Var. Bogoszl.
y Mudrozn. Nav. Szud. Zt. Prisz. V.V. 1
G. Jos. *Ostercz* Pl. Bart. 6
— And. *Gollubich* Pl. Topl. V.V. Zt. Sz. P. 1

Iz Kotàra *Vochanzkoga.*

G. Mar. *Medvedecz* v-Jasp. y Pl. Voch. 1
— Mat. *Bashich* Pl. v-Petr. 1
— Aloy. *Bennàk* — v-Ivan. 1
— Imb. *Vojzkecz* — Vinich. 1
— Pet. *Zanich* — v-Marush. V. V. Zt. Sz. P. 1
— Blas. *Kutnyak* — Sz. Barb. Kris. 1

Iz Kotàra *Taborzkoga.*

G. Imb. *Pendelin* v-Jaspr. y Pl. Szel. 1
— Ant. *Gerdenich* Pl. Jezer. 1
— Ferd. *Lamoth* — v-Tab. Mal. 1
— Fer. *Pintarich* — v-Poly. 1
— Stef. *Pomper* — Tuh. 1
— Jan. *Shépàk* — na Priszl. 1

G. Jur. *Rochich* Pl. na Rozg.
— Mart. *Gregorich* Pl. v-Kralyev
P. Aug. *Czerják* Far. Klany. Adm.

Iz Kotàra *Odranzkoga.*

Gpn Ant. *Steger* Pl. Pesch.

Iz Kotàra *Shishinechkoga.*

G. Stef. *Folnegovich* v-Jasp. y Pl. v Shish.
— Iv. *Krály* Pl. na Pokupzki
— Mik. *Rozgay* Pl. na Gol.
— Ant. *Homotarich* Pl. na Laszine
— Jur. *Gerdasz* Pl. v Shishly.
— Jos. *Fabęk* Pl. Kupch.
— Jos. *Baszar* Pl. na Jamn.
— Stef. *Szukalich* Kap. na Krav.

Iz Kotàra *Okichkoga.*

G. Mih. *Shutcy* v-Jasp. Pl. Zom. V. Z. Zt. Sz.
— And. Kràly Pl. pod Ok. B. D. M.
— Pav. *Szmendrovich* Pl. pod Ok. Sz. Mart.
— Jos. *Lehpamer* Pl. pod Ok. pri Sz. Ned.
— Iv. N. *Baumgarten* Pl. Brezov.
— Aloy. *Zorchich* Pl. Ztup.
— Jos. *Lovrenchich* Pl. Kupi.
— Stef. *Pitanecz* Pl. na Rud.
— Luk. *Bertich* Adm. Norsh. Sz.
P. Iv. *Pajnich* Adm. vu Kottar.

TABLICZA I.

Odpiràch.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	20.	30.	40.	50.	60.	70.	80.	90.	100.	200.	300.	400.	11.	12.	13.	14.	15.
a,	*b,*	*c,*	*d,*	*e,*	*f,*	*g,*	*h,*	*i,*	*k,*	*l,*	*m,*	*n,*	*o,*	*p,*	*r,*	*s,*	*t,*	*u,*	*v,*	*y,*	*z,*	*ch,*	*cz,*	*j,*	*sh,*	*sz,*

	Vìla I. Iz *Kleka.*	Vìla II *Kalnichka.*	Vìla III *Ivanzka.*	Vìla IV *Gojichka.*	Vìla V *Knejzka.*
1	200 400 5 30 9 90 70 9	90 70 9 60 100 90 9	90 70 9 50 15 5 30	30 5 4 90 70 5 30 9	90 70 9 13 5 4 5 40
2	4 1 13 11 5 90 9 70 9	200 100 11 5 90 9 70 9	4 200 1 300 4 200 1	40 1 11 5 90 9 70 9	11 5 90 9 70 9
3	200 5 70 400 9 50 15 5 30	50 15 5 30 60 100 90 9	50 15 5 30 90 70 9	60 50 20 5 7 50 15 5 30	50 15 5 30 14 5 400 90
4	60 9 14 9 14 5 400 90	14 5 400 90 60 100 90 9	14 5 400 90 15 5 4 5 30	400 1 14 5 400 90 5 30 9	14 5 400 90 90 70 9
5	8 9 90 9 15 5 4 5 30	15 5 4 5 30 60 100 90 9	15 5 4 5 30 14 5 400 90	400 — 15 5 4 30 5 30 9	15 5 4 5 30 4 200 1
6	60 50 20 50 80 9 4 200 1	4 200 1 60 100 90 9	4 200 1 50 15 5 30	60 70 5 4 9 4 200 1	4 200 1 15 5 4 5 30
7	4 5 40 9 4 5 200 5 90	4 5 200 5 90 60 100 90 9	4 5 200 5 90	400 1 90 5 30 4 5 200 5 90	4 5 200 5 90
8	40 1 13 2 100 13 5 4 5 40	13 5 4 5 40 60 100 90 9	13 5 4 5 40 4 200 1	60 70 5 4 13 5 4 40 5 30	13 5 4 5 40 40 100 20 1
9	40 1 70 5 4 9 60 5 90	60 5 90 60 100 90 9	4 200 1 90 70 9	40 1 60 5 90	300 60 5 90

	Vìla VI *Maczelzka.*	Vìla VII *Medvedzka.*	Vìla VIII *Szuszedzka.*	Vìla IX *Okichka.*	Vìla X *Pleshivichka.*
1	4 1 15 5 4 30 9	400 — 15 5 4 30 5 30	300 15 5 4 5 90	11 5 400 15 5 4 5 30	60 50 200 5 10 14 1 15 5
2	4 1 14 5 400 90 9	60 70 5 400 14 5 400 90	300 14 5 400 30	400 — 14 5 400 90 5 30	400 10 20 50 60 9 15 5
3	4 1 4 70 100 7 9	400 — 4 200 5 30 9	4 200 1 60 100 90 4 200 1	30 5 4 4 200 5 30 9	15 20 50 80 9 15 5
4	4 1 11 5 90 5 70 90 9	400 — 11 5 90 5 70 90 5 30	300 11 5 90 9 70 9	11 5 400 11 5 90 9 70 9	40 1 70 5 4 9 15 5
5	4 1 90 70 5 90 13 9	60 70 5 400 90 70 5 8	1 20 9 400 — 90 70 5 30 9	60 70 5 4 90 70 5 30 9	400 200 1 4 9 15 5
6	4 1 50 15 30 9	60 70 5 4 50 15 30 5 30	4 200 1 14 5 400 90	30 5 4 50 15 5 30	60 50 400 90 1 200 9 15 5
7	4 1 60 5 70 200 9	60 70 5 400 13 5 4 40 50 7 1	300 13 5 4 5 40	60 50 20 5 7 13 5 4 40 50 7 1	50 2 5 70 40 5 15 5
8	4 1 60 5 90 9	9 400 60 5 90 50 7 1	300 60 5 90	40 1 60 5 00	9 400 9 4 5
9	4 1 4 5 200 5 90 9	400 — 4 5 200 5 90 5 30	1 20 9 4 5 200 5 90	60 70 5 4 4 5 200 5 90 5 30	400 90 50 13 9

TABLICZA II.

Odpiràch.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	20.	30.	40.	50.	60.	70.	80.	90.	100.	200.	300.	400.	11.	12.	13.	14.	15.
a,	*b,*	*c,*	*d,*	*e,*	*f,*	*g,*	*h,*	*i,*	*k,*	*l,*	*m,*	*n,*	*o,*	*p,*	*r,*	*s,*	*t,*	*u,*	*v,*	*y,*	*z,*	*ch,*	*cz,*	*j,*	*sh,*	*sz,*

	Vìla I.			Vìla II.	Vìla III.	Vìla IV.	Vìla V.
	1	2	3				
1	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 2 50 7	40 1 10 1 40 300 5 40 300 5	9 400 30 9 20 50 14 11 5	400 60 100 40 9
2	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 40 5 60 70 9 1 90 5 20	30 9 14 20 5 40 300 5	40 1 10 200 1 70	40 1 40 9 10 1 13 4 5 40 5
3	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 40 5 2 50	80 5 20 300 100	50 90 1 13 40 50	40 1 12 9 20 300 4 50 60 5 20 300 1
4	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 90 200 1 10 70 9 200 40 300 1	100 6 1 40 300 5	400—90 5 80 9 40 100 30	70 1 400 30 5 11 5
5	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 60 70 9 60 5 11 5 40 300 5	90 5 70 15 5 40 300 5	1 10 40 5 60 70 5 60 70 5 11 9 14	4 50 2 70 50 200 11 9 40 9
5 iz 2—3	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 4 50 2 70 1 400 200 5 400 4 1	15 70 5 11 100	4 1 4 50 2 70 50 60 50 11 100 90 9 14	60 50 200 5 10 14 1
5 iz 3—2	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 40 5 400 7 50 4 40 50 400 90	200 50 20 300 100	40 1 10 1 80 90 9 7 100	400 1 60 1 11 9
5 iz 1—4	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 8 100 4 1 400 200 5 400 4 1	40 1 60 70 5 4 5 10	50 4 200 15 100 4 1	50 15 70 1 30 50 90 9
5 iz 4—1	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 4 50 2 5 70 15 200 5 90	8 1 15 5 40	40 1 15 70 1 30 50 90 100	40 1 80 60 50 90 40 1 70 5 40 5
6	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 14 5 7 1 200 50 400 90	50 4 20 100 11 5 40 300 5	60 50 4 60 100 40 50 30 1	15 70 5 11 40 50 200 11 9 40 9
7	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 4 50 2 5 70 4 100 8	60 50 15 5 20	60 50 4 50 7 50 4 300 5 40 300 100	9 400 60 5 20 300 1
8	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 400 5 20 4 100 8	40 1 30 5 40 5 40 300 5	40 5 40 1 4 5 13 1 40 50	60 50 70 100 14 9
9	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 400 90 1 20 40 50 400 90	60 70 50 14 40 300 100	40 1 90 200 100 8 1 15 5 40	50 10 70 5 60 9
9 iz 6--3	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 60 70 9 1 90 5 20	2 70 9 7 100	40 1 70 1 4 50 400 90	50 2 13 1 11 9
9 iz 3—6	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 40 5 400 90 1 20 40 50 400 90	400 10 5 70 2	40 1 80 1 20 50 400 90	400 1 90 5 70 5
9 iz 5—4	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 200 10 1 40 9 90 5 20	400 200 5 4 300 1 40 300 5	400 1 50 200 50 200 70 5 30 5	50 11 5 30 5 70 9
9 iz 4—5	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 60 70 1 200 9 12 1	80 5 20 5 40 300 5	60 50 60 70 5 60 100 14 11 5 40 300 100	200 90 200 5 70 4 9
9 iz 8—1	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 15 70 5 11 1	4 50 10 50 40 11 5 10	60 50 60 70 5 200 9 4 40 50 400 90 9	400 90 1 20 40 50 200 11 9 40 9
9 iz 1—8	40 9	40 5 2 100	40 5 11 1	1 70 40 5 15 70 5 11 1	40 1 60 70 5 13 200 400 5 90 13 5	40 1 90 200 100 40 5 15 70 5 11 100	9 400 10 50 70 5 40 9
9 iz 2—7	13 5	2 100 4 5	8 50 11 5	1 70 200 70 5 30 5	60 50 8 20 5 60 40 50 400 90	60 50 90 200 50 13 9 80 5 20 300 9	400 1 4 50 200 50 20 300 9
9 iz 7—2	40 9	40 5 2 100	40 5 11 5	1 70 15 30 5 70 90	40 1 400 90 50 13 1 40 300 5	60 70 5 40 1 7 20 50	60 70 5 50 2 5 70 40 5

1.

a,

5	8 5
0	40
5	8 5
0	40
	8 5
	8 5
	40
	40
	8 5
	40
	8 5
	40
	8 5
	8 5
	40
	40
	5
	5
0	5
	5

e

1. b.
a,

Vìla I.

		1		2				
1		13	5	2	100	4	5	8 5
2		40	9	40	5	2	100	40
3		13	5	2	100	4	5	8 5
4		40	9	40	5	2	100	40
5		13	5	2	100	4	5	8 5
5	iz 2—3	13	5	2	100	4	5	8 5
5	iz 3—2	40	9	40	5	2	100	40
5	iz 1—4	40	9	40	5	2	100	40
5	iz 4—1	13	5	2	100	4	5	8 5
6		40	9	40	5	2	100	40
7		13	5	2	100	4	5	8 5
8		40	9	40	5	2	100	40
9		13	5	2	100	4	5	8 5
9	iz 6—3	13	5	2	100	4	5	8 5
9	iz 3—6	40	9	40	5	2	100	40
9	iz 5—4	40	9	40	5	2	100	40
9	iz 4—5	13	5	2	100	4	5	8 5
9	iz 8—1	13	5	2	100	4	5	8 5
9	iz 1—8	40	9	40	5	2	100	40
9	iz 2—7	13	5	2	100	4	5	8 5
9	iz 7—2	40	9	40	5	2	100	40

